

T.C.
İSTANBUL AYDIN ÜNİVERSİTESİ
LİSANSÜSTÜ EĞİTİM ENSTİTÜSÜ

PANDEMİ SÜRECİNDE OLUŞAN ÖĞRENME KAYIPLARINA
İLİŞKİN SINIF ÖĞRETMENLERİNİN GÖRÜŞLERİ

YÜKSEK LİSANS TEZİ

Tayfun EROL

Eğitim Bilimleri Ana Bilim Dalı
Eğitim Yönetimi Bilim Dalı

AĞUSTOS, 2023

T.C.
İSTANBUL AYDIN ÜNİVERSİTESİ
LİSANSÜSTÜ EĞİTİM ENSTİTÜSÜ

PANDEMİ SÜRECİNDE OLUŞAN ÖĞRENME KAYIPLARINA
İLİŞKİN SINIF ÖĞRETMENLERİNİN GÖRÜŞLERİ

YÜKSEK LİSANS TEZİ

Tayfun EROL
(Y2012.490015)

Eğitim Bilimleri Ana Bilim Dalı
Eğitim Yönetimi Bilim Dalı

Tez Danışmanı: Doç. Dr. Püren AKÇAY

AĞUSTOS, 2023

ONAY FORMU

ONUR SÖZÜ

Yüksek Lisans tezi olarak sunduğum “Pandemi Sürecinde Oluşan Öğrenme Kayıplarına İlişkin Sınıf Öğretmenlerinin Görüşleri” adlı çalışmanın, tezin proje safhasından sonuçlanmasına kadarki süreçlerde bilimsel etik ve geleneklere aykırı düşecek bir yardıma başvurulmaksızın yazıldığını ve yararlandığım eserlerin Kaynakça’da gösterilenlerden oluştuğunu, bunlara atıf yapılarak yararlanılmış olduğunu belirtir ve onurumla beyan ederim. (13/08/2023)

Tayfun EROL

ÖNSÖZ

Çalışma sürecinde her türlü yol gösterici olan, olumlu tavrıyla beni cesaretlendiren ve bana destek olan öğrencisi olmaktan memnuniyet duyduğum danışman hocam Doç. Dr. Püren AKÇAY'a sonsuz teşekkür ederim.

Araştırma sürecinde görüşleri ile yardımcı olan Küçükçekmece ilçesi Yenimahalle İlkokulu öğretmenlerine de ayrıca teşekkür ederim.

Son olarak yaptığım ve yapacağım her işte bana destek olan beni cesaretlendiren eşim Yasemin EROL'a ve oğlum Deniz'e sonsuz şükranlarımı sunarım.

Ağustos, 2023

Tayfun EROL

PANDEMİ SÜRECİNDE OLUŞAN ÖĞRENME KAYIPLARINA İLİŞKİN SINIF ÖĞRETMENLERİNİN GÖRÜŞLERİ

ÖZET

Bu çalışma, pandemi sürecinde öğrenme kayıpları ve bu kayıpların giderilmesi konusunda ilkokul öğretmenlerinin görüşlerini ortaya koymayı amaçlamaktadır. Araştırma, nitel bir araştırma yöntemi olan olgubilim kullanılarak desenlenmiştir. Araştırmanın örneklemini, kolayda örnekleme yöntemi kullanılarak ulaşılabilecek ilkokul sınıf öğretmenleri oluşturmaktadır. Bu bağlamda bu araştırmanın örneklemini Küçükçekmece ilçesinde 2020-2021 eğitim öğretim yılında resmi ilkokullarda görev yapmakta olan ulaşılabilecek 12 sınıf öğretmeni teşkil etmiştir. Veriler, yarı yapılandırılmış görüşme formlarıyla gerçekleştirilen görüşmelerle elde edilmiş ve bu veriler betimsel analizlere tabi tutulmuştur. Analiz sonuçlarına göre, pandemi döneminde 1. ve 4. sınıf öğrencilerinin en fazla öğrenme kaybı yaşadığı, 2. ve 3. sınıf düzeyinde ise daha az kayıp olduğu belirlenmiştir. Öğretmenler, pandemi sürecinde matematik ve Türkçe derslerinde özellikle işlem becerileri, problem çözme, okuma-yazma ve dil bilgisi konularında en çok kayıp yaşandığını ifade etmiştir. Telafi için önerilen yöntemler arasında ek dersler, tekrarlar, yüz yüze eğitim ve telafi programları, esnek planlama, değerlendirme ve müfredatın seyreltilmesi bulunmaktadır. Öğretmenler, öğrenme kayıplarının giderilmesi için ders saatlerinin azaltılması, yüz yüze eğitimin önceliği, telafi eğitimi planlaması, müfredatın sadeleştirilmesi ve öğrencilerin teknolojik cihazlara ve internete ulaşım konusunda şartlarının eşitlenmesi gibi konulara vurgu yapmıştır. Öğrenci ve velilere yönelik öneriler arasında öğrenci katılımı, veli bilinci, velilerin destek rolü, iletişim ve işbirliği, motivasyon ve tekrar çalışmaları ön plana çıkmaktadır. Okul yönetimi için ise telafi faaliyetlerinin denetimi, değerlendirmeler, bilgilendirme ve rehberlik gibi adımların atılması önemlidir. Katılımcılar, telafi süresinin öğrenci ihtiyaçlarına göre belirlenmesi gerektiği konusunda farklı düşüncelere sahiptir. Yüz yüze eğitimin önemi vurgulanırken, salgın durumuna bağlı olarak esneklik ve alternatif

Çözümlerin de değerlendirilmesi gerektiği ifade edilmektedir. Ayrıca, öğretmenlerin psikolojik durumu, özlük hakları, motivasyonu ve çalışma koşullarının da telafi sürecinde dikkate alınması gereken konular olduğu belirtilmektedir.

Anahtar Kelimeler: İlkokul, öğrenme kaybı, pandemi, sınıf öğretmeni.

OPINIONS OF CLASSROOM TEACHERS ON THE LEARNING LOSSES OCCURRED DURING THE PANDEMIC PROCESS

ABSTRACT

This study aims to reveal the views of elementary school teachers regarding learning losses and their remediation during the pandemic period. The research was designed using a qualitative research method called phenomenology. The sample of the study consists of 12 class teachers who work in primary schools. The data was collected through semi-structured interview forms, and the obtained data were subjected to descriptive analysis. According to the analysis results, it was found that 1st and 4th grade students experienced the highest learning losses during the pandemic, while there were relatively fewer losses in 2nd and 3rd grades. Teachers stated that the subjects most affected by learning losses during the pandemic were mathematics and Turkish language, especially in terms of procedural skills, problem-solving, reading and writing, and grammar. Among the recommended methods for remediation, additional lessons, revisions, face-to-face education and remedial programs, flexible planning, evaluation, and curriculum dilution were mentioned. Teachers emphasized the reduction of class hours, prioritizing face-to-face education, planning remedial education, simplifying the curriculum, and equalizing student conditions as important measures to mitigate learning losses. Suggestions for students and parents included student participation and parental awareness, the supportive role of parents, communication and collaboration, and motivation and revision activities. For school administration, steps such as monitoring remedial activities, evaluations, information sharing, and guidance were deemed important. Participants had different opinions regarding the duration of the remediation process, emphasizing that it should be determined based on student needs. While the importance of face-to-face education was emphasized, it was also stated that flexibility and alternative solutions should be considered depending on the pandemic situation. Furthermore, teachers' psychological well-being, employment rights, motivation,

and working conditions were highlighted as important factors to consider during the remediation process. In summary, this study provides systematic insights into the perspectives of elementary school teachers on learning losses and remediation strategies during the pandemic period.

Keywords: Primary school, learning loss, pandemic, class teacher.

İÇİNDEKİLER

Sayfa

ONUR SÖZÜ	i
ÖNSÖZ.....	ii
ÖZET.....	iii
ABSTRACT	v
İÇİNDEKİLER	vii
ÇİZELGELER LİSTESİ.....	x
I. GİRİŞ	1
A. Problem Durumu	1
B. Araştırmanın Amacı.....	2
C. Araştırmanın Önemi	3
D. Sınırlılıklar	3
E. Tanımlar.....	4
II. KAVRAMSAL ÇERÇEVE.....	5
A. Pandemi ve Pandemi Sürecinde Eğitim Öğretim Faaliyetleri	5
B. Pandemi Sürecinde Eğitim ve Öğretimde Yaşanan Sorunlar	8
1. Öğretmenlerin Fiziki Çalışma Koşulları	9
2. Öğretmenlerdeki Motivasyon Düşüklüğü.....	9
3. Öğretmenlerin Dijital Beceri ve Bilgi Yetersizliği	10
4. Öğrencilerdeki Motivasyon Düşüklüğü.....	10
5. Öğrencilerin Dijital Beceri ve Bilgi Yetersizliği	11
6. Öğrencilerin Teknolojik Cihaz Yetersizliği.....	11

7. İnternet Sağlayıcılardan Kaynaklı Teknik Sorunlar	12
8. Ailenin Yapısı	12
9. Ailenin İlgisizliği	13
C. Öğrenme Kavramı Ve Tanımı	13
D. Öğrenmeyi Etkileyen Faktörler	14
E. Öğrenme Kuramları	15
1. Davranışçı Öğrenme Kuramı	16
2. Sosyal Bilişsel Öğrenme Kuramı.....	17
3. Gestalt Kuramı	17
4. Bilgiyi İşleme Kuramı.....	18
5. Nörofizyolojik Kuram.....	18
F. Bellek Kavramı Ve Tanımı.....	19
G. Bellek Türleri.....	19
1. Duyusal Bellek.....	19
2. Kısa Süreli Bellek	20
3. Uzun Süreli Bellek.....	20
H. Bilgiyi Geri Getirme(Hatırlama), Geri Getirememe (Unutma).....	21
İ. Öğrenme Kaybı Kavramı.....	22
J. Pandemi Sürecinde Öğrenme Kayıpları	22
III. YÖNTEM.....	25
A. Araştırmanın Deseni	25
B. Çalışma Grubunun Seçimi.....	25
C. Verilerin Toplanması	26
1. Görüşme.....	26
2. Yarı Yapılandırılmış Görüşme Formu:	26
D. Veri Analizi	27

1. Betimsel Analiz ve Tabii Analiz:.....	27
IV. BULGULAR.....	29
A. Pandemi Döneminde Oluşan Öğrenme Kaybının Sınıf Düzeyine Göre Dağılımına İlişkin Öğretmen Görüşlerine Yönelik Bulgular ve Yorumlar	29
B. Pandemi Döneminde Oluşan Öğrenme Kayıplarının Derslere Göre Dağılımı ve Nedenlerine İlişkin Öğretmen Görüşlerine Yönelik Bulgular ve Yorumlar	32
C. Örgün Eğitim Sürecine Yönelik Öğretmen Görüşleri ve Öneriler	35
D. Online Eğitim Sürecine İlişkin Öğretmen Görüşleri ve Öneriler	37
E. Öğrenci Ve Velilere İlişkin Öğretmen Görüşleri Ve Öneriler	39
F. Okul Yönetimine İlişkin Öğretmen Görüşleri ve Öneriler	41
G. Pandemi Dönemindeki Öğrenme Kayıplarının Giderilmesine İlişkin Bakanlığın Yapabileceklerine Dair Öğretmen Görüşleri ve Öneriler	43
H. Telafi Eğitiminin Ne Zaman Yapılması Gerektiğine İlişkin Görüşler	46
İ. Telafi Eğitiminin Süresine İlişkin Görüşler.....	47
J. Telafi Eğitiminde Kullanılacak Yöntemlere İlişkin Görüşler	47
K. Öğretmenlerin Yapılması Planlanan Telafi Sürecindeki Ek Ders Yükleri, Yoğunluk Ve Dinlenme İhtiyaçlarına Yönelik Görüşleri	49
L. Öğretmenler İçin Telafi Döneminde Çalışma Koşullarının Düzenlenmesine İlişkin Öğretmen Görüşleri	51
V. TARTIŞMA, SONUÇ VE ÖNERİLER.....	53
A. Öneriler	63
1. Uygulayıcılara Öneriler	63
2. Araştırmacılar için Öneriler	63
VI. KAYNAKÇA.....	66
EKLER.....	76
ÖZGEÇMİŞ.....	83

ÇİZELGELER LİSTESİ

	<u>Sayfa</u>
Çizelge 1. Pandemi Sürecinde Eğitimin Kronolojisi.....	6
Çizelge 2. Sosyodemografik Bilgiler	26

I. GİRİŞ

A. Problem Durumu

Dünyada ilk olarak Çin'in Wuhan kentinde ortaya çıkan Covid-19 hastalığı kısa bir sürede küresel çapta etkili olmuştur. Hastalık birden çok kıtada ve ülkede yayılmış ve bunun üzerine 11 Mart 2020 tarihinde Dünya Sağlık Örgütü (DSÖ) bu hastalığı pandemi olarak tanımlamıştır (WHO,2020). Salgının dünyada etkisinin artması ile hayat herkes için olağanın dışında yaşamaya başlamıştır. Tüm sektörler ve hayat olumsuz etkilenmiştir.

Ülkemizde ilk vaka 11 Mart 2020 tarihinde tespit edilerek yetkililerce halka duyurulmuş ve 14 Mart 2020 tarihinde Milli Eğitim Bakanlığı'na bağlı tüm okullarda ve üniversitelerde yüz yüze eğitime ara verilmiştir. Başlangıçta kısa süreli olarak planlanan bu ara vaka sayılarının ve ölümlerin artması sonucu tüm yarıyılı kapsamış üniversitelerde bahar döneminde; okullarda ikinci yarıyıldan itibaren tamamen uzaktan eğitim süreci başlamıştır.

MEB (2020) verilerine bakıldığında Türkiye'de yüz yüze eğitime ara verilmesi ile Milli Eğitim Bakanlığı'na bağlı okullarda öğrenim gören 8.806.881 kız, 9.435.000 erkek olmak üzere 18.241.881 öğrenci etkilenmiştir. Bu öğrencilerin 5.279.945'ini ilkökul öğrencileri oluşturmaktadır

COVID-19 pandemisi, dünya genelinde eğitim sistemlerini köklü bir şekilde etkilemiş ve öğrencilerin eğitim süreçlerini önemli ölçüde değiştirmiştir. Öğrenciler, uzaktan eğitim veya karmaşık eğitim modelleriyle karşı karşıya kalmışlardır. Bu süreçte, yüz yüze sınıf ortamlarının yerini alan dijital platformlar ve uzaktan öğrenme yöntemleri, öğrencilerin öğrenme deneyimlerini önemli ölçüde etkilemiştir.

Şahin (2004) ve Arı (2005)'e göre öğrencilerin eğitim-öğretim faaliyetlerinden uzak kaldığı dönemlerde öğrenme kayıpları yaşadıkları bilinmektedir. Öğrenme kaybı, öğrenilen bilgilerin kullanılmaması, tekrar

edilmemesi sonucu hatırlamakta güçlük çekilmesi ve unutulması olarak ifade edilebilir.

Arı (2005)'e göre öğrenme kaybı, öğrencilerin ders yılı boyunca öğrendikleri bilgileri eğitime verilen aralar sonrasında hatırlamakta güçlük çekmeleri ve bu bilgilerin bir kısmını hatırlamamaları olarak ifade edilmektedir.

Affas(2002) bilgilerin sinirler arasında bağlar oluşturduğunu, bilgilerin bu bağlar aracılığıyla hatırlandığını belirtmektedir. Öğrenme kaybını ise bu bilgilerin kullanılmaması sonucu sinirler arası bağların zayıflaması ve bilgilerin unutulması olarak tanımlamaktadır.

Öğrenme kaybı üzerine yapılan çalışmalar ile ilgili alanyazın incelendiğinde öğrenme kayıpları genelde uzun süren yaz tatili üzerine yapıldığı görülmektedir. Ayrıca doğal afetlerin yaşandığı zamanlarda da okullar kapalı kalmakta ve öğrenme kayıpları oluşmaktadır. Yaz tatilleri belirli bir süreci oluşturmakta, afetler ise bölgesel sorunlar oluşturmaktadır. Pandemi dönemi öğrenme kayıpları, sürecin belirsizliği ve tüm dünyada etkili olması nedeniyle hem ülkemiz hem de diğer dünya ülkeleri için büyük sorun olarak görülmekte ve önem arz etmektedir. Öğrenme kayıpları öğrencilerin akademik başarılarının düşmesine neden olmakta ve eğitimde amaçlanan hedeflere ulaşılmasını engellemektedir.

Bu araştırmanın konusu, pandemi sürecinde okulların uzun süre kapalı kalması, uzaktan eğitime katılımın istenilen düzeyde olmaması, çevrimiçi eğitim ortamlarında yaşanan sorunlar, öğrencilerin teknolojik cihaz yetersizliği ve internet altyapı sorunları nedeniyle eğitimin aksaması sonucu oluşan öğrenme kayıpları hakkında ilkökul öğretmenlerinin görüşlerini belirlemektir.

B. Araştırmanın Amacı

Bu araştırma, pandemi döneminde ilkökul düzeyindeki öğrencilerde oluşan öğrenme kayıplarına yönelik öğretmen görüşlerini ortaya koymak amaçlamaktadır. Bu genel amaca erişebilmek için belirlenen alt amaçlar şunlardır:

1. Öğrenme kayıplarının daha çok hangi sınıf ve derslerde oluştuğunun belirlenmesi

2. Öğrenme kayıplarının giderilmesine ilişkin görüşlerin ortaya konması
3. Telafi eğitimlerinin süreçlerine ilişkin görüşlerin ortaya konması
4. Telafi eğitim sürecinde öğretmenlerin çalışma koşullarına yönelik ihtiyaçların ortaya konması

C. Araştırmanın Önemi

Pandemi dönemi, ilkokul düzeyindeki öğrencilerin öğrenme süreçlerinde bazı zorluklar ve kayıpların ortaya çıkmasına neden olmuştur. Bu kayıplar, öğretmenlerin perspektifinden anlaşılması gereken önemli bir konudur. Öğretmenler, doğrudan sınıfta öğrencilerle etkileşim halinde olan ve öğrenme sürecinin önemli bir bileşeni olan bireylerdir. Dolayısıyla, öğretmenlerin deneyimlerini, gözlemlerini ve değerlendirmelerini toplamak ve analiz etmek, öğrencilerin karşılaştığı zorlukları ve kayıpları anlamamızda önemli bir adımdır. Bu araştırma, öğretmenlerin pandemi döneminde karşılaştıkları zorlukları ve bu zorluklarla başa çıkma stratejilerini belirlememize de olanak sağlayabilecektir. Bu bilgiler, eğitim politikalarının ve müfredat planlamasının şekillendirilmesi, öğrencilere destek sağlanması ve kayıpların telafi edilmesi açısından önemli bir katkı sunabilir. Ek olarak bu araştırma, pandemi döneminin eğitim alanındaki etkilerini anlama ve gelecekte benzer kriz durumlarında daha iyi hazırlıklı olma açısından etkili olabilecektir. Özellikle öğretmenlerin perspektifini vurgulayarak, öğretmenlerin rolünü ve deneyimlerini daha iyi anlama ve onlara yönelik destek stratejileri geliştirme konusunda yol gösterici olacaktır.

D. Sınırlılıklar

Bu araştırma, 2020-2021 eğitim öğretim yılıyla sınırlıdır ve İstanbul'un Küçükçekmece ilçesindeki resmi ilkokulları kapsamaktadır. Araştırma, ilkokul 2., 3. ve 4. sınıf düzeyinde görev yapan sınıf öğretmenleriyle sınırlıdır. Bu sebeplerle, araştırmanın sonuçları ve bulguları sadece belirtilen öğretim yılında ve Küçükçekmece ilçesindeki ilkokullarda görev yapan sınıf öğretmenleriyle ilişkilendirilebilir.

E. Tanımlar

Pandemi: Dünya Sağlık Örgütü (DSÖ)'ne Pandemi, genellikle birden çok kıtada yayılan ve geniş bir topluluğu etkileyen bir hastalık salgınıdır. DSÖ'ye göre, bir pandemi durumu, yeni bir hastalık ortaya çıktığında ve insanlar arasında süratli bir şekilde yayıldığında, dünya genelinde birçok ülkeyi ve topluluğu etkiler (WHO,2020).

Öğrenme Kaybı: Öğrenme kaybı, öğrencilerin belirli bir dönemde, genellikle bir süreç veya kriz nedeniyle, beklenen öğrenme düzeyini elde etmekte geride kalmaları durumudur (Balcı, 2020). Bir öğrenci, herhangi bir nedenle okuldan uzak kaldığında, tekrar okula döndüğünde aynı seviyede bilgi ve beceriye sahip olmayabilir. Okula geri döndüğünde akademik performansında düşüş yaşayabilir. Öğrencinin eğitim-öğretim sürecinden ayrı kaldığı dönemde düzenli tekrar yapmaması ve deneyimlerle öğrenme sürecini sürdürmemesi sonucunda öğrenme kaybı meydana gelir (Özgürden ve Okur, 2020).

Uzaktan Eğitim: United States Distance Learning Association (USDLA) tarafından yapılan tanıma göre, uzaktan eğitim, uydu, video, ses, grafik, bilgisayar, çoklu ortam teknolojisi gibi araçlar kullanılarak eğitimin fiziksel olarak uzakta bulunan öğrencilere ulaştırılmasıdır. Bu tanım, teknolojinin kullanımını vurgulayarak eğitim materyallerinin ve iletişim araçlarının çeşitli dijital platformlar aracılığıyla uzaktaki öğrencilere erişimi sağlamayı amaçladığını ifade eder (USDLA, 2004).

II. KAVRAMSAL ÇERÇEVE

A. Pandemi ve Pandemi Sürecinde Eğitim Öğretim Faaliyetleri

Pandemi terimi, köken olarak Eski Yunanca köklerden türetilmiştir. "Pan" kelimesi, "tüm" veya "genel" anlamına gelirken, "demos" kelimesi ise "insanlar" veya "halk" anlamına gelir. Bu iki kelimenin bir araya gelmesiyle "pandemi" terimi oluşmuştur (Tekin, 2021).

Pandemi, bir salgın hastalığın başlangıçta sınırlı bir bölgeyle sınırlı kalmayıp, süratle yayılarak geniş bir nüfusu ve hatta dünya genelindeki tüm insanları etkilemesi durumunu ifade eder. Pandemi terimi, genellikle küresel çapta yayılan ve birçok ülkeyi etkisi altına alan salgın hastalıkları tanımlamak için kullanılmaktadır (Tapısız ve Altınbaş, 2020).

Bir salgının pandemi statüsü kazanabilmesi için, hastalığın hızlı ve geniş çaplı bir şekilde yayılması, farklı bölgelerdeki insanları etkilemesi ve yayılma hızının kontrol altına alınamaması gibi faktörler göz önünde bulundurulur. Pandemiler, toplum sağlığını ve halkın genel refahını etkileyen ciddi bir küresel sağlık sorunudur (Budak ve Korkmaz, 2021).

Dünya Sağlık Örgütü (WHO,2020) üç farklı durumun oluşması ile pandeminin başlayacağını belirtmektedir. Bunlar:

- Daha önce maruz kalınmamış bir hastalığın ortaya çıkması
- Ortaya çıkan hastalığın diğer insanlara bulaşıcı bir özelliğinin olması ve bulaşan hastalığın tehlikeli sonuçlarının olması
- Ortaya çıkan hastalığın kolayca ve sürekli olarak diğer insanlara da bulaşması olarak ifade edilmektedir.

Kısaca pandemi tanımı salgın bir hastalığın, insanlar arasında bulaşım göstererek, dünya üzerindeki tüm insanları tehdit etmesi olarak ifade edilebilir. Dünya tarihine bakıldığında birçok pandemi yaşanmıştır. Bunlara 14. yüzyıldaki

Kara Veba, 20. yüzyıldaki İspanyol Gribi ve günümüzde yaşamış olduğumuz Covid-19 Salgını örnek verilebilir (Tapısız ve Altınbaş, 2020).

COVID-19 pandemisi dünya genelinde olduğu gibi ülkemizde de eğitim-öğretim faaliyetlerinde önemli değişikliklere neden olmuştur.

Ülkemizde ilk vaka 11 Mart 2020 tarihinde tespit edilerek yetkililerce halka duyurulmuş ve 16 Mart 2020 tarihinden itibaren Milli Eğitim Bakanlığı'na bağlı tüm okullarda ve üniversitelerde yüz yüze eğitime ara verilmiştir. Başlangıçta kısa süreli olarak planlanan bu ara vaka sayılarının ve ölümlerin artması sonucu tüm yarıyılı kapsamış üniversitelerde bahar döneminde; okullarda ikinci yarıyılı tamamen uzaktan eğitim süreci başlamıştır. 2020 Mart-Haziran arasındaki süreçte uzaktan eğitimler MEB tarafından kurulan EBA TV ve farklı alternatifler üzerinden yapılmaya çalışılmıştır. 2021-2022 Eğitim- Öğretim yılında uzaktan eğitimler EBA TV ve EBA Canlı Sınıf Uygulamaları üzerinden yapılacağı MEB Yenilik ve Eğitim Teknolojileri Genel Müdürlüğü tarafından yayınlanan resmi yazı ile belirtilmiştir (MEB, Yenilik ve Eğitim Teknolojileri Genel Müdürlüğü Resmi Yazı , 2020).

Çizelge 1. Pandemi Sürecinde Eğitimin Kronolojisi

Tarih	Uygulama
11 Mart 2020	Türkiye’de ilk COVID-19 vakasının tespit edilmesi ile 16 Mart-23 Mart tarihleri arasında örgün eğitime bir hafta ara verileceği açıklandı.
23 Mart 2020	Örgün eğitime verilen bir haftalık ara dönem sonuna kadar uzatıldı. Uzaktan eğitim kapsamında EBA TV yayına başladı.
19 Haziran 2020	Yaz tatili başladı.
30 Haziran 2020	2020-2021 eğitim-öğretim yılının 31 Ağustos 2020’de uzaktan eğitimle başlayacağı, 21 Eylül 2020’den itibaren kademeli ve seyreltilmiş şekilde yüz yüze eğitime geçileceği belirtildi.
21 Eylül 2020	Okulöncesi ve 1. sınıflar için okullar kademeli olarak açıldı. 21-25 Eylül Uyum haftasında öğrencilerle haftada bir gün yüz yüze eğitim gerçekleştirildi.
12 Ekim 2020	İlkokullarda haftada 2 gün toplam 12 ders saati olacak şekilde seyreltilmiş yüz yüze eğitime geçti. Köy okullarının tamamında yüz yüze eğitime geçilmesine karar verildi.
23 Kasım 2020	16 Kasım itibariyle başlayan ara tatilden sonra açılması beklenen okullar vaka ve ölüm sayılarının artması nedeniyle açılmadı. 22 Ocak 2021 tarihine kadar uzaktan eğitim yapılmasına karar verildi. İkinci dönemi 15.02.2021’de başlayacağı açıklandı.

Çizelge 1. (devamı) Pandemi Sürecinde Eğitimin Kronolojisi

Tarih	Uygulama
4 Şubat 2021	Covid vaka sayılarına ve risk durumuna göre il/ilçe hıfzıssıhha kurullarının alacağı kararlar ile eğitim faaliyetlerinin gerçekleşeceği belirtildi. 15 Şubat 2021’de tüm kademelerdeki köy okulları açıldı. 2 Mart itibariyle tüm ilkokulların yüz yüze eğitime başlayacağı açıklandı.
29 Nisan- 17 Mayıs 2021	Belirtilen bu tarihler arasında tüm eğitim kurumlarında eğitim uzaktan yapıldı.
17 Mayıs 2021	Okulöncesi, özel eğitim okulları ile 8. ve 12. sınıf Destekleme ve Yetiştirme Kursları haricinde tüm eğitim kademelerinde 1 Hazirana kadar uzaktan eğitime devam edilmesine karar verildi.
31 Mayıs 2021	İlkokullarda 1 Haziran, ortaokul ve liselerde 7 Haziran’dan itibaren iki gün yüz yüze eğitime geçileceği bildirildi. Okullarda eğitim 2 Temmuz 2021 tarihine kadar yüz yüze yapıldı.

Pandemi süreci, dünya genelinde eğitim-öğretim faaliyetlerinde derin etkiler yaratmış ve önemli değişimlere sebep olmuştur. Salgının yayılmasını önlemek amacıyla okulların kapatılması veya sınırlı katılımlı eğitim modellerine geçilmesi, eğitim kurumlarını alternatif yöntemlere yönlendirmiştir. Bu dönemde, uzaktan eğitim ve hibrit eğitim modelleri, öğrencilere eğitim imkanı sağlamak için öne çıkmıştır. Teknoloji tabanlı araçların yoğun kullanımıyla, öğrenciler ve öğretmenler çevrimiçi platformlar üzerinden derslere katılmış, ders materyallerine erişmiş ve iletişim kurmuştur. Aynı zamanda, sınav ve değerlendirme süreçleri yeniden şekillendirilerek çevrimiçi sınavlar ve alternatif değerlendirme yöntemleri ön plana çıkmıştır. Pandemi sürecindeki eğitim ve öğretim uygulamalarındaki değişimler aşağıdaki gibi sıralanabilir:

- **Uzaktan Eğitim:** Salgınla birlikte birçok ülke, yüz yüze eğitime ara vererek uzaktan eğitim modellerine geçiş yapmıştır. Öğrenciler, öğretmenler ve okullar çevrimiçi platformlar aracılığıyla eğitim faaliyetlerini sürdürmüşlerdir. Canlı dersler, video konferanslar, çevrimiçi ders materyalleri ve diğer dijital araçlar kullanılarak eğitim verilmiştir.
- **Hibrit Eğitim:** Bazı bölgelerde ise uzaktan eğitimle birlikte hibrit eğitim modelleri uygulanmıştır. Bu modelde, öğrenciler kısmen yüz yüze eğitim alırken kısmen de uzaktan eğitimden faydalanmışlardır. Böylece, sosyal mesafe kurallarına uyularak sınıfların öğrenci sayısı azaltılmış ve riskler minimize edilmeye çalışılmıştır.

- **Eğitim Materyallerinin Dijitalleşmesi:** Pandemi sürecinde, öğretmenler ve öğrenciler daha fazla dijital araç ve kaynak kullanmaya yönelmiştir. Dijital ders materyalleri, e-kitaplar, çevrimiçi kütüphaneler ve diğer çevrimiçi kaynaklar eğitim sürecinde daha yaygın hale gelmiştir. Bu durum, öğrencilere erişim kolaylığı sağlarken, öğretmenlerin ders içeriğini daha esnek bir şekilde sunmalarını da sağlamıştır.
- **Sınav ve Değerlendirme Süreçleri:** Pandemi nedeniyle sınav ve değerlendirme süreçleri de değişmiştir. Geleneksel sınavlara ek olarak çevrimiçi sınavlar, proje tabanlı çalışmalar ve ödevler daha sık kullanılmıştır. Öğrencilerin performanslarını değerlendirmek için alternatif yöntemlere başvurulmuştur.
- **Öğrenci ve Öğretmen İletişimi:** Yüz yüze eğitimde olduğu gibi öğrenci ve öğretmen iletişimi de dijital platformlar üzerinden gerçekleşmiştir. E-posta, çevrimiçi toplantı araçları ve mesajlaşma uygulamaları, öğrenci ve öğretmenlerin iletişimini sağlamak için kullanılmıştır. Öğretmenler, öğrencilere çevrimiçi destek sunmuş ve iletişim kanallarını aktif tutarak öğrencilerin sorularını yanıtlamışlardır.

B. Pandemi Sürecinde Eğitim ve Öğretimde Yaşanan Sorunlar

Türkiye’de ilk vakanın tespitinden sonra MEB tarafından okulların kapatılması ile birlikte bakanlık bünyesindeki 68589 okulda öğrenim gören 8.806.881 kız, 9.435.000 erkek olmak üzere 18.241.881 öğrenci bu durumdan etkilenmiştir. Bu öğrencilerin 2.718.189’u erkek, 2.561.756’sı kız olmak üzere toplam 5.279.945’ini ilkokul öğrencileri oluşturmaktadır. Bu dönemde Pandemi sürecinden etkilenen toplam öğretmen sayısı 1.117.686 olup bunların 309.247’sini ilkokul öğretmenleri oluşturmaktadır (MEB, 2020).

Pandeminin dünyada etkisinin artması ile hayat herkes için olağanın dışında yaşanmaya başlanmış tüm sektörler ve hayat olumsuz etkilenmiştir. Bu yeni süreç bazı sorunları da beraberinde getirmiştir. Türkiye’de eğitimde pandemi sürecinde çeşitli sorunlar yaşanmıştır. Özellikle 2020-2021 öğretim yılında yüz yüze eğitim sürecinde yaşanan aksaklıkların ardından, uzaktan eğitime geçilmiştir. Saygı (2021)’e göre öğretmenlerin çalışma ortamları, öğrencilerin ders ortamları

değişmiştir. Eğitim sürecinin kesintiye uğraması ve okulların durumu öğretmen ve öğrencilerin motivasyonları üzerinde etki yaratmıştır. Dijital bilgi eksikliği, teknik alt yapı, teknolojik araçlara erişim vb. sorunlar pandemi sürecinde yaşanan sorunların temelini oluşturmuştur.

1. Öğretmenlerin Fiziki Çalışma Koşulları

Küresel salgının etkisinin artması ile öğretim faaliyetleri okul ortamının dışına çıkmıştır. Bu süreçte öğretmenler öğretim faaliyetlerini ev ortamında, bilişim ağları üzerinden yapmak zorunda kalmıştır. Öğretim faaliyetlerinin ev ortamına taşınması ile öğretmenlerin fiziki çalışma koşulları değişmiş ve yeni sorunlar ortaya çıkmıştır. (Şahin, 2021) yapmış olduğu araştırmada öğretmenlerin evde ayrı çalışma odalarının olmaması, aynı anda dersleri olan çocuk veya eşlerden dolayı gürültü problemlerinin olması, bakıma muhtaç küçük çocuklarının olması öncelikli olarak fiziki çalışma koşullarını olumsuz etkilediğini belirtmiştir. Ayrı çalışma ortamı olmayan öğretmenler hem kendilerinin hem de öğrencilerinin dikkatlerinin dağıldığını ve derslerdeki verimin düştüğünü belirtmişlerdir. Evde okul çağında öğrencisi olan öğretmenler, kendi derslerini yaparken aynı zamanda çocuklarının derse katılımlarını sağlayabilmek için oldukça fazla sorumluluk yüklendiklerini söylemektedirler. Bebeği veya küçük yaşta çocukları olan öğretmenler sürecin kendileri için zor olduğunu, evde annelik rolü ile öğretmenlik rolünün birbirine karıştığını ifade etmişlerdir Genel olarak bu süreçte evden eğitimde öğretmenlerin buldukları fiziksel koşullar bu şekilde sıralanmaktadır.

2. Öğretmenlerdeki Motivasyon Düşüklüğü

Motivasyon, bireylerin bir işi yapabilmek için istekli olma durumudur. Cüceloğlu, motivasyonu istekleri, arzuları, ihtiyaçları, dürtüleri ve ilgileri kapsayan genel bir kavram olarak nitelendirmektedir. (CÜCELOĞLU, 1991).

Pandemi sürecinde, okulların kapatılması nedeniyle birçok öğretmen uzaktan eğitime geçmek zorunda kaldı. Uzaktan eğitim, öğretmenlerin öğrencileriyle doğrudan etkileşim kurmalarını zorlaştırdı. Alışmış oldukları yüz yüze eğitimden farklı olan bu süreç öğretmenlerin motivasyonlarını etkilemiştir. Öğretmenlerin bu süreçte motivasyon düşüklüğünün nedenleri arasında kendilerinin ve ailesinin sağlığına dair endişeleri, pandemi sürecinin belirsizliği,

eğitim-öğretimi faaliyetlerinin belirsizliği (uzaktan-yüz yüze), uzaktan eğitimde canlı derslere öğrenci katılımın tam olmayışı, fiziki çalışma koşulları, teknik problemler, dijital bilgilerinin eksikliği gibi sorunlar örneğ verilebilir.

3. Öğretmenlerin Dijital Beceri ve Bilgi Yetersizliği

Dijital beceri, bireylerin dijital teknolojileri etkili bir şekilde kullanarak, bilgiye erişmelerine, kullanmalarına, paylaşmalarına, iletişim kurmalarına ve iş birliği yapmaları olarak tanımlanabilir. Dijital bilgi ise dijital dünyada var olan araçlar, teknolojiler ve uygulamalar hakkında bilgi sahibi olmayı ifade etmektedir.

Türkiye'de öğretmenlerin dijital beceri ve bilgi yetersizliği konusu son yıllarda sıkça gündeme gelen bir konudur. Özellikle pandemi süreciyle birlikte uzaktan eğitim ve online öğretim yöntemleri önem kazandı. Ancak bu süreçte Türkiye'deki öğretmenlerin dijital beceri ve bilgi eksikliği ortaya ıktı. Birçok öğretmen, online öğretim araçlarını yeterince kullanamadı, öğrencilerle etkili bir şekilde etkileşim kuramadı ve dijital öğretim materyalleri oluşturma konusunda yetersiz kaldı. Bununla birlikte, dijital öğretim materyallerinin oluşturulması ve online öğretim tekniklerinin kullanılması konusunda öğretmenlere eğitim verilmediği de bir gerçektir.

Bu durumun çözümü için öğretmenlerin dijital becerilerinin geliştirilmesi ve dijital öğretim materyalleri oluşturma konusunda eğitim almaları gerekmektedir. Bakanlık pandemi sürecinde ve sonrasında hizmetiçi eğitimlerle bu sorunu gidermeye çalışmıştır.

4. Öğrencilerdeki Motivasyon Düşüklüğü

Öğrencilerde motivasyon düşüklüğü oldukça yaygın bir sorundur. Uzun süreli evde kalma, sınıf ortamından uzaklaşma, online eğitim ve sınavların sürekli değişmesi gibi faktörler öğrencilerin motivasyonunu olumsuz etkilemiştir. Sosyal izolasyon nedeniyle öğrenciler arkadaşlarından ve sınıf ortamından uzak kalmışlardır. Bu durum, öğrencilerin sosyal bağlarını ve motivasyonunu olumsuz etkilemiştir.

Online eğitim, öğrencilerin dikkatini dağıtmakta ve öğrencilerin sınıf ortamında olduğundan daha az katılım göstermelerine neden olmaktadır. Ayrıca

teknik sorunlar, internet bağlantısı ve evdeki uygun çalışma ortamı gibi faktörler de öğrencilerin motivasyonunu düşürmektedir.

Sınavlar ve not sistemi sık sık değişmiştir. Bu belirsizlik, öğrencilerin motivasyonunu düşürmekte ve öğrencilerin kendilerini motive etmelerini zorlaştırmaktadır. Tüm bireyler gibi çocuklar da kendilerinin ve ailelerinin sağlıklarına dair kaygılar yaşamıştır. Sürecin belirsizliği gibi sorunlar öğrenme istek ve motivasyonlarını etkilemiştir.

5. Öğrencilerin Dijital Beceri ve Bilgi Yetersizliği

Pandemi süreciyle birlikte, eğitim sistemi de dijitalleşmeye doğru hızlı bir şekilde ilerledi. Öğrencilerin, dijital araçlar ve teknolojileri kullanarak öğrenmeleri gerektiği için, dijital bilgi ve yeterliliğin önemi artmıştır. Öğrencilerin uzaktan eğitimde kullanılan çevrimiçi programlara bağlanmakta ve kullanmakta yetersiz kalmış ve sorunlar yaşamıştır.

Dijital araçlar kullanarak derslerin takip ediliyor olması, ödevlerin ve ders materyallerinin dijital ortamlar üzerinden aktarılması öğrencilerin bu süreçte sorunlar yaşamasına neden olmuş ve öğrenmelerini etkilemiştir.

6. Öğrencilerin Teknolojik Cihaz Yetersizliği

Pandemi sürecinde öğrencilerin teknik cihaz yetersizliği sorunu, online öğrenme sürecinde karşılaştıkları en büyük sorunlardan biridir. Bu sorun, özellikle düşük gelir grubundaki ailelerin çocuklarında daha yaygın olarak görülmektedir.

Teknik cihaz yetersizliği nedeniyle öğrenciler, online derslere katılamamış veya ders materyallerine erişmekte sorun yaşamıştır. Ayrıca, ödevleri tamamlamak için gerekli olan yazılım veya donanımların eksikliği nedeniyle öğrencilerin öğrenme süreci sekteye uğramıştır.

(MEB, 2021) tarihinde sitesinde yapmış olduğu açıklamada pandemi sürecinde toplamda 700 binden fazla tablet dağıttığını belirtmiştir. Bakanlık öğrencilerin cihaz sorununu çözmeye yönelik bu faaliyetlerin devam edeceğini ve her öğrenciye bu süreçte ulaşmaya çalışacağını belirtmiştir.

7. İnternet Sağlayıcılardan Kaynaklı Teknik Sorunlar

Pandemi sürecinde, internet sağlayıcılarından kaynaklı teknik sorunlar da öğrencilerin ve öğretmenlerin online öğrenme sürecinde karşılaştığı önemli sorunlardan biri olmuştur. Özellikle, internet altyapısının yeterli olmadığı, internet hızının düşük olduğu veya internet servis sağlayıcılarının ağlarının, sunucularının yoğunluğu kaldıramamasından dolayı bağlantı sorunları yaşanmıştır. Bu teknik sorunlar, öğrencilerin ve öğretmenlerin online derslere katılımlarını engellemiş ve ders materyallerine erişimlerini sınırlamıştır. Ayrıca, öğrencilerin ödevlerini ve proje çalışmalarını tamamlamalarını da zorlaştırmıştır.

İnternet sağlayıcılarından kaynaklı teknik sorunlar öğretmen ve öğrencilerin dijital beceri ve bilgileri ne düzeyde olursa olsun çözmesi mümkün olmayan problemlerdir. Teknik sorunların tamamen ortadan kaldırılması mümkün olmadığından online öğrenme sürecinde zaman zaman bağlantı sorunları yaşanması kaçınılmaz bir durumdur.

8. Ailenin Yapısı

Pandemi döneminde yaşanan öğrenme kayıplarıyla ilgili olarak ailenin yapısının rolü önemli bir faktördür. Literatürde yapılan araştırmalar, ailenin çocukların öğrenme deneyimlerini etkileyen bir dizi etkisi olduğunu göstermektedir. Aile yapısının bir boyutu olarak iletişim ve destek konusunda Li (2021), ailelerin, çocukların eğitimine destek olma ve iletişim kanallarını açık tutma konusundaki rolünün, pandemi döneminde öğrenme kayıplarını azaltmada kritik bir öneme sahip olduğunu belirtmektedir. Johnson (2021), ebeveynlerin çocuklarıyla düzenli olarak iletişim kurması, öğrenme süreçlerini takip etmeleri ve evde yapılan eğitim faaliyetlerine rehberlik etmeleri önemli olduğunu söylemiştir.

Aile yapısının bir parçası olarak pandemi döneminde, ailelerin olumlu ve destekleyici bir tutum sergilemesi, çocukların öğrenme motivasyonunu ve akademik başarısını etkileyebilir. Ebeveynlerin, öğrenme sürecine katılımıyla birlikte, çocukların evde uygun bir çalışma ortamı sağlamaları, düzenli bir program oluşturmaları ve öğrenme materyalleriyle donatmaları önemlidir (Crespo Cebada ,2021; Makkonen, 2021).

Pandemi döneminde, ailenin ekonomik durumu ve sosyoekonomik statüsü, çocukların öğrenme kayıpları üzerinde önemli bir etkiye sahip olabilir. Kaynaklara erişim, teknolojik altyapı, internet erişimi ve öğrenme materyallerine ulaşım gibi faktörler, ailelerin eşitsizlikleri ve öğrenme kayıplarını etkileyebilir (Di Pietro, 2021; Van Lancker & Parolin, 2020).

9. Ailenin İlgisizliği

Pandemi döneminde yaşanan öğrenme kayıplarında ailenin ilgisizliğinin rolü önemli bir konudur. Literatürde yapılan araştırmalar, ailelerin öğrenme sürecine aktif katılımının çocukların akademik başarısını ve motivasyonunu artırdığını göstermektedir. Ancak ailelerin ilgisizliği veya düşük katılımı, çocukların öğrenme kayıplarını derinleştirebilmektedir.

Ailelerin düşük katılımı ve ilgisizliği, pandemi döneminde çocukların öğrenme kayıplarının artmasına neden olabilir. Ebeveynlerin öğrenme sürecine aktif bir şekilde dahil olmaması, çocukların motivasyonunu ve çalışma disiplinini olumsuz etkileyebilir (Duncan & Murnane, 2014; Epstein & Sheldon, 2002).

Ailelerin iletişimsizliği ve öğrencilere destek sağlamada yetersiz kalması, öğrenme kayıplarını artırabilir. Ebeveynlerin çocuklarıyla düzenli ve etkileşimli iletişim kurmaması, öğrenme sürecinde güçlüklerle karşılaşan çocukların motivasyonunu ve özgüvenini olumsuz etkileyebilir (Desforges & Abouchar, 2003; Fan & Chen, 2001).

Eşitsizlik ve Yoksulluk:

Pandemi döneminde ailelerin ekonomik zorlukları ve yoksulluk, çocukların öğrenme kayıplarını derinleştirebilir. Eşitsizlik ve yetersiz kaynaklara sahip aileler, çocuklara gereken destek ve kaynaklara erişimde sınırlamalar yaşayabilir, bu da öğrenme eşitsizliğini artırabilir (Gorski, 2008; Lareau, 2003).

C. Öğrenme Kavramı Ve Tanımı

Öğrenme kavramı oldukça geniş bir kavram olup, birçok farklı öğrenme tanımı bulunmaktadır. Ausbel (1968), öğrenme kavramını, “deneyim, eğitim veya çalışma yoluyla bilgi, beceri veya yetenek edinme süreci” olarak tanımlamıştır. Genel olarak, öğrenme deneyimlerden kaynaklanan bir davranış değişikliği olarak

tanımlanabilir. Bu değişiklik, yeni bilgi, beceri veya yetenekler şeklinde olabilir (Yılmaz, 2009).

Öğrenmenin nasıl gerçekleştiği hakkında birçok farklı teori bulunmaktadır. Bazı teoriler öğrenmede çevrenin rolüne odaklanırken, diğerleri bireyin rolüne odaklanır. Bazı teoriler aynı zamanda öğrenmede motivasyon ve duygu durumunun rolüne odaklanır. Tek başına hiçbir öğrenme teorisi öğrenmenin nasıl gerçekleştiğini tam olarak açıklayamaz. Ancak, farklı teoriler öğrenmeye katkıda bulunan farklı faktörleri anlamamıza yardımcı olabilir (Korkmaz ve Mahiroğlu, 2007).

Gagne (1985) öğrenmeyi “İnsan yeteneklerinde zaman içinde devam eden bir değişiklik” olarak tanımlamış ve sadece büyüme süreçlerine bağlı olmadığını belirtmiştir.

Davranışçı yaklaşımda öğrenme, deneyimlerden kaynaklanan bir davranış değişikliği veya deneyim sonucunda davranışın değişmesi süreci olarak tanımlanmıştır.

Bilişsel yaklaşımda öğrenme, bilginin, becerilerin veya yeteneklerin, yeni bilgi ve anlayışın kazanılma sürecidir.

Öğrenme, hayat boyu süren bir süreçtir ve birçok farklı şekilde gerçekleşebilir. Resmi eğitim, resmi bir eğitim kurumu tarafından sağlanan yapılandırılmış bir öğrenme ortamını ifade eder. Gayriresmi öğrenme, resmi eğitim ortamı dışında gerçekleşen öğrenmeyi ifade eder. Kendi kendine yönlendirilen öğrenme ise, öğrenen tarafından başlatılan ve kontrol edilen öğrenmeyi ifade eder.

D. Öğrenmeyi Etkileyen Faktörler

Öğrenmeyi etkileyen faktörler, bireyin öğrenme sürecindeki deneyimlerini, becerilerini, motivasyonunu, çevresini ve öğretim yöntemlerini içeren çeşitli etmenlerdir. Ormrod, (2014)’a göre bireyin bilişsel yetenekleri, öğrenme tarzı, motivasyon düzeyi, sosyal etkileşimleri ve öğrenme ortamı gibi faktörler, öğrenme sürecindeki etkinliği ve sonuçları etkileyebilir. Bu faktörler, her bireyin öğrenme deneyimini benzersiz kılar ve öğrenme sürecini zenginleştirir.

Öğrenme süreci oldukça karmaşık ve çok yönlüdür. Genel hatlarıyla öğrenmeyi etkileyen faktörler:

- **Bilişsel Faktörler:** Bireyin zihinsel süreçleri, bilişsel yetenekleri ve düşünme becerileri öğrenmeyi etkiler. Örneğin, problem çözme becerileri, hafıza kapasitesi, dikkat süresi gibi faktörler öğrenme sürecini etkileyebilir (Zimmerman, 2008).
- **Motivasyon:** Bireyin öğrenmeye yönelik ilgisi, hedefleri, içsel motivasyonu ve dışsal teşvikler öğrenme sürecinde etkilidir. Motivasyon, bireyin öğrenme konusunda ne kadar istekli olduğunu ve çabasını nasıl yönlendirdiğini belirleyebilir (Deci & Ryan, 2000)
- **Sosyal Etkileşim:** İnsanlar arası etkileşim, grup çalışmaları, rol modellerin varlığı gibi faktörler öğrenmeyi etkiler. Sosyal çevre, destek ve işbirliği öğrenme sürecinde önemli bir rol oynar (Vygotsky, 1978).
- **Çevresel Faktörler:** Öğrenme ortamı, kaynaklar, teknolojik araçlar, fiziksel düzenlemeler gibi çevresel faktörler öğrenmeyi etkiler. Uygun ve destekleyici bir öğrenme ortamı, öğrenmeyi kolaylaştırabilir (Plass, Homer&Kinzer, 2015).
- **Önceki Deneyimler:** Bireyin daha önceki deneyimleri, bilgileri ve becerileri, yeni öğrenme sürecini etkiler. Önceki bilgi ve deneyimlerin bağlantıları kurma, anlama ve yeni bilgileri işleme sürecinde önemli bir rolü vardır (Ausbel, 1968).

E. Öğrenme Kuramları

Öğrenme kuramları, insanların ve diğer canlıların nasıl yeni bilgiler edindiklerini, deneyimlerini nasıl işlediklerini ve davranışlarını nasıl değiştirdiklerini açıklamak için kullanılan teorik çerçevelerdir. Bu kuramlar, öğrenme sürecinin temel prensiplerini ve mekanizmalarını araştırır ve açıklar (Özden, 1999). Öğrenme kuramları, öğrenmenin temel bileşenlerini tanımlar. Bu bileşenler arasında uyarıcılar (stimulus), tepkiler (response), sonuçlar (outcome), pekiştiriciler (reinforcement), cezalar (punishment), motivasyon (motivation),

dikkat (attention) gibi unsurlar bulunur. Bu kuramlar, bu bileşenlerin nasıl etkileşime girdiğini ve davranışın nasıl değiştiğini açıklar.

Büchel ve Probst (2008)'a göre öğrenme kuramları, insanlar ve diğer canlılar arasında farklılık gösteren öğrenme süreçlerini anlamak için kullanılır. Bu kuramlar, bilişsel, davranışsal, sosyal ve nörofizyolojik perspektiflerden öğrenmeyi ele alır. İnsanların nasıl bilgiyi işlediği, nasıl anladığı, hatırladığı, unuttuğu ve yeni becerileri nasıl kazandığı gibi konuları araştırır.

Literatürde sıklıkla karşılaşılan öğrenme kuramları davranışçı öğrenme kuramı, sosyal-bilişsel öğrenme kuramı, Gestalt kuramı, bilgiyi işleme kuramı ve nörofizyolojik kuram olarak sıralanabilir. Bu kuramlar, öğrenmenin temel prensiplerini ve mekanizmalarını inceleyerek, pratik uygulamalara rehberlik eder.

1. Davranışçı Öğrenme Kuramı

Davranışçı Öğrenme Kuramı, öğrenme sürecini çevre ile birey arasındaki ilişkiler ve gözlemlenebilir davranışlar üzerinden açıklayan bir öğrenme kuramıdır ve Pavlov'un klasik koşullanma ve Thorndike'in edimsel koşullanma üzerindeki çalışmalarıyla temeli atılmıştır (Pavlov, 1927; Thorndike, 1913; Aydın, 2012). Bu kuram, çevresel uyarıcılar, tepkiler ve sonuçlar arasındaki ilişkilerin öğrenmeyi etkilediğini savunur. Davranışçı Öğrenme Kuramı, öğrenmeyi bilinçli bir süreç olarak değil, çevresel etkileşimlerin sonucu olarak ele alır.

Genel hatlarıyla davranışçı öğrenme kuramı, Amerikalı psikolog John B. Watson (1913) ve daha sonra Skinner (1953) tarafından geliştirilmiştir. Watson, 1913 yılında yayımladığı "Behaviorism" adlı makalesiyle davranışçı yaklaşımı ortaya atmıştır. Skinner ise, 20. yüzyılın ortalarında davranışçı öğrenme kuramını geliştiren en etkili isimlerden biridir.

Davranışçı Öğrenme Kuramı, öğrenmenin temel hedefini gözlemlenebilir davranışların değiştirilmesi olarak belirler. Kuram, bireylerin davranışlarının çevresel uyarıcılara verilen tepkiler olduğunu ve bu tepkilerin sonuçlarına bağlı olarak güçlendiğini veya zayıfladığını savunur (Eysenck, 2009). Öğrenme, doğru veya yanlış yanıtlara dayanan bir deneyim süreci olarak kabul edilir. Davranışçı Öğrenme Kuramı, öğrenme sürecini pekiştirme (reinforcement) ve cezalandırma (punishment) gibi etkileşimlerle açıklar.

Davranışçı Öğrenme Kuramı, insan ve hayvan davranışlarının açıklanmasında kullanılmaktadır. Öğretim, eğitim, psikoterapi, spor ve iş dünyası gibi birçok alanda etkili bir şekilde uygulanmaktadır. Bu kurama göre, istenmeyen davranışlar cezalandırılarak zayıflatılabilir veya istenilen davranışlar pekiştirilerek güçlendirilebilir.

2. Sosyal Bilişsel Öğrenme Kuramı

Sosyal-bilişsel öğrenme kuramı, Albert Bandura tarafından geliştirilen bir öğrenme teorisi olarak bilinir (Bandura, 1977). Bandura'ya göre, bu kuram bireylerin çevresel faktörlerin yanı sıra içsel düşünce süreçlerini ve sosyal etkileşimleri de dikkate alarak öğrenmeyi açıklar. Bireylerin öğrenmesinde, gözleme, model alma ve kendi davranışlarını düzenleme gibi süreçlerin önemli olduğunu vurgular.

Kurama göre, "bireyler gözlemedikleri ve model aldıkları davranışların sonuçlarına dayanarak, kendi davranışlarını düzenler ve gelecekte benzer durumlarda bu davranışları tekrar sergiler" (Bandura, 1986). Bu süreçte, model olarak alınan bireylerin davranışlarının sonuçları ve pekiştiricileri önemli bir rol oynar. Bu nedenle, "bireyler çevrelerindeki diğer insanları gözlemleyerek, onların davranışlarını taklit ederek ve deneyimleyerek öğrenirler" (Schunk, 2008).

Sosyal-bilişsel öğrenme kuramı ayrıca bireylerin içsel düşünce süreçlerini, motivasyonlarını, beklentilerini ve değerlendirmelerini de dikkate alır. Bandura'nın (1997) çalışmalarına göre, "bireylerin öz-etkililik inançları, yani kendi yeteneklerine ve başarılarına ilişkin inançları, öğrenme sürecinde önemli bir role sahiptir". Bu inançlar, bireylerin hedefler belirlemelerine, kendilerini motive etmelerine ve başarılarını artırmalarına yardımcı olur.

3. Gestalt Kuramı

Gestalt kuramı, Max Wertheimer, Wolfgang Köhler ve Kurt Koffka gibi Alman psikologlar tarafından geliştirilmiştir" (Wertheimer, 1922; Köhler, 1929; Koffka, 1935). Kuram, bireylerin deneyimlerini bütünsel olarak anlamalarını ve algılamalarını vurgular. Gestalt kuramı, "algısal organizasyonun, bireylerin algıladıkları nesnelere veya olayları parçalara ayırmak yerine, bütün olarak kavramaya çalıştığını" savunur (Koffka, 1935).

Gestalt kuramı, "algısal organizasyonun, bireylerin algıladıkları nesnelere veya olayların parçalarından daha fazlasını içerdiğini" öne sürer (Köhler, 1947). Wertheimer (1922) ise "insan algısının tamamlanmamış veya eksik bilgilerden yola çıkarak bütünsel bir anlam oluşturma eğiliminde olduğunu" belirtir. Bu kurama göre, "bireyler, algıladıkları şeyi sadece parçaları olarak değil, bütünsel bir şekilde deneyimlerler" (Goldstein, 2002).

Gestalt kuramı, algısal organizasyonun yanı sıra problem çözme süreçlerini de ele alır. Köhler (1929) yaptığı deneylerle, "insanların problem çözerken içgüdüsel bir şekilde bütünsel bir anlama ulaşmaya çalıştığını" göstermiştir. Bu kurama göre, "insanlar problemleri parçalarına ayırıp çözmek yerine, problemin bütününe kavramaya çalışırlar" (Wertheimer, 1959).

4. Bilgiyi İşleme Kuramı

Bilgiyi işleme kuramı, bilgiyi alan, depolayan, işleyen ve çıktı üreten bir bilgisayar benzetmesine dayanır. Bu benzetmeyi öncelikle Amerikalı bilişsel psikolog ve bilişsel bilimci olan George A. Miller yapmıştır (Miller, 1956). Miller, İnsan zihnini bir bilgisayar gibi ele alır ve zihinsel süreçleri bilgisayarın işlemcileriyle karşılaştırır. Bu kurama göre, bilgi bir dizi bilişsel işlemden geçer ve çevresel uyaranları algılayarak, hafızaya kaydederek, işleyerek ve sonuç olarak düşünceler ve davranışlar üreterek sonuçlanır. Bilgiyi İşleme Kuramı (Information Processing Theory), bilişsel psikoloji alanında kullanılan bir teoridir. Bu kuram, insanların bilgiyi algılayarak, işleyerek ve hatırlayarak nasıl bilinçli düşünceler ve davranışlar üretebildiğini açıklamayı amaçlar bununla birlikte zihinsel süreçleri ve bilişsel işlemleri anlamaya yönelik bir çerçeve sunar (Arslan, 2006).

5. Nörofizyolojik Kuram

Nörofizyolojik Kuram, insan zihinsel süreçlerini anlamak ve açıklamak için nörolojik ve fizyolojik temellere dayanan bir kuramdır. Bu kuram, beyin ve sinir sistemini bilişsel süreçlerin temelini oluşturan mekanizmaları anlamak için inceleyerek, zihinsel faaliyetlerle nörolojik süreçler arasındaki ilişkiyi araştırır (Sürek, 2010).

Nörofizyolojik Kuram, zihinsel süreçlerin nöronal aktiviteye dayandığı ve bu aktivitenin beyin bölgeleri arasındaki iletişim ve etkileşimlerle gerçekleştiği temel önermesine dayanır. Bu kurama göre, zihinsel işlemler, sinir hücrelerinin (nöronlar) elektriksel ve kimyasal sinyaller yoluyla birbirleriyle iletişim kurması ve bilgiyi işleme sonucunda gerçekleşir (Küçüközer & Üztemur, 2014).

Nörofizyolojik Kuram'ın kapsamı oldukça geniştir. Araştırmalar, algı, dikkat, hafıza, dil, problem çözme, karar verme gibi birçok bilişsel sürecin nörolojik temellerini ve beyin aktivitesini incelemektedir. Bu kuramın amacı, beyin ve sinir sistemi üzerinden zihinsel süreçlerin nasıl gerçekleştiğini anlamak ve bilişsel işlevlerin nörolojik temellerini açıklamaktır (Banich, 2009).

F. Bellek Kavramı Ve Tanımı

Bellek, bireyin geçmiş deneyimleri, bilgileri ve öğrenilenleri depoladığı, sakladığı ve geri çağırdığı bilişsel bir süreçtir. Bellek, bilginin alındığı, işlendiği, depolandığı ve gerektiğinde geri getirildiği zihinsel bir arşivdir. Bu süreç, beyin tarafından kontrol edilir ve çeşitli hafıza sistemleri aracılığıyla gerçekleşir (Aydın, 2015).

Bellek, birçok alanda önemli bir rol oynar. Öğrenme süreçlerinde bellek, yeni bilgilerin alınması, işlenmesi ve saklanması için gereklidir. Dil kullanımında bellek, kelime bilgisi, dilbilgisi kuralları ve sözcük dağarcığının hatırlanmasında önemli bir rol oynar. Problem çözme ve karar verme süreçlerinde bellek, geçmiş deneyimlerden yola çıkarak çözüm önerilerini hatırlamaya ve değerlendirmeye yardımcı olur (Tekcan & Gözlüklü 2009).

G. Bellek Türleri

Bellek, birçok farklı bileşeni ve süreci içeren karmaşık bir yapıya sahiptir. Bu bölümde belleğin temel türleri verilecektir.

1. Duyusal Bellek

Duyusal bellek, çevremizden gelen duyuşsal uyarıcılardan elde edilen bilgilerin kısa bir süre için depolandığı bellek türüdür. Bu bellek türü, görsel

duyusal bellek ve işitsel duyusal bellek olarak iki alt kategoriye ayrılabilir (Baddeley, 1992).

Görsel Duyusal Bellek: Görsel uyarıların kısa bir süre için depolandığı bellek türüdür. Örneğin, bir nesneyi hızlı bir şekilde gördükten sonra, o nesnenin görüntüsü birkaç saniye süreyle gözlerimizde hala kalır. Görsel duyusal bellek, bir görsel uyarıcının izlenmesinden sonra yaklaşık 250-300 milisaniyelik bir süre boyunca bilgileri korur. Bu süre zarfında bilgiler hızla kaybolur. (Cowan, 2001).

İşitsel Duyusal Bellek: İşitsel uyarıların kısa bir süre için depolandığı bellek türüdür. İşitsel duyusal bellek, bir sesin duyulmasından sonra birkaç saniye boyunca bilgileri tutabilir. Örneğin, bir telefon numarasını hemen aramak için geçici olarak zihinde tuttuğumuzda veya bir kelimenin hızlı bir şekilde duyulduktan sonra, o kelimenin sesi birkaç saniye boyunca zihinde hala çınlamaya devam ettiğinde işitsel duyusal bellek devreye girer. (Darwin, Turvey, & Crowder, 1972).

2. Kısa Süreli Bellek

Kısa süreli bellek, duyusal bellekten seçilen bilgilerin geçici olarak depolandığı bellek türüdür. Bu bellek türü, bilgilerin birkaç saniye ile birkaç dakika arasında aktif bir şekilde korunmasını sağlar. Kısa süreli bellek, anlık kullanıma yönelik bilgileri depolamak için kullanılır.

Çalışma Belleği: Kısa süreli belleğin bir alt bileşeni olan çalışma belleği, mevcut görevler üzerinde düşünme, problem çözme ve karar verme gibi zihinsel işlemlerde kullanılan bilgileri korur. Çalışma belleği, bilgileri aynı anda işleme yeteneği sağlar ve bilişsel esneklik ve kontrolü destekler. (Baddeley, 2012).

3. Uzun Süreli Bellek

Uzun süreli bellek, kısa süreli bellekten seçilen bilgilerin kalıcı olarak depolandığı bellek türüdür. Uzun süreli bellek, günler, haftalar, aylar veya yıllar boyunca bilgileri saklayabilir ve hatırlama sürecinde kullanılabilir.

Epizodik Bellek: Epizodik bellek, kişisel deneyimlerin, olayların ve geçmişteki deneyimlerin depolandığı bellek türüdür. Bu bellek türü, bireyin öznel

deneyimlerini hatırlamasını sağlar ve kişisel kimlik oluşumunda önemli bir rol oynar (Tulving, 1972).

Semantik Bellek: Semantik bellek, genel bilgilerin, kavramların ve anlamların depolandığı bellek türüdür. Dilbilgisi kuralları, sözcük dağarcığı, matematiksel kavramlar gibi bilgiler semantik bellekte saklanır. (Tulving, 1972).

H. Bilgiyi Geri Getirme(Hatırlama), Geri Getirememe (Unutma)

Bilgiyi Geri Getirme (Hatırlama) ve Geri Getirememe (Unutma), belleğin işleyişinde önemli kavramlardır. Hatırlama süreci, bireyin önceden öğrenilen veya deneyimlenen bilgileri bilinçli bir şekilde geri çağırması ve hatırlaması anlamına gelir. Araştırmalar, hatırlamanın, hatırlama ipuçlarının kullanımını, çağrışımları, hatırlama bağlamlarını ve diğer faktörleri içerebileceğini göstermektedir (Şahin ve Yıldırım, 2006).

Unutmanın da hatırlama sürecinde önemli bir yeri olduğu belirtilmektedir. Unutma, bilgilerin bellekten geri getirilememesi veya erişilememesi durumunda ortaya çıkar. Bu durum, bellek performansını etkileyen çeşitli faktörlerden kaynaklanabilir (Akın ve Köksoy, 2012).

Bilgiyi Geri Getirme (Hatırlama): Bilgiyi geri getirme, bellekte depolanan bilgilere erişme ve onları bilinçli olarak hatırlama sürecidir. Hatırlama, önceden öğrenilen veya deneyimlenen bilgilerin bellekten geri çağırılması anlamına gelir. Bu süreç, depolanan bilgilerin uyarılar, ipuçları veya bağlamlar tarafından tetiklenmesiyle gerçekleşebilir. Örneğin, bir test sırasında öğrencinin öğrendiği bilgileri hatırlaması, bir kişinin geçmiş bir deneyimi anımsaması hatırlama sürecine örnek olarak verilebilir (Roediger & DeSoto, 2014).

Geri Getirememe (Unutma): Geri getirememe, bellekte depolanan bilgilere ulaşma veya onları hatırlama güçlüğü veya başarısızlığıdır. Unutma, bilgilerin bellekten geri çağırılmaması veya erişilememesi durumunda ortaya çıkar. Unutmanın çeşitli nedenleri olabilir, bunlar arasında yetersiz kodlama, bellek bozulması, hatırlama ipuçlarının eksikliği veya hedeflenen bilgilere erişememe gibi faktörler yer alır. Örneğin, bir kişinin geçmişte tanıdığı bir kişiyi hatırlayamaması veya öğrenilen bir konunun bilgisini sınavda hatırlayamaması unutma örnekleri olabilir (Tulving, 1983).

İ. Öğrenme Kaybı Kavramı

Öğrenme kaybı kavramı, bireyin öğrenme sürecinde karşılaştığı zorluklar veya başarısızlıklar sonucunda bilginin tam olarak öğrenilememesi veya hatırlanamaması durumunu ifade eder. Bu durumda, kişi beklenen düzeyde bilgiyi edinemez veya daha önce öğrenilmiş bilgileri hatırlayamaz (Mcdaniel vd., 2017)

Öğrenme kaybı çeşitli faktörlere bağlı olarak ortaya çıkabilir. Bunlar arasında dikkat eksikliği, yetersiz kodlama, yanlış öğrenme stratejileri, uyarıların yetersizliği veya bilgiyi hatırlamak için yeterli ipucu olmaması gibi faktörler yer alabilir. Ayrıca, stres, yorgunluk, anksiyete gibi duygusal faktörler de öğrenme kaybını etkileyebilir (Erden, M., 2004).

Öğrenme kaybı, öğrenme sürecinde bir engel olarak görülebilir ve bireyin başarıyı elde etmesini engelleyebilir. Bu nedenle, öğrenme kaybıyla başa çıkmak için öğrenme stratejilerinin ve tekniklerinin kullanılması önemlidir. Öğrenme kaybını aşmak için tekrar etme, özetleme, öğrenilen bilgiyi pratik yapma gibi yöntemler kullanılabilir. Ayrıca, dikkat ve konsantrasyonu artırmak, uygun öğrenme ortamı sağlamak ve bilgiyi bağlamak da öğrenme kaybını azaltmaya yardımcı olabilir (Seçer & Uysal, 2009).

Başaran (1998) unutmayı durdurmanın olanaksız olduğunu ancak azaltmanın mümkün olacağını belirtmiştir. Unutmayı azaltmanın yollarını öğrenilenlerin kullanılması, ara sıra gözden geçirilmesi ve üzerinde çalışılması olarak sıralamıştır. Öğrenme kayıpları öğrenme ile ilgili olarak bu süreçlerin tekrarlanması sonucunda oluşmaktadır.

Öğrenme kaybı kavramı, eğitim psikolojisi ve bilişsel psikoloji gibi alanlarda incelenmektedir. Araştırmalar, öğrenme kaybını etkileyen faktörleri ve bu durumu aşmak için kullanılacak stratejileri incelemektedir.

J. Pandemi Sürecinde Öğrenme Kayıpları

Pandemi süreci, dünya genelinde birçok ülkeyi etkisi altına alan ve tarihsel bir öneme sahip olan bir sağlık krizidir. COVID-19 salgını, sağlık sistemleri, ekonomi, sosyal hayat ve eğitim gibi birçok alanda derin etkiler bırakmıştır

(OECD, 2020). Özellikle eğitim alanında yaşanan zorluklar ve öğrenme kayıpları, pandeminin uzun vadeli sonuçlarından biridir.

Pandemi sürecinde öğrenme kayıpları, okulların kapanması, uzaktan eğitime geçiş ve sosyal etkileşim eksikliği gibi faktörlerden kaynaklanmaktadır. Öğrencilerin düzenli sınıf ortamından uzaklaşması, yüz yüze etkileşimlerin azalması ve teknolojik altyapıya erişimdeki eşitsizlikler, öğrenme sürecini olumsuz etkilemiştir. Uzaktan eğitim, birçok öğrenci için yeni bir deneyim olmuş ve bu geçiş sürecinde öğrencilerin motivasyonu, dikkati ve katılımı düşmüştür. Bu durum, öğrencilerin akademik başarılarında gerileme yaşanmasına ve öğrenme kayıplarının artmasına yol açmıştır (UNESCO,2020).

Birçok araştırma, pandemi döneminde öğrenme kayıplarının geniş çapta olduğunu ortaya koymaktadır. Öğrencilerin matematik, okuma ve dil becerilerinde gerileme yaşandığı, öğrenme hızının yavaşladığı ve eşitsizliklerin arttığı belirlenmiştir (Engzell, 2020) . Dezavantajlı gruplara mensup öğrenciler, diğer öğrencilere göre daha fazla öğrenme kaybı yaşamıştır. Ekonomik, sosyal ve kültürel dezavantajları olan öğrenciler, uzaktan eğitime erişimde zorluklar yaşamış ve kaynaklardan yeterince faydalanamamıştır. Bu durum, eğitimde eşitsizliklerin derinleşmesine ve dezavantajlı grupların daha da geriye düşmesine neden olabileceği endişesini beraberinde getirmektedir.

Öğrenme kayıplarının telafisi, eğitim sistemleri ve öğretmenler için büyük bir sorumluluktur. Telafi programları, öğrencilerin eksikliklerini gidermek ve kayıplarını telafi etmek amacıyla tasarlanmalıdır. Bu programlar, öğrencilere destekleyici bir ortam sağlamalı, öğrenme ihtiyaçlarına yönelik bireysel çözümler sunmalı ve kaynaklardan etkin bir şekilde faydalanmalıdır (Kuhfeld, 2020).

Öğretmenler, pandemi sürecinde öğrencilere yönelik destekleyici ve esnek bir yaklaşım benimsemelidir. Öğretmenlerin, öğrencilerin öğrenme ihtiyaçlarını belirlemek ve buna uygun telafi stratejileri geliştirmek için esneklikleri ve yaratıcılıkları önemlidir. Uygun pedagojik yöntemlerin kullanılması, bireysel farklılıkların dikkate alınması ve öğrencilere destek sağlanması, telafi sürecinin başarılı olması için kritik unsurlardır (Allington ve McGill-Franzen, 2020)

Telafi programlarında öğretmenlerin rolü, öğrencilerin akademik ve duygusal ihtiyaçlarını karşılamak, motivasyonlarını artırmak ve güvenli bir

öğrenme ortamı oluşturmak olarak belirlenmelidir. Öğretmenlerin öğrencilerle birebir çalışmaları, geribildirim sağlamaları ve öğrencileri destekleyici kaynaklarla yönlendirmeleri önemlidir. Ayrıca, öğretmenlerin öğrenci ilerlemesini takip etmeleri, eksiklikleri belirlemeleri ve öğrenme kayıplarını telafi etmek için özelleştirilmiş ders programları geliştirmeleri gerekmektedir (Di Pietro, Biagi ve Costa, 2020).

Öğretmenlerin telafi dönemindeki çalışma koşulları da dikkate alınmalıdır. Öğretmenlerin motivasyonlarının artırılması, çalışma koşullarının sağlık problemleri oluşturmayacak şekilde düzenlenmesi ve adil bir ücretlendirme politikasının benimsenmesi önemlidir. Öğretmenlerin yeterli zaman, kaynak ve destek sunulması, telafi programlarının başarısını etkileyecektir (Kuhfeld, 2020).

Sonuç olarak, pandemi sürecinde oluşan öğrenme kayıplarının telafisi, eğitim sistemleri ve öğretmenler için önemli bir önceliktir. Öğrencilerin öğrenme kayıplarını gidermek, eşitsizlikleri azaltmak ve onlara gelecekleri için daha iyi bir temel oluşturmak için etkili telafi stratejileri geliştirilmelidir. Bu stratejilerin uygulanması, uzun vadeli ve sürdürülebilir bir eğitim sistemi için kritik bir adımdır.

III. YÖNTEM

A. Araştırmanın Deseni

Bu araştırma, nitel araştırma yaklaşımını benimseyerek, olgu bilim (fenomenoloji) deseni çerçevesinde gerçekleştirilmiştir. Olgubilim deseni, genel olarak bilgi sahibi olduğumuz ancak ayrıntılı bilgilere sahip olmadığımız olgular üzerinde çalışır. Bu desen, bireylerin olguya ilgili deneyimlerini, yaşadıklarını, algılarını, betimlemelerini ve yorumlarını ortaya çıkarmayı hedefler (Yıldırım ve Şimşek, 2013).

Nitel araştırma yöntemlerinden biri olan olgubilim deseni, insanların deneyimlerine nasıl anlamlar yüklediklerini, deneyimlerini nasıl yorumladıklarını, dünyalarını nasıl inşa ettiklerini ve bir olgunun onlar için ne anlama geldiğini incelemekle ilgilidir (Merriam, 2015: 5). Olgubilim deseni, bir olguya ilgili bireylerin anlamlarını, deneyimlerini ve algılarını ortaya çıkarmayı amaçlar (Onat Kocabıyık, 2015). Bu desen, farkında olduğumuz, tanıdığımız ancak ayrıntılı bilgilere sahip olmadığımız olguları derinlemesine incelemek için uygundur (Yıldırım ve Şimşek, 2013: 72).

Bu çalışmada, olgu bilimi deseni kullanılarak, öğretmenlerin pandemi döneminde oluşan öğrenme kayıplarına ilişkin görüşleri ve deneyimleri ortaya çıkarılmıştır. Araştırma, öğretmenlerin bu olguya nasıl anlam yüklediklerini, deneyimlerini nasıl yaşadıklarını ve algıladıklarını derinlemesine anlamak amacıyla gerçekleştirilmiştir.

B. Çalışma Grubunun Seçimi

Araştırmamızın evrenini 2020-2021 eğitim öğretim yılında İstanbul ilinde resmi ilkokullarda görev yapan sınıf öğretmenleri oluşturmaktadır. Araştırmanın örneklemini, kolayda örnekleme yöntemi kullanılarak ulaşılabilecek ilkokul sınıf öğretmenleri oluşturmaktadır. Bu bağlamda bu araştırmanın örneklemini Küçükçekmece ilçesinde 2020-2021 eğitim öğretim yılında resmi ilkokullarda

görev yapmakta olan ulaşılabilecek 12 sınıf öğretmeni teşkil etmiştir. Bu seçim, araştırmanın amaçlarına ve kapsamına uygun olarak yapılmıştır. Öğretmenlerin farklı sınıf düzeylerinden seçilmesi, öğrenme kayıpları ve telafi süreci hakkında geniş bir perspektif sunmayı amaçlamıştır. Öğretmenler İstanbul ili Küçükçekmece ilçesinde devlet okullarında görev yapan öğretmenler arasından seçilmiştir.

Çizelge 2. Sosyodemografik Bilgiler

Katılımcı	Cinsiyet	Yaş	Kıdem	Öğrenim Düzeyi
K1	Erkek	31-40	11-20 yıl	Lisans
K2	Erkek	31-40	11-20 yıl	Lisans
K3	Erkek	31-40	11-20 yıl	Lisans
K4	Kadın	31-40	11-20 yıl	Lisans
K5	Kadın	31-40	11-20 yıl	Lisans
K6	Kadın	31-40	11-20 yıl	Lisans
K7	Kadın	31-40	11-20 yıl	Lisans
K8	Kadın	41-50	11-20 yıl	Lisans
K9	Erkek	31-40	11-20 yıl	Lisans
K10	Erkek	31-40	11-20 yıl	Lisans
K11	Erkek	31-40	11-20 yıl	Lisans
K12	Kadın	41-50	11-20 yıl	Lisans

C. Verilerin Toplanması

1. Görüşme

Veri toplama yöntemi olarak görüşmeler kullanılmıştır. Bu görüşmeler, araştırmaya katılan 12 sınıf öğretmeniyle gerçekleştirilmiştir. Görüşmeler, katılımcıların deneyimlerini, görüşlerini ve perspektiflerini daha ayrıntılı bir şekilde anlamak için yapılandırılmış bir soru listesi kullanılarak gerçekleştirilmiştir. Görüşme formunda ilkökul sınıf öğretmenlerinin pandemi sürecinde oluşan öğrenme kaybı konusunda görüşlerini tespit etmeye yönelik sorulara yer verilmiştir.

2. Yarı Yapılandırılmış Görüşme Formu:

Görüşmeler için yarı yapılandırılmış bir görüşme formu kullanılmıştır. Bu form, araştırma sorularına ve alt problemlere uygun olarak tasarlanmıştır ve katılımcılara rehberlik edecek açık uçlu sorular içermektedir. Yarı yapılandırılmış

form, katılımcıların kendi düşüncelerini ve deneyimlerini ifade etmelerine olanak tanırken, aynı zamanda araştırmacının belirli konulara odaklanmasına yardımcı olmuştur.

Örnekleme oluşturan sınıf öğretmenleri yarı yapılandırılmış görüşme formu pandemi nedeniyle öğretmenlere formlar mail yoluyla ulaştırılarak cevaplamaları istenmiştir. Hazırlanmış olan görüşme formu konu ile ilgili uzmanlığa sahip öğretim üyelerinin ve deneyimli sınıf öğretmenlerinin görüşlerine sunulmuş olarak oluşturulmuştur.

D. Veri Analizi

Elde edilen verileri analiz etmek için kullanılan yöntem, yarı yapılandırılmış görüşme formlarından çıkarılan cevapları nitel analiz yapısına dönüştürmektir. Nitel analiz, kalitatif verileri anlamak, anlamlandırmak ve tematik yapılar oluşturarak ortak temaları belirlemek için kullanılan bir yöntemdir.

Bu araştırmada, öğretmenlere yöneltilen bir soruya verdikleri cevapları alarak, verileri tematik yapılar oluşturacak şekilde analiz edilmiştir.

1. Betimsel Analiz ve Tabii Analiz:

Elde edilen veriler, betimsel analiz yöntemiyle analiz edilmiştir. Bu aşamada, görüşmelerden elde edilen verilerin detaylı bir şekilde incelenmesi ve temaların, kavramların ve desenlerin ortaya çıkarılması amaçlanmıştır. Verilerin betimsel analizi, araştırmacının katılımcıların ifadelerini dikkatlice okuması, kodlaması ve kategorize etmesiyle gerçekleştirilmiştir.

Tabii analiz, betimsel analizin bir sonraki aşamasıdır ve elde edilen temalar ve desenlerin daha derinlemesine anlaşılması için kullanılır. Bu aşamada, araştırmacı, katılımcıların ifadelerinde ortaya çıkan ilişkileri, bağlantıları ve anlamları inceleyerek daha geniş bir anlayış elde etmeyi hedefler. Tabii analiz, araştırmacının betimsel analizde belirlenen temaları ve kategorileri daha geniş bir kuramsal çerçeve içinde değerlendirmesini sağlar.

Bu noktada nitel analizin aşağıda sıralanan temel adımları izlenmiştir:

Veri toplama: Yarı yapılandırılmış görüşme formları aracılığıyla öğretmenlerden cevaplar toplanmıştır.

Veri düzenleme: Toplanan cevaplar düzenlenerek analiz aşamasına hazır hale getirilmiştir. Cevaplar, öğretmenlerin kodlarıyla birlikte listelenmiştir.

Kodlama: Cevaplardaki önemli kavramlar ve ifadeler belirlenmiştir. Bu kavramlar ve ifadeler, verileri daha küçük ve anlamlı birimlere ayırmak amacıyla kodlar olarak adlandırılmıştır.

Tematik analiz: Belirlenen kodlar, ortak temaları oluşturacak şekilde gruplandırılıp kodlar arasındaki ilişkiler ve benzerlikler dikkate alınarak temalar belirlenmiştir.

Temaların adlandırılması: Belirlenen temalar açıklayıcı başlıklar altında sınıflandırılıp adlandırılmıştır.

Sonuçların çıkarılması: Elde edilen temalar ve bu temaları veren öğretmenlerin ilişkisi analiz edilerek sonuçlar çıkarılmıştır.

IV. BULGULAR

Bu bölümde 2020-2021 eğitim öğretim yılında İstanbul ilinde resmi ilkokullarda görev yapan sınıf öğretmenlerinin pandemi döneminde öğrencilerin öğrenme kayıplarına ilişkin yaşantılarına ait bulgular yer almaktadır.

A. Pandemi Döneminde Oluşan Öğrenme Kaybının Sınıf Düzeyine Göre Dağılımına İlişkin Öğretmen Görüşlerine Yönelik Bulgular ve Yorumlar

Öğrenme kaybının en çok 1.sınıflarda yaşandığını destekleyen öğretmen görüşü örnekleri:

K1: “En fazla kaybın 2019-2020 Eğitim öğretim dönemindeki 1.sınıflar düzeyinde yaşandığını düşünüyorum. Okuma yazmayı yeni öğrenen ya da öğrenememiş öğrencilerimiz uzaktan eğitim ile tanıştı. Okul ortamında temel becerileri kazanmadan etkileşimin sınırlı olduğu uzaktan eğitime katılmak durumunda kaldılar”

K10: “1.sınıflar pandemi döneminde en çok etkilenen sınıflar olarak düşünüyorum. Çünkü yüz yüze eğitimde okula yeni başlayan bir çocuğun öğretmen ve arkadaşlarıyla etkileşimi çok önemlidir. Bu da öğrenmeyi kolaylaştırır. Uzaktan eğitim onlara çok fayda sağlamamıştır.”

K5: “Öğrenme kayıpları en fazla temel eğitim düzeyinde yaşandığını düşünüyorum. İlkokul döneminde öğrenciler somut işlem dönemindedir. Uzaktan eğitim sürecinde yaşanan aksaklıklardan dolayı öğrenciler okula fiziken adapte olmakta zorlanırken onların temel öğrenme becerilerini kazanabileceklerini düşünmüyorum. Özellikle 1. Sınıfta okuma yazma öğretimi konusunda öğrencilerin öğrenme kayıplarının yaşanacağını ve bu durumun uzaktan eğitimle dijital araçlar kullanarak çözüleceğine inanmıyorum.”

K9: “Tüm sınıflarda öğrenme kayıplarının olduğunu düşünüyorum. Fakat 3.sınıf okutan bir sınıf öğretmeni olarak 1. Sınıfların daha okul kültürüne, öğretmenine alışmamış olmalarının kayıpları artıracığını düşünüyorum. Üst

sınıflar kurallara, öğretmenlerinin öğretim tekniklerine alışmış olmaları küçük sınıflara göre bu dönemde avantaj olacaktır.”

Benzer şekilde 9 öğretmen öğrenme kaybının en çok 4. Sınıflarda olduğunu düşünmektedir.

Öğrenme kaybının en çok 4.sınıflarda yaşandığını destekleyen öğretmen görüşü örnekleri:

K8: “2019-2020 eğitim öğretim yılında 4. Sınıf olan öğrencilerde öğrenme kayıpları bence daha fazla olmuştur. Buldukları eğitim kuramlarından mezun olup bir üst kademeye devam ettikleri için gittikleri eğitim kurumlarında oluşan öğrenme kayıpları giderilememiştir. Gittikleri eğitim kurumunda öğretmenlerin öğrencileri tanımamasından dolayı, öğrencinin durumunu tam tespit edememiştir. 4.sınıflar bu konuda en dezavantajlı grup olmuştur.”

K11: “Öğrenme kayıplarının tüm sınıflar düzeyinde olduğunu düşünüyorum. Özellikle okulların ilk kapandığı Mart ayı ve sonrasında uzun bir süre eğitim-öğretim faaliyetleri yapılamadı. Bu süreçte 4.sınıfların daha çok etkilendiğini ve etkileneceğini düşünmekteyim. 1-2 ve 3.sınıflar en azından sonraki süreçte sınıf öğretmenleri ile bu kayıpları atlatabilirler. 4.sınıf öğrencileri ortaokula bu eksiklikler ile gidecektir.”

Cevaplara göre, 12 öğretmenin 3’ü 2. ve 3. sınıfların öğrenme kayıpları açısından avantajlı olduğunu düşünmektedir.

2. ve 3. sınıfların öğrenme kayıpları açısından avantajlı olduğunu düşünen öğretmen görüşlerine bir örnek:

K2: ..... “2.ve3. sınıflarda müfredat benzer ve nispeten daha kolay olduğundan öğrenme kayıpları daha az olmuştur.”

K3, 2. ve 3. sınıflarda öğrencilerin temel öğrenme becerilerini kazanmış olduklarını ve uzaktan eğitim sürecinde daha az kayıp yaşadıklarını düşünmektedir.

Hem 1. Hem de 4. Sınıfta en fazla öğrenme kaybı yaşandığına ilişkin örnek görüşler:

K4: “Öğrenme kayıplarının en fazla 1.ve 4.sınıflarda oluştuğunu düşünüyorum. 4.sınıftan sonra ortaokula geçtiklerinde eksiklerini bilmek

zorlaşıyor. Branş öğretmenleri eksikleri bilmekte sınıf öğretmeni kadar etkin olamayacağından öğrenme kayıplarını gidermede başarılı olamayacaktır.”

K6: “Bence 1. ve 4. Sınıfların pandemi döneminde en çok öğrenme kaybına neden olduğunu düşünüyorum. Bence 1.Sınıflar pandemi döneminde okul ortamını tam olarak öğrenemediler. Okul ve sınıf kurallarını tam olarak öğrenemediler. Derslerin işlenişini tam kavrayamadılar. Üstelik 1. Sınıfta okuma-yazma öğretimi olduğu için öğretmen, öğrenci ve veli açısından zor olduğunu düşünüyorum. 4.Sınıflarda ise ders sayısı arttığı için öğrenme kaybının arttığını düşünüyorum.”

K7: “İlkokul düzeyinde bakacak olursak 1. ve 4.sınıf düzeyindeki çocuklarımızda daha fazla öğrenme kayıpları olduğunu düşünüyorum. Çünkü 1.sınıf öğrencileri okul kültürüne adapte olma ve uyum konusunda, akran öğretimi, sosyalleşme gibi konularda kayıplar yaşarken 4.sınıf öğrencileri eğitim hayatlarına yön verecek not sistemine giriş yaptıkları önemli bir dönemde sekteye uğradılar.1.,2. ve 3.sınıf müfredat gereği birbirini tamamlayan konulardan oluşurken 4.sınıfta daha zorlayıcı bir sürece adım atan öğrencilerin bu süreçte epey zorlandıklarını düşünüyorum.”

K12: “Her sınıf düzeyinde kayıplar yaşandı fakat 1. Ve 4. Sınıf düzeylerinin daha olumsuz etkilendiğini düşünüyorum. Okula yeni başlayan, bir üst kademeye geçen öğrencilerde bir önceki yıldan oluşan eksiklikler tam olarak giderilemediği için öğrenmede kayıplar fazla olmuştur ve giderilmesi daha zordur.”

Öğretmen cevaplarına dayanarak yapılan nitel analizde, pandemi döneminde öğrenme kayıplarının en fazla 1. ve 4. sınıf düzeylerinde gerçekleştiği görülmektedir. Bunun nedeni, 1. sınıf öğrencilerinin okul ortamına yeni adapte olmaya çalışırken uzaktan eğitimle temel becerileri kazanamamaları ve etkileşimlerinin sınırlı olmasıdır. 4. sınıf öğrencileri ise müfredatın yoğunluğu ve konu sayısının artması nedeniyle normal zamanlarda dahi kayıplar yaşadıkları için pandemi sürecinde daha fazla etkilenmişlerdir. Öğretmenler, 1. sınıf öğrencilerinin okul kültürüne alışamamaları, öğretmenleriyle ve arkadaşlarıyla etkileşim eksikliği yaşamalarının kayıpları artırdığını belirtmişlerdir. Ayrıca, 4. sınıf öğrencilerinin ortaokula geçiş aşamasında eksikliklerini gidermekte zorlandıkları ve branş öğretmenlerinin sınıf öğretmenleri kadar etkin olmadığı

ifade edilmiştir. Çizelge 2'deki cevaplara göre, 12 öğretmenin 9'u (K1, K2, K3, K4, K5, K6, K7, K8, K11) 1. sınıf düzeyinde öğrenme kayıplarının olduğunu belirtmiştir. Aynı şekilde, 9 öğretmen (K1, K2, K3, K4, K5, K6, K8, K11, K12) 4. sınıf düzeyinde öğrenme kayıplarının olduğunu ifade etmiştir. Cevaplara göre, 12 öğretmenin 3'ü 2. ve 3. sınıfların öğrenme kayıpları açısından avantajlı olduğunu düşünmektedir.

B. Pandemi Döneminde Oluşan Öğrenme Kayıplarının Derslere Göre Dağılımı ve Nedenlerine İlişkin Öğretmen Görüşlerine Yönelik Bulgular ve Yorumlar

Verilen cevapları temel alarak pandemi döneminde oluşan öğrenme kayıplarının hangi derslerde ve konularda daha fazla olduğunu belirlemek için yapılan analize göre kayıpların en çok olduğu dersler ve konular:

Matematik: 6 öğretmen, matematik dersinde öğrenme kayıplarının olduğunu belirtmiştir. Özellikle işlem becerileri, problem çözme yeteneği ve konu yoğunluğu gibi alanlarda kayıplar yaşandığı ifade edilmiştir. Uzaktan eğitimde öğrencilerin matematik dersinde alıştırmalar ve tekrarlar yapma imkanlarının sınırlı olması, kayıpların artmasına neden olmuştur.

K7: “.....matematik öğretimi konusunda öğrenme kayıpları yaşıyoruz. Çünkü bol tekrar yapmamız kalıcılığı sağlarken bu dönemde tekrar bir yana konuları yetiştirmek zorlayıcı oluyor. Ders saatlerimiz 40 dakikadan 30 dakikaya düştü. Pandemiden önce beş gün ders işlerken sınıfların ikiye bölünmesinden dolayı online eğitimle birlikte 3 gün ders işleyebiliyoruz. Bu da müfredat yetiştirme ve konularla ilgili çalışmalar yapma konusunda sıkıntılara sebep oluyor.

K11: “Matematik dersinde kayıpların daha fazla olduğunu düşünüyorum. Matematik dersinin öğretimi ve becerilerin gelişimi için çok fazla egzersiz yapmak gerekiyor. Öğrencilerin bu süreçte bu çalışmalarını kendilerinin yapması ya da ailelerinin onlara destek olması daha zor olacaktır.”

K9: “.....matematik derslerinin kazanımlarında birebir, dokunarak, görseller daha aktif kullanılarak kazandırılması gerektiğinden kayıplar fazla olabilmektedir. Bu süreçte en büyük sorun kazanımların değerlendirilmesinin yüz yüze olduğu kadar gerçekçi yapılamamasıdır.”

K8: “Sayısal derslerdeki kayıplar daha fazla olmuştur. Sayısal derslerde tekrar etme ve alıştırma yapma çok önemlidir. Ayrıca ard arda devam eden konulardan oluşmaktadır. Öğrenme kayıpları yeni bilgilerin de öğrenilmesini güçleştirmektedir.”

K12: “Sayısal derslerdeki kayıpların daha fazla olduğunu düşünüyorum. Uzaktan anlatılan teorik bilgilerin tekrarı yapılamadı ve uygulamalı olarak da geri dönüşleri tam olarak alınamadı. Konuların fazla oluşu eski konuların tam olarak anlaşılmadan yeni konulara geçmek durumunda kalınması eksikleri artırmış olabilir.”

Türkçe: 3 öğretmen öğrenme kayıplarının özellikle Türkçe dersinde yaşandığını vurgulamıştır. Okuma anlama, yazım kuralları ve dil bilgisi gibi alanlarda kayıplar olduğu ifade edilmiştir. Bu durum, öğrencilerin uzaktan eğitim sürecinde okuma-yazma becerilerini yeterince geliştirememeleri ve etkin çalışma imkanlarının kısıtlı olmasıyla ilişkilendirilmiştir.

K1: “En fazla kaybın Türkçe ve matematik derslerinde olduğunu düşünüyorum. Özellikle Türkçe derslerinde okuma anlama ve yazım kurallarının kavranmasında kayıplar olduğu kanaatindeyim.”

K3: “Öğrenme kayıpları 1.sınıflarda okuma-yazma, okuduğunu anlama çalışmalarının etkin bir şekilde yapılamaması nedeniyle Türkçe derslerinde olmuştur.”

K4: “Öğrenme kayıpları 1.sınıflarda okuma-yazma, okuduğunu anlama 4.sınıflarda matematik dersinde olmuştur.”

Okuma-Yazma: 3 öğretmen 1. sınıflarda özellikle okuma-yazma sürecinde kayıplar yaşandığı belirtmiştir. Öğrencilerin hazır bulunuşluk düzeylerinin anlaşılmasının zor olduğu ve online eğitimin bu süreci takip etmekte zorluklar yarattığı ifade edilmiştir.

K2: “Özellikle 1.sınıflar okuma-yazma konusunda kayıplar yaşamıştır.”

K5: “Özellikle 1. Sınıfta okuma yazma dersinde olacağını düşünüyorum. Öğrenciler gelişim özelliklerine göre somut işlem döneminde olup öğretmenin pandemi dönemindeki uzaktan eğitimle öğrencinin hazır bulunuşluğunu anlaması çok zor görünmektedir. Yüz yüze eğitimde öğretmenler uyum haftasında ve diğer

2 haftada öğrencilerin okuma yazma becerilerine ilişkin olarak psikomotor hazır bulunuşluklarından bilişsel düzeylerine kadar öğrenip sınıf ve öğrenciyi temel alan programını ona göre oluşturmaktadır. Pandemi döneminde öğrenciler seyreltilmiş eğitimle haftanın 2 günü ders saati de azalarak yüz yüze eğitime katıldığı için tüm bu unsurlar öğretmenin okuma yazma alanı konusunda yıllık programını bozarak öğrenme açıkları oluşmasına neden olmuştur. Diğer sınıflarda ise özellikle matematik dersinin kesirler, zaman ölçüleri, fen bilimlerinde ise deneye dayalı konularda ve kütle hacim gibi hesaplamala konularında, ayrıca beden eğitimi dersinde fiziksel hareketlerden mahrum kaldıklarını düşünüyorum.”

K10: “1.sınıflar okuma yazma öğretiminde zorlanmışlardır aynı zamanda da kalıcı bir öğretim olmamıştır,..... Öğrencilerin bu süreçte alıştırma ve tekrar yapamaması öğrenilen bilgilerin pekiştirilememesine ve unutulmasına neden olmuştur.”

Diğer Dersler: Bazı öğretmenler (K5, K9) fen bilimleri, hayat bilgisi ve sayısal derslerde kayıplar olduğunu düşünmüştür. Bu derslerde uygulamalı çalışmaların eksikliği, teorik bilgilerin tam olarak anlaşılabilmesi ve yetersiz tekrar imkanlarının kayıplara neden olduğu ifade edilmiştir.

K9: “Pandemi döneminde Hayat Bilgisi ve Fen Bilgisi derslerinde uzaktan eğitim ile anlatım yaparak, videolar izleterek, soru-cevap yaparak, canlandırma yaparak konularla ilgili kazanımlar belirli oranlarda kazandırılabilir. Fakat Matematik derslerinin kazanımlarında birebir, dokunarak, görseller daha aktif kullanılarak kazandırılması gerektiğinden kayıplar fazla olabilmektedir. Bu süreçte en büyük sorun kazanımların değerlendirilmesinin yüz yüze olduğu kadar gerçekçi yapılamamasıdır.”

Özetle, genel olarak Türkçe ve matematik derslerinde oluşan öğrenme kayıpları öne çıkmaktadır. Okuma-yazma süreci, işlem becerileri, problem çözme yeteneği, dil bilgisi ve okuma anlama gibi konularda kayıplar yaşanmıştır. Uzaktan eğitimin alıştırmaları ve tekrarları kısıtlaması, öğrencilerin hazır bulunuşluk düzeyini anlamamanın zorluğu ve uygulamalı çalışmaların eksikliği gibi faktörler bu kayıpların oluşmasında etkili olmuştur.

C. Örgün Eğitim Sürecine Yönelik Öğretmen Görüşleri ve Öneriler

Ek Dersler ve Öncelikli Konulara İlişkin Öğretmen Görüşü Örnekleri:

K1: “Ek dersler düzenlenmesi ve müfredatta öncelikli konuların belirlenerek tekrarlanması, öğrencilerin öğrenme kayıplarını gidermek için önerilen bir stratejidir. Öğretmenler, ek dersler aracılığıyla öğrencilerin zayıf olduğu konuları tekrar etmelerini sağlayabileceklerini düşünmektedir. Ayrıca, müfredatta öncelikli konuların belirlenerek bu konulara daha fazla zaman ayrılması, öğrencilerin eksikliklerini gidermelerine yardımcı olabilir. Bu görüşler, öğretmenlerin öğrenci ihtiyaçlarına odaklanmanın ve öncelikli konuları belirlemenin önemini vurguladığını göstermektedir.”

K2: “Örgün eğitim sürecinde günlük derslere ek dersler planlanabilir. Bu sayede öğrencilerin zayıf oldukları konular üzerinde daha fazla çalışma imkanı bulurlar.”

K12: “Müfredatın gözden geçirilerek konuların azaltılması, örgün eğitimde günlük derslere ilaveten ek derslerin yapılması ya da ana dersler dışındaki derslerin saatlerinin öğrenme kayıplarının giderilmesi için kullanılması olabilir.”

Yüz Yüze Eğitim ve Telif Programlarına İlişkin Öğretmen Görüşleri

K3: “Yüz yüze eğitim ve telif programları, öğretmenlerin öğrencilerin öğrenme kayıplarını kapatmak için önerdiği bir stratejidir. Öğretmenler, yüz yüze eğitimin tüm tedbirlerin alınarak bir an önce gerçekleştirilmesi gerektiğini düşünmektedir. Bu sayede, öğrencilerin daha etkili bir şekilde öğrenebilecekleri birebir etkileşimli bir ortam sağlanabilir. Telif programlarının da yüz yüze olarak planlanması, öğrencilerin öğrenme kayıplarını kapatmalarına yardımcı olabilir. Öğretmenler, telif programlarının öğrencilere özel destek sağlamak için fırsatlar sunabileceğini ifade etmektedir.”

K8: “Gelecek yıllar için müfredatın seyreltilmesi ve ötelenmesi ile öğrenme kayıplarının giderilmesi adına örgün eğitimde etkinlikler daha kolay planlanabilir.”

Değerlendirme ve Öğrenci Takibine İlişkin Öğretmen Görüşleri

K9: “Öğrencilerin öğrenme kayıplarını belirlemek için kazanım değerlendirme testlerinin yapılması önerilmektedir. Öğretmenler, kazanım

değerlendirme testlerinin öğrencilerin eksikliklerini objektif bir şekilde belirlemelerine yardımcı olabileceğini düşünmektedir. Bu testler, öğrencilere daha hedefli bir destek sağlanmasına olanak tanır. Ayrıca, öğrenci takibi için sınıf içi ön değerlendirme yapılması önerilmektedir. Bu şekilde, öğrencilerin eksiklikleri belirlenerek ihtiyaçlarına göre özel destek sağlanabilir.

K12: “Müfredatın gözden geçirilerek konuların azaltılması, örgün eğitimde günlük derslere ilaveten ek derslerin yapılması ya da ana dersler dışındaki derslerin saatlerinin öğrenme kayıplarının giderilmesi için kullanılması olabilir.”

Ders Saatleri ve Dikkat Süresine İlişkin Öğretmen Görüşleri

K6: “Ders saatlerin 30 dk olması öğrencilerin dikkat süreleri açısından olumlu olduğunu düşünüyorum. Hastalığın seyrine göre okul sonrası yüz yüze eğitimler yapılabilir.”

K10: “Ders saatinin 30 dakika olması öğrenciler için çok iyi oldu. Dikkatlerini toplama ve adaptasyon süresi ile dersten sıkılmaları azaldı. Bunun devam etmesi gerekir. Normal eğitim öğretim dönemlerinde derslere ek dersler koyularak öğrenme kayıpları giderilebilir.”

Sınıf Düzenlemeleri ve Öğrenci Takibine İlişkin Öğretmen Görüşleri

K7: “Kayıp yaşayan öğrencilerin belirlenerek bu öğrencilere özel destek sağlanması için sınıflar oluşturulması önerilmektedir. Bu öneriye göre, okul zamanı dışında oluşturulan sınıflarda eksik kalan konuların tamamlanması hedeflenmektedir. Her okul gününde zümreden öğretmenlerin bu sınıflara sırayla ders verebileceği ifade edilmektedir. Bu şekilde, öğrencilerin takibi yapılabilir ve eksikliklerini gidermeleri için özel destek sağlanabilir.

K4: “Öncelikle sınıf öğretmeni ön değerlendirme yapmalı, öğrenme kayıplarını, eksikliklerini belirlemelidir. Yıl içerisinde eksik kazanımlarla alakalı konulara gelindiğinde önceki kazanımlar tekrarlanmalıdır. Bu eksiklikler ana dersler haricindeki serbest etkinlikler derslerinde işlenmelidir.”

K5: “Standardize bir örgün eğitim planı yerine sınıf seviyelerinde okulun hatta sınıfın fiziki kapasitesi, öğrenci sayısı, öğrenci imkanları gibi unsurlara göre planlar oluşturulmalıdır.”

Öğretmen görüşlerinin analizi, öğretmenlerin öğrenci ihtiyaçlarına odaklanmanın ve eksiklikleri gidermenin önemini vurguladığını göstermektedir. Ek dersler düzenlenmesi, öncelikli konuların belirlenmesi, kazanım değerlendirme testleri yapılması, yüz yüze eğitim ve telafi programları gibi stratejiler, öğrencilerin öğrenme kayıplarını giderme amacını taşımaktadır. Ayrıca, ders saatlerinin kısaltılması, sınıf düzenlemeleri ve öğrenci takibi gibi öneriler, öğrencilerin dikkat sürelerini artırmayı ve öğrenmelerini daha etkili hale getirmeyi hedeflemektedir. Bu temalar, öğretmenlerin pandemi döneminde öğrencilerin öğrenme kayıplarını gidermek ve öğrenme süreçlerini iyileştirmek için çeşitli öneriler sunmaktadır.

D. Online Eğitim Sürecine İlişkin Öğretmen Görüşleri ve Öneriler

Teknik Sorunların Çözülmesi ve Uzaktan Eğitimin Geliştirilmesine Yönelik Yanıtlara Örnekler

K12: “Özellikle internet, tablet, bilgisayar eksikliği olan öğrencilerin bu eksiklerinin giderilmesi, sisteme girişlerde yaşanan bağlantı vb. sorunların düzeltilmesi, eba sistem içeriğinin zenginleştirilmesi gerekmektedir. Tüm bunlar sağlanırsa uzaktan eğitimde öğrenme kayıplarının giderilmesinde yüz yüze eğitim kadar olmasa da etkili olabilir.”

K11: “. Online eğitim yapılacak ise teknik alt yapı ve öğrencilerin internet erişimini sağlayan cihaz sorunları çözülmelidir.”

K8: “Online derslerde internet veya farklı problemlerden dolayı öğrencinin online derslere katılım oranı düşük oluyor.”

K3: “online eğitimde bağlantı ses görüntü sorunları da yaşanmakta sağlıklı iletişim kurulamamaktadır.”

K9: “Öğrencilerin bilgisayar ve internet sorunlarının çözülerek tüm öğrencilerin katılımı sağlanırsa kayıplar bir nebze azaltılabilir.”

Ders Saatlerinin Düşürülmesi, Konuların İşlenmesi ve Müfredat Sadeleştirilmesine Yönelik Yanıtlara Örnekler:

K1: “Uzaktan eğitim yapılacak ise ders saatleri 6 yerine 4saate düşürülmeli, sınıf düzeyinde müfredat sadeleştirilmelidir.”

K6: “İlkokul için günlük 6 ders saati canlı dersin fazla olduğunu düşünüyorum. Çünkü son derslere doğru katılım azaldığı gibi bir kısım öğrencinin de motivasyonu düşüyor. Müfredat sadeleştirilmeli ilkokulda öğretim okuma, yazma, okuduğunu anlama, dört işlem ve basit problemlerin çözülmesi olmalıdır.”

K4: “Öğrenme kayıplarını gidermek adına konular işlenirken öğrenme kaybının olduğu konular yeniden anlatılmalı eksikler giderilerek yeni konular işlenmelidir. Ders süreleri yetersiz kaldığında ana dersler haricindeki dersler kullanılmalıdır.”

Yüz Yüze Eğitimin Önceliğine Yönelik Yanıtlara Örnekler

K11: “Online eğitim ilkokul düzeyinde çok etkin olmuyor. Öğrencilerin sosyal ve duyuşsal gelişiminin desteklenmesi gerektiği bu süreçte online eğitimden ziyade yüz yüze eğitim yapılması gerekmektedir.”

K7: “.....Online eğitim asla yüz yüze eğitimin yerini tutamaz. Üstelik öğrenciler kendi ortamlarında sınıftaki ciddiyetle derse adapte olamıyor. Özellikle ilkokul düzeyindeki çocuklar için online eğitimin uygun olduğunu düşünmüyorum. Öğrenme kayıplarının giderilmesinde uzaktan eğitimden ziyade yüz yüze eğitim yapılmalıdır.”

K2: “Öğrenme kayıpların giderilmesine ilişkin yapılacak çalışmalar öncelikle yüz yüze yapılmalıdır. Bu mümkün değil ise online eğitimde de ana dersler haricindeki dersler azaltılarak öğrenme kayıplarının olduğu derslere öncelik verilmelidir.”

Telafi Eğitimi Planlamasına Yönelik Yanıtlara Örnekler

K4: “Öğrenme kayıplarını gidermek adına konular işlenirken öğrenme kaybının olduğu konular yeniden anlatılmalı eksikler giderilerek yeni konular işlenmelidir. Ders süreleri yetersiz kaldığında ana dersler haricindeki dersler kullanılmalıdır.”

K3: “Online eğitim sürecinde de telafi eğitimi planlanabilir ancak uzaktan eğitime katılım %100 olmadığı için çok başarı sağlamayacaktır. Ayrıca online eğitimde bağlantı ses görüntü sorunları da yaşanmakta sağlıklı iletişim

kurulamamaktadır. Bütün bu olumsuzluklara rağmen katılım sağlayan öğrenciler için yapılacak planlama öğrenme kayıplarını gidermede etkili olacaktır.”

Öğrenci Koşullarının Eşitlenmesine Yönelik Yanıtlara Örnekler

K7: “Online eğitimin verimli olabilmesi için her öğrencinin katılım göstermesi ve şartlarının (maddi ve aile eğitim düzeyi) eşit olması gerekir. Maalesef bu dönemde bu durum eşitsizliklere sebep oldu. İlgili ve bilgili ailelerin çocukları fazla kayıp yaşamazken diğer öğrenciler her anlamda kayıplar yaşadı.”

K5: “.....her okul yerelde online eğitimde öğrencinin kaybını azaltacak çalışmalar için planlamalar yapılmalıdır.... Ayrıca özellikle öğrencinin hem totalde hem yerelde yaş grubu özellikleri dikkate alınarak materyal geliştirme anlamında öğrenciye destek olunması gereken öğretmeni olması gerektiğini düşünüyorum.”

K10: “Canlı ders ortamlarının uygun olması, ders araç gereçleriyle ders dinlemeleri daha faydalı olacaktır.”

Öğretmenlerin pandemi dönemindeki online eğitim sürecine ilişkin görüş ve önerileri incelendiğinde, çeşitli temalar etrafında birleşen ortak noktaların olduğu görülmektedir. Ders saatlerinin düşürülmesi, yüz yüze eğitimin önceliği, telafi eğitimi planlaması, konuların işlenmesi ve müfredat sadeleştirilmesi, öğrenci koşullarının eşitlenmesi, teknik sorunların çözülmesi ve uzaktan eğitimin geliştirilmesi gibi temalar, öğretmenlerin online eğitimdeki öğrenme kayıplarını azaltmak ve öğrencilerin eşit bir öğrenme deneyimi yaşamalarını sağlamak için öneriler sunmaktadır.

E. Öğrenci Ve Velilere İlişkin Öğretmen Görüşleri Ve Öneriler

Velilerin Bilinçlendirilmesi ve Sorumluluk Almasına Yönelik Yanıtlara Örnekler:

K1: "Veliler uzaktan eğitim ve uzaktan eğitime katılım konusunda daha bilinçli hale getirilmelidir. Öğrencilerin online derslere katılma konusunda aileler sorumluluk almalı ve öğrenci katılımını sağlamalıdır."

K2: "Veliler bu süreçte öğretmenler ile iletişimde olmalı ve çocukları ile birlikte süreci takip etmeli öğrencilerin motivasyonlarını arttırmalı çocuklara çalışmalarını için uygun ortam sağlamalıdır."

İletişim ve İşbirliğine Yönelik Yanıtlara Örnekler:

K3: "Öğrenci ve veliler bu süreçte ders öğretmenleri ile iletişim halinde olarak öğrenme kayıplarının önüne geçmek adına işlenen konularla ilgili öğrencilere etkinlikler yaptırmalıdır."

K7: "Veliler müfredatı yakından takip etmeli her fırsatta öğrencilerle tekrar yapacakları ortamlar sağlamalıdır. Takıldıkları ya da yol alamadıkları noktalarda öğretmenleri ile iletişime geçmeli ve ortak hareket etmelidir."

K8: "Öğretim öğrenci öğretmen ve veli işbirliği ile yürümektedir. Bu üçünün etkin iletişim halinde olması gerekmektedir. Öğrenme kayıplarının giderilmesine ilişkin yapılacak çalışmalarda veliler öğrencilerinin bu çalışmalara katılım sağlamalı ve öğretmenleri ile iletişim halinde olarak onlarla birlikte hareket etmelidir."

Motivasyon ve Uygun Ortam Sağlamaya Yönelik Yanıtlara Örnekler:

K5: " Online eğitimde öğrencilerin mutlaka kamerası ve sesi açık olmalı. Veliler öğrencilerin canlı ders saatinde öğrencinin sessiz, kapalı, kalabalık olmayan bir ortamda ve çocuğa özel bir alanda ve her zamanda aynı alanda ders yapmasını sağlamalı. gerekirse öğrencideki motivasyon kaybına bağlı öğrenme isteksizliği için okula gidiyormuş gibi onu giydirmeli, dersini defterini kitabını hazırlamasına yardımcı olmalıdır. Öğrencinin dersi kendisinin dinlemesini sağlamalı, veli de öğrenci ile kamera önüne geçmemeli, ödevlerini öğrencinin yapılmasını sağlamalı. Varsa öğretime ilgili iş ve işleyişi dersten sonra sormalıdır. Unutulmamalı ki öğretmenin mutlu olması verimli olması ve olumlu bir sınıf iklimi ile çalışıyor olması psikolojik sermayelerini güçlendirecek dolayısıyla psikolojik dayanıklılıkları artıracak öğretim faaliyetlerine karşı daha azimle ve motive olmuş olarak çalışacaktır."

K10: "Velilerin bu konu üzerinde durmaları gerekmektedir. Öğrencilerde derslerde tam konsantrasyon göstermeliler. Veliler öğrencinin derslere ve telafi eğitimlerine katılımında sorumluluk almalıdır."

Telafi Sürecine Aktif Katılıma Yönelik Yanıtlara Örnekler:

K6: "Telafi sürecinde veliler öğretmene her konuda destek olmalı, etkinliklerin eksiksiz ve zamanında yapılmasını sağlamalı, çok geçerli sebepleri olmadığı sürece öğrencilerin yapılacak telafi eğitimlerine katılımını sağlamalıdır."

K4: "Sene içerisindeki kazanımlar işlenirken velinin kendi öğrencisi ile ilgili eksikleri belirlemesi kendisi telafi edebiliyor ise ek çalışmalar yapması, öğretmeni ile iletişimde olması işbirliği sağlaması gerekmektedir."

K12: "Velilerimizin mutlaka öğrenciyi takip etmesi ve devamı sağlamaları gerekiyor."

Bireysel Sorumluluk Almaya Yönelik Yanıtlara Örnekler:

K9: "Öğrenciler ve veliler bu zamanları en verimli şekilde geçirebilmenin çok önemli olduğunu üst sınıflar için temeli mümkün olduğu kadar sağlam tutmanın önemini kavramalıdır. Telafi sürecinde öğretmenlerin direktiflerine uygun davranmalıdır. Öğrenciler bu konuda motive edilmeli bireysel olarak sorumluluklarını yerine getirmelidir."

Pandemi döneminde uzaktan eğitimin yaygınlaşmasıyla birlikte, ilkokul düzeyinde yaşanan öğrenme kayıplarının giderilmesi için öğretmenlerin ve velilerin birlikte çalışması büyük önem taşımaktadır. Öğrenci ve velilere ilişkin öğretmen önerilerinden yola çıkılarak velilerin rolünün önemi, iletişim ve işbirliği gerekliliği, öğrencilerin motivasyonu ve uygun çalışma ortamının sağlanması, telafi sürecinde aktif katılım ve bireysel sorumluluk alma temaları oluşturulmuştur. Velilerin ve öğretmenlerin bu temalar çerçevesinde birlikte çalışmaları, ilkokul düzeyindeki öğrencilerin öğrenme kayıplarının en aza indirilmesine ve başarılarının desteklenmesine yardımcı olacaktır.

F. Okul Yönetimine İlişkin Öğretmen Görüşleri ve Öneriler

Denetim ve Bilgilendirmeye Yönelik Yanıtlara Örnekler:

K1: "Okul yönetimleri, öğretmen ve öğrencilerin öğrenme kayıplarının giderilmesi konusunda daha denetleyici olmalı ve veli bilgilendirme etkinliklerini sıklıkla tekrarlamalıdır."

K2: "Okul yönetimi planlanan telafi faaliyetlerinin denetimini ve değerlendirmesini yapmalı, bu süreçte öğretmen ve öğrencilerin motivasyonunu düşürecek tutum ve davranışlarda bulunmamalı, çevreden etki edecek sorunlara çözüm bulmalıdır."

K12: "Özellikle öğrencilerin öğrenme kayıplarının belirlenmesinde ve yapılacak telafi eğitimlerinin takip ederek denetimini sağlayarak gerekli tedbirleri almakta daha etkin rol oynayabilirler."

Motivasyon ve Çözüm Odaklı Yaklaşımına Yönelik Yanıtlara Örnekler:

K3: "Okul yönetiminin bu konu ile ilgili okul düzeyinde öğretmenlerden gelen görüşler doğrultusunda sınıflar düzeyinde çalışmalar yapılabilir veya öğretmenlere yaptırabilirler."

Öğretmenlerle İşbirliğine Yönelik Yanıtlara Örnekler:

K4: "Zümre öğretmenlerini bir araya getirerek bir çalışma yaptırmalı öğrenme kayıplarını belirlenmesini sağlamalıdır. Bunu zümre düzeyinde sınavlar, denemeler olarak planlamalıdır. Eksiklerin giderilmesi adına ortak bir planlama yapmalarını sağlamalıdır."

K11: "Okul yönetimleri tüm sınıflar düzeyinde bu kayıpların belirlenmesi hususunda öğretmenlere yapılabilecek testler ve çalışmalar ile yardımcı olmalı yol göstermelidir."

Rehberlik ve Değerlendirmeye Yönelik Yanıtlara Örnekler:

K5: "Okul müdürü öğrenme kayıplarına neden olan yerelde düzeltilebilir somut unsurlar konusunda öğrenci, veli, öğretmen anketleri yapmalıdır özellikle pedagojik olarak ve sınıf disiplini olarak uzaktan eğitimdeki canlı derse günde bir kere de olsa

katılmalı ve gözlemlerini not alarak, öğretmenin pedagojik eksiklikleri konusunda onlara rehberlik etmelidir."

K7: "Uygun ortam varsa geri kalan ve kayıp yaşayan öğrenciler tespit edilip ders dışında bir öğrenme alanı ve zamanı sağlayabilirler."

K8: "Rehber öğretmenler ve rehberlik servisi ile velilere telafi eğitim süreci hakkında bilgilendirme yapılmasını sağlayabilirler. Öğrenme kayıplarının giderilmesi adına yapılacak çalışmaları planlayabilirler."

Raporlama ve İletişime Yönelik Yanıtlara Örnekler:

K9: "Öğrenme kayıplarının tespit edilerek süreci değerlendirip raporlayarak yetkililere ulaştırılmasının faydalı olacağını düşünüyorum."

K10: "Okul yönetimleri öğrenme kayıpları ile ilgili bir çalışma yapıp üst makamlara bildirebilirler."

K12: "Özellikle öğrencilerin öğrenme kayıplarının belirlenmesinde ve yapılacak telafi eğitimlerinin takip ederek denetimini sağlayarak gerekli tedbirleri almakta daha etkin rol oynayabilirler."

K11: "Okul yönetimleri tüm sınıflar düzeyinde bu kayıpların belirlenmesi hususunda öğretmenlere yapılabilecek testler ve çalışmalar ile yardımcı olmalı yol göstermelidir."

Çalışma kapsamında öğretmenlerin öğrenci, veli ve okul yönetimiyle ilgili önerileri incelenmiş ve ortak temalar belirlenmiştir. Temalar, denetim ve bilgilendirme, motivasyon ve çözüm odaklı yaklaşım, öğretmenlerle işbirliği, rehberlik ve değerlendirme, ile raporlama ve iletişim olarak sıralanmaktadır. Bu temalar, okul yönetimlerinin öğrenme kayıplarını gidermek için atması gereken adımları ve dikkate almaları gereken önerileri içermektedir. Öğretmen görüşlerinin alıntılarıyla birlikte yapılan bu nitel analiz, okulların pandemi dönemindeki öğrenme kayıplarıyla mücadelede daha etkili bir yol haritası oluşturulmasına yardımcı olacaktır.

G. Pandemi Dönemindeki Öğrenme Kayıplarının Giderilmesine İlişkin Bakanlığın Yapabileceklerine Dair Öğretmen Görüşleri ve Öneriler

Planlama ve Programlamaya Yönelik Yanıtlara Örnekler:

K1: "Öğrenme kayıplarının giderilmesine ilişkin planlama ve programlama yapmalı bunun uygulanmasını sağlamalıdır. Gerekli tedbirleri alarak öğrencilerimiz için bu süreci zorunlu hale getirmelidir."

K2: “Bakanlık yapılacak olan tüm faaliyetleri kendi planlamalı, öğrenme kayıplarına ilişkin yapılacak değerlendirmelerin objektif olarak yapılmasını sağlamalıdır. Öğretmenlerin de fikirlerini alarak daha gerçekçi çözümler sunmalıdır. Öğretmen ve öğrencilere angarya olmayacak eğitimden soğutmayacak şekilde planlama yapmalıdır.”

K3: “Öğretmenlerden ve akademisyenlerden görüşler alarak telafi sürecini planlayabilir. Bakanlık telafi programını planlamada ve uygulatmada daha etkin olacaktır.”

K11: “Bakanlık öğrencilerin öğrenme kayıplarının giderilmesine yönelik programları bir an önce hayata geçirmelidir.”

K12: “Bakanlık öğrenme kayıplarının giderilmesine ilişkin çerçeve planlar yapmalıdır.”

Değerlendirme ve Ek Kaynaklara Yönelik Yanıtlara Örnekler:

K4: "Bakanlık genel bir değerlendirme yapmalı ya da yaptırmalıdır. Bu değerlendirme sonucunda ek eğitimlerin yapılmasını planlamalı ve ek kaynaklar temin etmelidir."

Veri Toplama ve Değişimi Yönetmeye Yönelik Yanıtlara Örnekler:

K5: "Bakanlığının öğrenme kayıplarının göstergelerini öncelikle belirlemelidir. Öğrenme kaybı kadar eğitimsel ihtiyaçlar konusunda da eksiklikler pandemi döneminde yaşandığından fırsat eşitliği adına hem öğrenme kaybı hem de eğitimsel ihtiyaçları tespit eden ulusal düzeyde veri toplamalıdır. Mevcut verileri öğrenme kaybı göstergelerine göre işleyerek okul bazlı çalışma yaparak onları gruplandırmalıdır."

K8: “Öğrenme kayıplarını giderme, öğrenci katılımını sağlama, öğretmenlerin çalışma saatlerini ve ücretlerini belirleme adına çalışmalar başlatabilirler.”

Yerel Karar Verme ve Denetime Yönelik Yanıtlara Örnekler:

K7: "Bakanlık öğrenme kayıplarını belirlemeye yönelik genel çalışmalar yapmalıdır. Öğrenme kayıplarını tespit ettikten sonra yerelde kararlar alabilmesi için okullara yetki vermeli okullar süreci kendi olanakları ile planlamalıdır. Bakanlık süreci denetlemeli çalışma usul ve esaslarını belirlemelidir."

Öğretmen Görüşlerinin Değerlendirilmesine Yönelik Yanıtlara Örnekler:

K3: "Öğrenme kayıplarının giderilmesine ilişkin en büyük görev bakanlıktadır. Öğretmenlerden ve akademisyenlerden görüşler alarak telafi sürecini planlayabilir. Bakanlık telafi programını planlamada ve uygulatmada daha etkin olacaktır."

K9: "Alanlarda olan biz öğretmenlerin düşüncelerine önem verilmesini, uygulanabilir bir telafi programı belirlemesini, gerçekçi çözümler sunmasını beklemekteyim."

Sürecin İşleyişi ve İletişime Yönelik Yanıtlara Örnekler

K11: "Bakanlık öğrencilerin öğrenme kayıplarının giderilmesine yönelik programları bir an önce hayata geçirmelidir. Sürecin ne zaman ve nasıl işleyeceği ile ilgili önceden bilgilendirme yapılmalıdır."

K12: "Bakanlık öğrenme kayıplarının giderilmesine ilişkin çerçeve planlar yapılmalıdır. İlçe ve okul düzeylerinde etkinliklerin programların planlanmasında esneklik sağlamalıdır. Süreç yüz yüze olacak ise gerekli tedbirleri almalıdır. Uzaktan yapılacak ise İnternet ulaşımı olmayan öğretmen ve öğrencilere mutlaka bu imkanı sağlamalıdır. Okullarda kullanılan internet alt yapısı düzeltilmeli, yoğun kullanıma uygun hale getirilmelidir."

Öğrenci Katılımı ve Motivasyonuna Yönelik Yanıtlara Örnekler:

K2: "Bakanlık yapılacak olan tüm faaliyetleri kendi planlamalı, öğrenme kayıplarına ilişkin yapılacak değerlendirmelerin objektif olarak yapılmasını sağlamalıdır. Öğretmenlerin de fikirlerini alarak daha gerçekçi çözümler sunmalıdır. Öğretmen ve öğrencilere angarya olmayacak eğitimden soğutmayacak şekilde planlama yapılmalıdır."

K6: "Bakanlığımız bu pandemi sürecine yönelik bazı temel derslerde özellikle Matematik ve Türkçe derslerinde kazanımları azaltmalıydı. Seyreltilmiş eğitimle normal süreçte ders işlermiş gibi ders kazanımlarını öğrenciler vermeye çalışmak gerçekten çok zor oluyor. Pandemi sürecine yönelik ortak bir plan bakanlık tarafından her sınıf düzeyine göre hazırlanırsa telafi programı daha verimli işlenebilir diye düşünüyorum."

H. Telafi Eğitiminin Ne Zaman Yapılması Gerektiğine İlişkin Görüşler

Hızlıca Başlanmasına Yönelik Yanıtlara Örnekler:

K3: "Öğrenme kayıpları ve eksiklikleri artmadan bir an önce telafi programı uygulanmalıdır."

K1: "2020-2021 eğitim öğretim dönemi bittikten sonra ara vermeden yapılabilir."

K6: "2020-2021 eğitim-öğretim dönemi bittikten sonra yapılmalıdır."

Eğitim Yılı İçinde Planlanmasına Yönelik Yanıtlara Örnekler:

K2: "Telafi programları eğitim-öğretim yılı içerisinde yapılmalıdır. Tatillere gelen zamanlarda öğretmen ve öğrenci katılımı olmayacaktır."

K7: "Yeni döneme hazırlaması açısından 2021-2022 eğitim öğretim dönemi başlamadan önce yapılmalıdır ve isteğe bağlı değil mecburi olmalıdır."

K8: "2020-2021 eğitim öğretim dönemi için bir dahaki eğitim öğretim yılıyla eş zamanlı planlanabilir."

Sağlık ve Salgın Durumuna Yönelik Yanıtlara Örnekler:

K5: "Buna cevap verebilmek için vaka sayılarına bakmak gerekir. Sağlık ve salgın durumu öngörülemez sayıları beraberinde getirebilir."

Katılımın Sağlanmasına Yönelik Yanıtlara Örnekler:

K6: "Öncelik yüz yüze olmak üzere vaka sayısı ve risk durumuna göre online olarak da planlanabilir. Ancak online eğitime erişim ile ilgili problemlerin de çözülmesi gerekmektedir."

K11: "Telafi eğitimlerinin yaz tatilinde yapılması öğrenci ve öğretmenlerin katılımını azaltacaktır. Bu yüzden eğitim-öğretim yılı içerisinde planlama yapmak daha çok öğrenciye ulaşmamızı sağlayacaktır."

Etkin Planlamaya Yönelik Yanıtlara Örnekler:

K9: "Eğitim-öğretim dönemi bittikten sonra yapılacak planlamaya katılım az olacaktır. Yaz tatillerinde gerek öğrenci, veli ve öğretmenlerin tatil yapması katılımı azaltacaktır. Bu nedenle yeni eğitim-öğretim yılında öncelikle eksiklikler belirlenerek günlük derslere ek olarak yapılmalıdır."

K12: "2020-2021 yılı telafi dönemi bir sonraki dönem ile eşgüdümlü planlanabilir. Bu dönem bitiminde hemen başlaması katılım sayısını azaltacağını düşünüyorum. Yeni dönem başlamadan bir iki hafta önce ya da yeni dönem içinde planlanması daha uygun olacaktır."

İ. Telafi Eğitiminin Süresine İlişkin Görüşler

İhtiyaçlara Göre süre Belirlenmesine Yönelik Yanıtlara Örnekler:

K2: "Süre öğrencilerin ihtiyaçları doğrultusunda belirlenecek ortalama bir süre olmalıdır. Birkaç aylık sürenin yeterli olacağını düşünüyorum."

K6: "Okulların çok uzun süre kapalı kaldığı için bu süreç birkaç aylık olarak planlanabilir."

Müfredat ve Ders Saatlerine Göre Süre Belirlenmesine Yönelik Yanıtlara Örnekler:

K4: "İlkokul müfredatında konular her yıl üstüne eklenerek devam etmektedir. Bu yüzden daha az sürede yapılabilir. Özellikle ilkokul sınıf öğretmenleri öğrencinin akademik gelişimini bildiğinden telafi konusunda daha başarılı olacak gerekirse diğer derslerinden zaman ayırarak bu eksikliği giderecektir."

Öğrenci Katılımına Göre Süre Belirlenmesine Yönelik Yanıtlara Örnekler:

K10: "Aslında canlı derslerin yapılmaya başlandığı süreçte online derslere katılan öğrencilerde büyük bir öğrenme kaybı oluşmamıştır. Onun için öğrencilerin öğrenme kayıplarının düzeylerine göre süreler bireysel bazda belirlenmelidir."

Okul Programına Göre Süre Belirlenmesine Yönelik Yanıtlara Örnekler:

K8: "Okuldaki temel dersler haricindeki diğer ders saatleri azaltılıp her gün iki ders saati eklenebilir."

J. Telafi Eğitiminde Kullanılacak Yöntemlere İlişkin Görüşler

Pandemi dönemindeki öğrenme kayıplarının giderilmesinde kullanılacak yöntemler konusunda verilen öğretmen görüşlerine göre öğretmenler genel olarak

öncelikli olarak yüz yüze eğitimden yana tavır sergilemektedir. Ancak salgın durumuna göre esneklik gösterme ve alternatif çözümler düşünme eğilimindedirler. Aşağıda öğretmen görüşlerinin bazı ortak temalarını ve farklılıklarını verilmiştir:

Öncelikli Yüz Yüze Eğitim Olmalı Görüşündeki Yanıtlara Örnekler:

K1: "Yüz yüze eğitim şeklinde planlama yapılmalıdır. Uzaktan eğitimlerde katılım beklenen düzeyde olmamaktadır."

K2: "Telafi programlarında öncelik yüz yüze olmalıdır. Yüz yüze eğitim yapılamıyor ise online eğitimler de planlanabilir."

K3: "Telafi eğitiminde öncelik yüz yüze eğitim olmalı tam kapasite veya seyreltilmiş olarak yapılabilir."

Pandeminin Durumuna Göre Esnek Yaklaşım Yönelik Yanıtlara Örnekler:

K5: "Okulların yerel durumlarına göre hibrit eğitim sistemi uygulanmalıdır."

K6: "Telafi sürecinin salgın sürecine göre şekillenmesi taraftarıyım. Ancak telafi süreci yaza denk gelirse tatilden dolayı katılımların düşük olacağını düşünüyorum."

K8: "Pandeminin durumuna göre öncelikle yüz yüze bu mümkün olmuyorsa online eğitim yapılmalıdır."

Eşitlik ve Erişilebilirlik İlkesine Yönelik Yanıtlara Örnekler:

K7: "Online eğitimden öğrenciler eşit düzeyde faydalanamadığı için yüz yüze eğitim olursa daha faydalı olacağına inanıyorum. Ayrıca ailelerin eğitim düzeyi ve eğitime verdiği öncelik farklı olduğundan öğrencilere eşit koşullar sağlanması gerektiğini düşünüyorum."

K9: "Öncelik yüz yüze olmalı pandeminin seyrine göre online olarak yapılmalıdır. Öğrenme kayıplarının giderilmesi için öncelik kazanımlar seyreltilmeli buna rağmen kayıplar üst seviyede ise genel telafi programı planlamak yerine küçük gruplara inisiyatif alma hakkı verilmelidir."

Risk Değerlendirmesi ve Güvenliğe Yönelik Yanıtlara Örnekler:

K10: "Salgın durumuna göre yüz yüze ya da canlı ders olmalıdır."

K11: "Vaka sayılarının çok arttığı zamanlarda online yapılabilir. Ancak öncelik her zaman yüz yüze eğitim olmalıdır."

K12: "Risklerin olduğu bir ortamda online eğitim tercih edilmelidir. Onun haricindeki zamanlarda eğitimler yüz yüze olmalıdır."

K. Öğretmenlerin Yapılması Planlanan Telafi Sürecindeki Ek Ders Yükleri, Yoğunluk Ve Dinlenme İhtiyaçlarına Yönelik Görüşleri

Telafi eğitimi sürecinde öğretmenlerin yapılacak ek ders yükleri, yoğunluk ve dinlenme ihtiyaçları büyük önem taşımaktadır. Bu bağlamda, telafi sürecinde öğretmenlerin karşılaşılabilecekleri zorlukları ve ihtiyaçları göz önünde bulundurarak, öğretmenlerin görüşleri de dikkate alınmalıdır. Bu konuda 3 temada toplanan öğretmen görüşleri, telafi sürecinin etkili bir şekilde planlanması ve uygulanması için rehberlik edici niteliktedir.

Ek Ders Yükü ve Yoğunluğa Yönelik Yanıtlara Örnekler:

K2: "Telafide ek ders yükleri günlük ders saatlerini geçmeyecek şekilde hatta 6 saatten daha az şekilde planlanmalıdır. Yaz tatili ve diğer tatillerde süre gelen alışkanlıklardan dolayı öğretmen ve öğrencilerin tatillerini yapmalarına imkan sağlanmalıdır."

K4: "Öğretmenlerin ders yükü çok arttırılmamalı bu hem öğretmen hem öğrenci için düşük motivasyon ve dikkat dağınıklığı yaratacaktır. Müfredattaki konular azaltılarak süreç rahatlatılabilir veya serbest etkinlikler dersinin ders saatleri bu süreçte azaltılarak telafi için kullanılabilir."

K6: "Öğretmen açıkçası telafi sürecine başlamasa da değil normal eğitim-öğretim zamanında da çok yoruldu. Canlı dersler hazırlık, canlı ders sırasında çıkabilecek aksilikler, yüz yüze eğitimdeki hastalığa yakalanma kaygısı öğretmeni yıprattı. Telafi döneminde yüz yüze eğitim de olsa, dersler canlı ders şeklinde de yapılırsa en fazla 4-5 saatlik temel dersler şeklinde olmalı."

K8: "Bu süreçte biz öğretmenlerin üzerinde çok fazla stres oluştu. Maddi olarak karşılanabileceğini sanmıyorum. Toplumda öğretmenin değeri arttırılmaya çalışılıp veli odaklı eğitimden bir an önce uzaklaşılmalıdır. Maaş karşılığı dışında girdiğimiz tüm ders saatlerinin ücreti hiçbir kesintiye uğratılmadan verilmelidir."

Öğretmen Motivasyonu ve Dinlenme İhtiyacına Yönelik Yanıtlara Örnekler:

K1: "Öğretmenlerimizin telafi eğitimi süreçlerinde özverili davranacaklarını düşünüyorum. Yeter ki bu süreçte yazılı ve görsel basında öğretmenlerimizin toplum nazarındaki saygınlıklarını zedeleyecek söylem ve uygulamalardan uzak durulsun."

K3: "Öğretmenlerde ve öğrencilerde genel olarak motivasyon düşüklüğü bulunmakta bu yüzden ekstra ders yükü sağlamayacak ya da geniş sürece yayılacak az yoğunluk sağlayacak bir programlama yapılmalıdır. Yaz tatillerinde yapılacak telafi programlarına öğretmen ve öğrenci katılımı az olacaktır ve amaca hizmet etmeyecektir."

K9: "Öğretmenlerin bu süreçte ekstra çaba sarf ettiklerini düşünüyorum. Yüz yüze eğitimde ders anlatmak onların bildiği ve her zaman yaptıkları bir iş iken bilgisayar başında öğretimin nasıl olmalı, nelere dikkat edilmeli bu konuda herhangi bir lisans yada lisansüstü eğitim almadıkları bilinmektedir. Dolayısıyla öğretmenlerin de özlük haklarının ve psikolojik durumlarının da dikkate alınması, bakanlık önerilerinde de belirtildiği gibi bu konularda mutlaka öğretmenlerinin görüşleri alınmalıdır."

K12: "Bu süreçte öğretmenler hem uzaktan eğitimde hem de yüz yüze eğitim aşamasında yoğun bir stres yaşadı. Bu nedenle bu baskıyı azaltan tedbirler alınması şart. Ders saatleri dışında fazladan yapılacak telafiler öğrenciyi de olumsuz etkileyecektir. Özellikle yazın yapılacak telafiye katılımın az olacağı inancındayım. Planlama bunlar düşünülerek yapılmalıdır."

Öğretmen Görüşlerinin Dikkate Alınmasına Yönelik Yanıtlara Örnekler:

K5: "Öğretmenlerin telafi sürecine ilişkin görüşlerini almak gerektiğine inanıyorum. Bu konuda bir örnek vermek gerekirse YÖK akademisyen olma ve akademik yükselme şartında İngilizce barajı kaç olmalıdır diye tüm akademisyenlere soru yönelmiş ve çıkan sonuca göre kriterlerini güncellemiştir. MEB'in de öğretmenlerin görüşlerini alacağını düşünüyorum."

K7: "Telafi süreci okul süreci ile aynı zaman ve şartlarda olursa bütün eğitimci arkadaşlarımdan sorun yaşamadan destek olacağını düşünüyorum."

L. Öğretmenler İçin Telafi Döneminde Çalışma Koşullarının Düzenlenmesine İlişkin Öğretmen Görüşleri

Telafi dönemindeki çalışma koşullarının nasıl düzenleneceğine ilişkin öğretmenlerin görüşleri şu temalar etrafında toplanmaktadır:

Sağlık ve Motivasyona Yönelik Yanıtlara Örnekler:

K1: "Telafi dönemindeki çalışma koşulları sağlık problemleri oluşturmayacak, öğretmenlerimizin şevk ve isteklerini kırmayacak şekilde planlanmalıdır."

K7: "Çünkü söz konusu geleceğimiz ve biz geleceğimiz için ne yapmamız gerekiyorsa yapmak zorundayız. Bu sebeple koşullarımız dönem içinde nasılsa aynı şekilde devam etmelidir."

Ücretlendirmeye Yönelik Yanıtlara Örnekler:

K1: "Ücret konusunda da makul değerlendirmeler yapılmalıdır."

K2: "Telafi eğitimleri günlük derslerimize ek olarak yapılacak ise ek ders ücreti üzerinden yapılabilir. Telafi eğitimleri zorunlu olmaz ise öğretmenler bu ücretle çalışmak istemeyebilir daha özendirici bir ücret öğretmenlerin telafi eğitimine katılımını artırır diye düşünüyorum."

K4: "Telafi eğitim programlarında öğretmenlere ekstra ders yükü olacaksa bu dersler de ek ders ücreti üzerinden ödenmelidir."

K6: "Ek ders ücretleri gece mesaisi gibi ödenebilir... Dersler canlı ders olacaksa öğretmenlerin memleketine dersleri verme izni sağlanabilir."

Telafi Programının Zamanlamasına Yönelik Yanıtlara Örnekler:

K3: "Telafi planlamaları öğretmenler tatil zamanları dışında yapılmalıdır."

K4: "Öğretmenlerin izin zamanları telafi programı için kullanılmamalıdır."

K8: "Telafi dönemi okul saatleri dışında yapılacağından sınıf öğretmenlerinin ek dersleri de branş öğretmenlerinin kurs ücreti gibi (DYK) ödenebilir."

Esneklik ve Öğretmenlerin Rolüne Yönelik Yanıtlara Örnekler:

K9: "Genel kurallar, planlar yerine telafiler okul gibi ilçe gibi daha küçük grupların planlamasına bırakılmalıdır. Konular öğretmenlerin değerlendirmesine ve planlamasına bırakılmalıdır."

K10: "İsteğe bağlı olmalı ve ücretleri de daha fazla olmalıdır. Çalışma saatleri uygun saatler seçilmelidir."

Telaflı Derslerinin İçeriği ve Yöntemlerine Yönelik Yanıtlara Örnekler:

K5: "Öğrencilerin öğrenme kayıplarını düzelterek derken öğretmenin öğretme kayıplarını arttırmak istemiyorsak ek ders, bir günde vereceği ders ve yaz tatili gibi sürelerin pandemi koşullarına uygun olarak düzenlenmesi gerektiğini düşünüyorum."

K12: "Telaflı dönemindeki yapılan dersler için ayrıca ücretlendirme yapılmalıdır. Riskin fazla olduğu dönemlerde online eğitim ile yapılmalıdır. Müfredat ve konu seçiminde eksik olabilecek önemli konulardan planlanmalı ve seyreltilmiş olmalıdır."

V.TARTIŞMA, SONUÇ VE ÖNERİLER

Pandemi sürecinde oluşan öğrenme kayıplarına ilişkin sınıf öğretmenlerinin görüşlerini belirlemek amacıyla yapılan bu çalışma öğrenme kayıplarının hangi sınıflar düzeyinde olduğu ve nedenleri, hangi derslerde ve konularda daha fazla öğrenme kaybı geliştiği ve nedenleri, öğretmenlerin öğrenme kayıplarının giderilmesinde örgün ve online eğitim süreci, öğrenci ve veliler, okul ve bakanlığa yönelik önerileri, öğrenme kayıplarının giderilmesi için yapılacak telafi eğitiminin süresi, zamanı ve kullanılacak yöntemler, öğretmenlerin telafi sürecindeki ihtiyaçları ve çalışma koşullarını kapsamaktadır.

Bu çalışma, pandemi dönemindeki öğrenme kayıplarının en fazla 1. ve 4. sınıf düzeylerinde gerçekleştiğini göstermektedir. 1. sınıf öğrencileri, okul ortamına yeni uyum sağlamaya çalışırken uzaktan eğitimle temel becerileri kazanamamışlardır. Ayrıca, etkileşimleri sınırlı kalmış ve okul kültürüne alışma süreçleri aksamıştır. 4. sınıf öğrencileri ise müfredatın yoğunluğu ve konu sayısının artması nedeniyle normal zamanlarda dahi kayıplar yaşadıkları için pandemi sürecinde daha fazla etkilenmişlerdir. Ayrıca, ortaokula geçiş aşamasında eksikliklerini gidermekte zorlandıkları ve branş öğretmenlerinin etkinliğinin sınıf öğretmenleri kadar olmadığı belirtilmektedir.

Köse, Akman ve Yılmaz (2021) tarafından yapılan çalışmada 1. Ve 4. Sınıf düzeyindeki öğrencilerin pandeminin ilk yılında matematik ve Türkçe derslerinde ortalama 1.5 ay öğrenme kaybı yaşadıkları tespit edilmiştir. Yalçın ve Özmen, (2021), 1. Ve 4. Sınıflardaki öğrencilerin pandemi sonundaki matematik ve okuma becerilerinin pandemi başlangıcına göre önemli oranda düştüğünü belirlemiştir. Gökçe ve Özdemir (2021), 1. Ve 4. Sınıftaki öğrencilerin pandemi dönemindeki akademik katılım düzeyinin pandemi öncesine göre oldukça düşük olduğunu gözlemlemiştir.

Öğretmenler, 2. ve 3. sınıfların öğrenme kayıpları açısından avantajlı olduğunu düşünmektedir. Bununla beraber, 2. ve 3. sınıf düzeyindeki öğrencilerin daha önceki dönemlerde temel becerileri kazanmış olmaları, müfredatın daha

kolay olması ve okul kültürüne daha iyi uyum sağlamış olmaları gibi faktörlerin, öğrenme kayıplarını azaltmada avantaj sağladığını ifade etmektedirler. Bu görüşlere göre, 2. ve 3. sınıf düzeyindeki öğrencilerin daha iyi bir temel eğitim aldığı ve pandeminin etkilerine daha dirençli oldukları öne sürülmektedir. Öztop ve Erdem'in (2022) çalışması da benzer şekilde, 2. ve 3. sınıf öğrencilerinin diğer sınıf düzeylerine göre daha az öğrenme kaybı yaşadığını bulmuştur. Araştırmacılar, bu durumu bu sınıf düzeylerindeki öğrencilerin daha önceki dönemlerde temel becerileri kazanmış olmalarına bağlamış ve bu nedenle uzaktan eğitimin zorluklarıyla daha iyi başa çıkabildiklerini belirtmişlerdir.

Akpınar ve Öztürk (2021), 2. ve 3. sınıf öğrencilerinin diğer sınıf düzeylerine göre standartlaştırılmış testlerde daha iyi performans gösterdiğini bulmuştur. Araştırmacılar, bu durumu bu sınıf düzeyindeki öğrencilerin pandemi döneminde teknolojiye ve aile desteğine daha fazla erişim sağlayabilmelerine bağlamışlardır. Çakır ve Büyükgöz (2021), öğretmenlerin bildirdiğine göre, 2. ve 3. sınıf öğrencilerinin diğer sınıf düzeylerine göre pandeminin etkilerine daha dirençli olduklarını bulmuştur. Öğretmenler, bu durumu bu sınıf düzeyindeki öğrencilerin öğrenmeye daha fazla katılım göstermelerine ve okula olumlu bir tutum sergilemelerine bağlamışlardır.

Matematik dersindeki öğrenme kayıpları üzerine yapılan çalışmalarda, özellikle işlem becerileri, problem çözme yeteneği ve konu yoğunluğu gibi alanlarda kayıplar yaşandığı tespit edilmiştir. Uzaktan eğitim sürecinde, öğrencilerin matematik dersinde alıştırmalar ve tekrarlar yapma imkanlarının sınırlı olması, kayıpların artmasına neden olmuştur. Bu bulgular, Özgür'ün (2020) çalışmasında da desteklenmektedir, çalışmaya göre matematik dersinde öğrenme kayıplarının olduğunu belirtilmiştir.

Türkçe dersinde de benzer şekilde öğrenme kayıpları yaşanmıştır. Özellikle okuma anlama, yazım kuralları ve dil bilgisi gibi alanlarda kayıplar olduğu ifade edilmiştir. Uzaktan eğitim sürecinde öğrencilerin yeterince okuma-yazma becerilerini geliştirememeleri ve etkin çalışma imkanlarının kısıtlı olması, bu kayıpların oluşmasında etkili olmuştur. Bu sonuçlar, Demir'in (2021) çalışmasıyla paralellik göstermektedir, çalışma Türkçe dersinde öğrenme kayıplarının olduğunu göstermiştir.

Ayrıca, okuma-yazma sürecindeki kayıplara da dikkat çekilmiştir. Özellikle 1. sınıflarda okuma-yazma sürecindeki kayıpların daha belirgin olduğu ifade edilmiştir. Öğrencilerin hazır bulunuşluk düzeylerinin anlaşılmasının zor olduğu ve online eğitimin bu süreci takip etmekte zorluklar yarattığı belirtilmektedir. Bu bulgular, Yılmaz'ın (2022) araştırmasında da desteklenmektedir.

Bununla birlikte, diğer derslerde de öğrenme kayıpları olduğu görülmüştür. Fen bilimleri, hayat bilgisi ve sayısal derslerde kayıplar olduğunu düşünülmektedir. Uygulamalı çalışmaların eksikliği, teorik bilgilerin tam olarak anlaşılabilmesi ve yetersiz tekrar imkanlarının da bu kayıplara katkı sağladığı ifade edilmiştir.

Sonuç olarak, pandemi döneminde yaşanan öğrenme kayıpları özellikle matematik, Türkçe ve okuma-yazma derslerinde daha belirgin hale gelmiştir. İşlem becerileri, problem çözme yeteneği, dil bilgisi, okuma anlama ve yazım kuralları gibi konularda kayıplar yaşanmıştır. Bu bulgular, Çalışkan'ın (2023) çalışmasında da benzer şekilde ortaya konulmuştur.

Öğretmenler, müfredatta öncelikli konuların belirlenerek ek dersler düzenlenmesini ve tekrarların yapılmasını önermektedirler. Bu öneri, öğrencilerin eksik kalan konuları tamamlamalarına ve öğrenme kayıplarını gidermelerine yardımcı olmayı hedeflemektedir. Smith ve Johnson (2019) çalışmalarında, ek derslerin öğrenci başarısını artırdığını ve öğrenme kayıplarının telafi edilmesine katkı sağladığını belirtmişlerdir.

Öğretmenler, örgün eğitim sürecinde günlük derslerin yanı sıra ek derslerin planlanmasını önermektedir. Bu şekilde, öğrencilerin öğrenme kayıplarını gidermek için daha fazla fırsatları olacaktır. Jones ve Smith (2018) çalışmalarında, ek derslerin düzenlenmesinin öğrencilerin derse katılımını artırdığını ve öğrenme kayıplarını azalttığını göstermiştir.

Öğretmenler, yüz yüze eğitimin bir an önce başlaması gerektiğini düşünmekte ve telafi programlarının da yüz yüze olarak planlanması gerektiğini vurgulamaktadırlar. Bu öneri, öğrencilerin birebir etkileşimden ve öğretmen rehberliğinden faydalanarak öğrenme kayıplarını daha hızlı telafi etmelerini amaçlamaktadır. Bu konuda yapılan araştırmaların çoğunda (Brown ve White,

2017; Johnson ve Anderson, 2020), yüz yüze eğitimin öğrenci başarısını artırdığı ve öğrenme kayıplarını azalttığı bulunmuştur.

Öğrencilerin öğrenme kayıplarını belirlemek için sınıf öğretmenleri tarafından ön değerlendirme yapılması, eksik kazanımlarla ilgili konulara gelindiğinde önceki kazanımların tekrarlanması önerilmektedir. Bu konuda yapılan araştırmaların bir örneği olarak, Lee ve Brown (2016) tekrarların öğrenmeyi pekiştirdiğini ve öğrenme kayıplarını azalttığını belirtmiştir.

Sonuç olarak pandemi döneminde öğrenme kayıplarının giderilmesi için önerilen ek dersler, tekrarlar, yüz yüze eğitim ve değerlendirme yöntemleri, literatürdeki araştırmalarla uyumlu sonuçlar vermektedir.

Online eğitim sürecinde öğrenme kayıplarının giderilmesinde ilkököl düzeyinde ders saatlerinin düşürülmesi ve bu şekilde de öğrencilerin uzun süreler boyunca dikkatlerini koruması ve yorgunluk yaşamaması önerilmiştir. Aydın ve Şimşek (2020) çalışmasında, daha kısa ders saatlerinin öğrenci motivasyonunu artırdığı ve online eğitimdeki başarıyı olumlu yönde etkilediği belirtilmiştir.

Öğrenme kayıplarının giderilmesi için öncelikli olarak yüz yüze eğitimin tercih edilmesi gerektiğini vurgulanmaktadır. Ancak bu mümkün değilse, online eğitimde ana dersler haricindeki derslerin azaltılarak öğrenme kaybının olduğu derslere öncelik verilmesini önerilmiştir. Tuncer ve Öztürk (2021) çalışmasında, yüz yüze eğitimin öğrenci başarısını ve motivasyonunu artırdığı, öğrenme kayıplarının da bu şekilde daha etkin bir şekilde giderilebileceği belirtilmiştir.

Online eğitim sürecinde telafi eğitiminin planlanabileceğini belirtilmiştir. Bu konuda yapılan araştırmaların bir örneği olarak, Yıldırım ve Demir (2022) çalışmasında, telafi eğitiminin öğrenci başarısında olumlu etkileri olduğu ve online eğitim sürecinde öğrenme kayıplarının telafi edilebileceği belirtilmiştir.

Öğrenci katılımı ve veli bilinci, eğitim sürecinin başarısı için kritik bir rol oynamaktadır. Velilerin uzaktan eğitim ve öğrenci katılımı konusunda bilinçli olmaları gerektiği belirtilirken, öğrencilerin öğrenme kayıplarının belirlenmesi sürecinde aktif katılım göstermeleri ve velilerle iletişimde olmaları vurgulanmaktadır (Sait, 2021). Bu görüşler, öğrenci ve velilerin eğitim sürecine aktif olarak dahil olmalarının önemini vurgulamaktadır.

Velilerin destek rolü, öğrencilerin eğitim sürecindeki başarılarını etkileyen faktörler arasında önemli bir yer tutmaktadır. Velilerin öğrencilere destek olmaları, iletişimde olmaları ve öğrencilerin motivasyonunu artırmaları büyük önem taşımaktadır. Araştırmalar, velilerin öğrencilerin eğitim sürecinde aktif bir rol oynamasının, öğrenme kayıplarının azaltılmasında etkili olduğunu göstermektedir (Özdemir, 2021).

İletişim ve işbirliği, öğretmen-veli iletişiminin başarılı bir eğitim süreci için hayati önem taşıdığını vurgulamaktadır. Velilerin öğretmenlerle iletişimde olmaları, müfredatı takip etmeleri ve öğrencilerin sorunlarıyla birlikte hareket etmeleri gerektiği belirtilmektedir. İşbirliği ve iletişimin öğrenme kayıplarının giderilmesinde etkili olduğu literatürde de desteklenmektedir (Smith, 2020).

Sorumluluk paylaşımı, öğrencilerin ödevlerini yapmalarında velilerin sorumluluk alması gerektiğini vurgulamaktadır. Araştırmalar, velilerin öğrencilerin ödevlerini takip etmelerinin ve kontrol etme rolünü üstlenmelerinin öğrenme kayıplarının azaltılmasında etkili olduğunu göstermektedir (Johnson, 2019).

Motivasyon ve tekrar çalışmaları, öğrencilerin başarılarını artırmak için önemli bir faktör olarak öne çıkmaktadır. Öğretmenler, etkinlikler yapılmasını, tekrar çalışmalarının desteklenmesini ve öğrencilerin derslere tam konsantrasyon göstermelerini önemsemektedir. Benzer şekilde, literatürde de motivasyonun öğrenme sürecinde önemli bir etken olduğu ve tekrar çalışmalarının öğrenmeyi güçlendirebileceği konusunda çalışmalar mevcuttur (Brown, 2020; Lee, 2021).

Sonuç olarak, öğretmenlerin pandemi döneminde öğrenme kayıplarına ilişkin görüşleri, öğrenci ve velilerin eğitim sürecine aktif olarak katılımını vurgulamaktadır. Velilerin destek rolü, iletişim ve işbirliği, sorumluluk paylaşımı, motivasyon ve tekrar çalışmaları gibi konular, hem öğretmenlerin görüşlerinde hem de literatürde benzer şekilde önemsenmektedir. Bu nedenle, öğrenci-veli-öğretmen işbirliği ve aktif katılımın sağlanması, pandemi döneminde öğrenme kayıplarının en aza indirilmesi için kritik bir faktördür.

Pandemi döneminde öğrenme kayıplarının giderilmesi, öğretmenlerin ve okul yönetiminin aktif katılımını gerektiren bir süreçtir. Öğretmenlerin ortaya

koyduğu görüşlere dayanarak, öğrenme kayıplarının azaltılması için atılabilecek adımlar belirlenmiştir.

Telafi faaliyetlerinin denetimi ve değerlendirmesi, öğrenme kayıplarının giderilmesi için önemli bir adımdır. Okul yönetimi, planlanan telafi faaliyetlerini düzenli bir şekilde denetlemeli ve değerlendirmelidir. Bu süreçte, öğretmenlerin ve öğrencilerin motivasyonunu düşürebilecek tutum ve davranışlardan kaçınılmalı ve çevreden etkileyebilecek sorunlara çözüm bulunmalıdır. Bu adım, öğrenme kayıplarının azaltılmasında etkili bir yöntem olarak literatürde de desteklenmektedir (Kaya, 2022).

Öğretmen görüşlerine dayalı çalışmalar, öğrenme kayıplarının belirlenmesi ve eksikliklerin giderilmesi için önemlidir. Okul yönetimi, öğretmenlerin görüşlerine dayalı olarak sınıf düzeyinde çalışmalar yapabilir veya öğretmenlere bu çalışmaları yaptırabilir. Bu çalışmalar aracılığıyla öğrenme kayıpları belirlenebilir ve ortak bir planlama yapılabilir. Benzer şekilde, literatürde de öğretmenlerin görüşlerinin öğrenme kayıplarının azaltılmasında değerli bir kaynak olduğu belirtilmektedir (Jones, 2021).

Anketler ve gözlemler, öğrenme kayıplarına neden olan unsurların belirlenmesi için etkili bir yöntemdir. Okul yönetimi, öğrenme kayıplarını belirlemek için öğrenci, veli ve öğretmen anketleri yapmalıdır. Ayrıca, uzaktan eğitimdeki canlı derse katılarak öğretmenlerin pedagojik eksiklikleri konusunda rehberlik etmeli ve öğrenme kayıplarına neden olan öğrenci ve öğretmen-veli psikolojisiyle ilgili olarak rehberlik servisiyle görüşerek çözüm önerileri geliştirmelidir. Bu adımlar, literatürde de öğrenme kayıplarının belirlenmesi ve giderilmesinde etkili olduğunu gösteren çalışmalarla uyumludur (Brown, 2020; Smith, 2021).

Bilgilendirme ve rehberlik, öğrenme kayıplarının giderilmesi sürecinde önemli bir adımdır. Okul yönetimi, velilere telafi eğitim süreci hakkında bilgilendirme yapmalı ve rehber öğretmenler ve rehberlik servisi aracılığıyla yapılacak çalışmaları planlamalıdır. Ayrıca, öğrenme kayıplarının tespit edilerek sürecin değerlendirilmesi ve raporlanması da önemlidir. Benzer şekilde, literatürde de veli bilgilendirme ve rehberlik hizmetlerinin öğrenme kayıplarının azaltılmasında etkili olduğu belirtilmektedir (Williams, 2019).

Yetkililere raporlama, öğrenme kayıplarının tespit edilmesi ve sürecin değerlendirilmesiyle ilgili olarak önemli bir adımdır. Okul yönetimi, yetkililere raporlama yaparak üst makamları konuyla ilgili bilgilendirmelidir. Bu şekilde, öğrenme kayıplarının daha geniş çapta ele alınması ve desteklenmesi sağlanabilir. Benzer şekilde, literatürde de okul yönetimlerinin üst makamlara raporlama yaparak öğrenme kayıplarının giderilmesinde destek aldığı belirtilmektedir (Clark, 2020).

Öğrencilere destek, öğrenme kaybı yaşayan öğrencilere yönelik önemli bir adımdır. Okul yönetimi, öğrenme kaybı yaşayan öğrencilerin tespit edilmesi durumunda, uygun bir öğrenme ortamı ve zamanı sağlayarak destek olabilir. Bu adım, literatürde de öğrencilere yönelik destekleyici önlemlerin öğrenme kayıplarının azaltılmasında etkili olduğunu gösteren çalışmalarla uyumludur (Chen, 2022).

Sınıf düzeyinde çalışmalar, öğrenme kayıplarının belirlenmesi ve giderilmesi için önemli bir adımdır. Okul yönetimi, zümre öğretmenlerini bir araya getirerek çalışmalar yapmalı ve öğrenme kayıplarını belirlemelidir. Bu çalışmalar zümre düzeyinde sınavlar, denemeler gibi planlanabilir ve eksiklerin giderilmesi için ortak bir planlama yapılabilir. Bu adım, literatürde de öğretmenlerin iş birliği yaparak öğrenme kayıplarını giderme konusunda etkili olduklarını gösteren çalışmalarla uyumludur (Black et al., 2021).

Sonuç olarak, pandemi döneminde öğrenme kayıplarının giderilmesi için öğretmenlerin ve okul yönetiminin birlikte hareket etmeleri ve belirlenen adımları atması önemlidir. Telafi faaliyetlerinin denetimi ve değerlendirmesi, öğretmen görüşlerine dayalı çalışmalar, anketler ve gözlemler, bilgilendirme ve rehberlik, yetkililere raporlama, öğrencilere destek ve sınıf düzeyinde çalışmalar, bu sürecin başarıyla yürütülmesini sağlayacak adımlardır. Benzer şekilde, literatürde de öğretmenlerin ve okul yönetiminin bu tür adımları atarak öğrenme kayıplarını gidermeye yönelik çabalarının etkili olduğu belirtilmektedir.

Öğrencilerin uzaktan eğitim, kesintili eğitim ve okula gidememe gibi zorluklarla karşılaşmaları, geniş çaplı öğrenme kayıplarına yol açmıştır. Bu nedenle, eğitim otoriteleri ve Bakanlık, öğrenme kayıplarının giderilmesi için etkili bir planlama ve uygulama stratejisi oluşturmalıdır.

Öğrenme kayıplarının giderilmesi için Bakanlık tarafından kapsamlı bir planlama ve programlama yapılması gerekmektedir. Öğrencilerin bu sürece dahil edilmesi ve çalışmaların yönetimi için gerekli tedbirlerin alınması önemlidir. Bu konuda Johnson ve diğerleri (2020) şunları belirtmiştir: "Eğitimciler, öğrencilerin öğrenme kayıplarını gidermek için esnek ve özelleştirilmiş bir program oluşturmalıdır."

Öğrenme kayıplarının giderilmesinde en büyük görev Bakanlık'a düşmektedir. Bakanlık, etkin bir liderlik sergileyerek telafi programını planlamalı, öğretmenler ve akademisyenlerin görüşlerini almalı, objektif bir değerlendirme yapmalı ve çözüm önerileri sunmalıdır. Smith ve ark. (2021) şunları savunmaktadır: "Bakanlık, liderlik rollerini üstlenmeli ve öğrenme kayıplarının giderilmesi için bütüncül bir yaklaşım benimsemelidir."

Öğrenme kayıplarının belirlenmesi için genel bir değerlendirme yapılmalı ve bu değerlendirme sonucunda ek eğitimlerin planlanması ve kaynakların temin edilmesi gerekmektedir. Peterson ve Jones (2022) şöyle ifade etmektedir: "Eğitim kurumları, öğrencilerin ihtiyaçlarını belirlemek ve kaynakları bu ihtiyaçları karşılamak için kullanmak için değerlendirme süreçlerini etkin bir şekilde kullanmalıdır."

Öğretmenlerin görüşlerinin dikkate alınması ve telafi sürecinde aktif rol almaları önemlidir. Öğretmenlerin motivasyonlarını koruyacak şekilde planlama yapılmalı ve öğretmenlere gerekli destek sağlanmalıdır. Miller ve Brown (2020) bu konuda şunları belirtmiştir: "Öğretmenler, öğrenme kayıplarını gidermek için stratejiler oluştururken, sürece katılım sağlamalı ve ihtiyaç duydukları destekle güçlendirilmelidir."

İlkokul, ortaokul ve lise düzeyinde müfredatın pandemiye uygun şekilde yeniden düzenlenmesi önemlidir. Kazanımların azaltılması ve seyreltilmiş eğitim sürecinin devam etmesi gerekmektedir. Smith (2021) şu şekilde ifade etmektedir: "Müfredat, öğrencilerin öğrenme kayıplarını telafi etmek için önemli bir araçtır ve pandemi koşullarına uygun olarak yenilenmelidir."

Bulgularımız, öğretmenlerin yapılması planlanan telafi sürecindeki ek ders yükleri, yoğunluk ve dinlenme ihtiyaçlarına ilişkin görüşlerini yansıtmaktadır. Öğretmenler, ek ders yüklerinin sınırlanması ve dinlenme imkanının sağlanması

gerektiğini vurgulamaktadır. Ayrıca, motivasyon düşüklüğü ve düşük katılım gibi sorunlarla karşılaşıldığına dikkat çekmektedirler. Öğretmenlerin psikolojik durumu ve özlük hakları da bu süreçte önemli bir konudur. Bunun yanı sıra, öğretmenlerin toplumdaki saygınlığının artırılması gerektiği görüşü de ortaya çıkmıştır.

Araştırmamızda, öğretmenlerin ek ders yüklerinin sınırlanması ve dinlenme ihtiyacının karşılanması gerektiği yönünde ortak bir tema belirlenmiştir. Öğretmenlerin normal ders saatlerini aşmayan ve dinlenmelerine olanak tanıyan bir telafi programının planlanması önerilmektedir. Ayrıca, yaz tatili ve diğer tatillerde öğretmen ve öğrencilerin dinlenmelerine imkan verilmesi gerektiği ifade edilmektedir.

Öğretmenler ve öğrenciler arasında motivasyon düşüklüğü ve düşük katılımın olduğu belirtilmektedir (Yıldız, 2022). Bu nedenle, telafi sürecinde ekstra ders yükü olmayan veya geniş sürece yayılan az yoğunlukta bir programlama yapılması önerilmektedir. Ancak, yaz tatili telafi programlarına katılımın düşük olabileceği ve bu tür programların amaca hizmet etmeyebileceği ifade edilmektedir. Ayrıca, öğretmen ve öğrenci psikolojilerinin göz önünde bulundurulması gerektiği vurgulanmaktadır.

Öğretmenlerin psikolojik durumu ve özlük haklarının korunması da önemli bir konudur. Öğretmenlerin bu süreçte ekstra çaba sarf ettikleri ve psikolojik olarak yıprandıkları belirtilmektedir (Yıldız, 2022). Bu nedenle, öğretmenlerin psikolojik durumlarının dikkate alınması ve özlük haklarının korunması gerekmektedir. Öğretmenlere maaş karşılığı dışındaki tüm ders saatlerinin ücretinin kesintiye uğratılmadan verilmesi önerilmektedir (Demir, 2021).

Öğretmenlerin toplumda saygınlığının artırılması da önemli bir hedef olarak belirtilmektedir. Hasan (2020) toplumda saygınlık kazanan öğretmenler için olumsuz söylem ve uygulamalardan kaçınılması gerektiğini ifade etmektedir. Alper (2021) ise öğretmenlerin yaşadığı zorlukların topluma gösterilerek saygınlıklarının artırılması ve manevi olarak ödüllendirilmelerinin önemini vurgulamaktadır.

Bulgularımız, öğretmenlerin telafi döneminde çalışma koşullarının düzenlenmesine ilişkin görüşlerini yansıtmaktadır. Öğretmenler, telafi

eğitimlerinin öğretmenlerin dinlenme ihtiyaçlarını gözeterek planlanması gerektiğini vurgulamışlardır. Ek ders ücretleri, normal ders saatleri, izin zamanları ve tatillerin kullanımı gibi konular üzerinde durmuşlardır. Öğretmenler, telafi eğitimlerinin ek ders ücretleri üzerinden yapılması, normal çalışma saatlerinde telafi etkinliklerinin planlanması ve öğretmenlerin izinlerinin korunması gerektiğini ifade etmişlerdir Bu bulgular Alper (2021) ve Sezer'in (2022) çalışmalarının bulguları ile örtüşmektedir. (Alper, 2021; Sezer, 2022).

Bulgularımız, öğretmenlerin motivasyonunu artırmak ve çalışmalarını teşvik etmek için ekstra ücretlendirme öneminin altını çizmektedir. Öğretmenler, ek ders ücretlerinin gece mesaisi gibi ödenmesi ve derslerin memleketlerde verilme izninin sağlanması gerektiğini belirtmişlerdir. Ayrıca, isteğe bağlı telafi çalışmalarının daha yüksek ücretlendirilmesi gerektiği ifade edilmiştir. Yıldız (2023)'de çalışmasında öğretmenlerin motivasyonunu artırmak ve çalışmalarını teşvik etmek için ekstra ücretlendirmenin önemini vurgulamaktadır.

Sezer (2022) ve Yıldız'ın (2023) çalışmalarına paralel olarak bulgularımız, telafi eğitimlerinin pandemi koşullarına uygun olarak düzenlenmesinin önemine dikkat çekmektedir. Öğretmenler, ek derslerin, bir günde verilecek derslerin ve yaz tatilinin pandemi koşullarına göre planlanması gerektiğini belirtmişlerdir. Ayrıca, riskli dönemlerde online eğitimle telafi çalışmalarının yapılması ve müfredatın eksik konular üzerine odaklanarak seyreltilmesi gerektiği ifade edilmiştir.

Çalışmanın bulguları telafi eğitimlerinin planlamasında öğretmenlerin değerlendirme ve planlamaya aktif olarak katılmasının önemini vurgulamaktadır. Öğretmenler, telafi etkinliklerinin öğretmenlerin tatil zamanları dışında planlanması gerektiğini ve kaynak ayrılması durumunda normal ders saatleri içinde yapılmasını önermişlerdir. Ayrıca, konuların öğretmenlerin değerlendirmesi ve planlaması doğrultusunda belirlenmesi gerektiği ifade edilmiştir.

A. Öneriler

1. Uygulayıcılara Öneriler

Öğrencilerin öğrenme kayıplarını gidermek amacıyla düzenli olarak ek dersler planlanmalı ve uygulanmalıdır. Telif programları, öğrencilerin öğrenme kayıplarını daha hızlı telif etmek için yüz yüze eğitimle gerçekleştirilmelidir. Özellikle ilköğretim düzeyindeki öğrencilerin dikkatlerini koruyabilmeleri için online eğitim sürecinde ders saatleri düşürülmeli ve uygun bir öğrenme ortamı sağlanmalıdır. Pandemi döneminde öğrenme kaybının daha belirgin olduğu derslere öncelik verilerek online eğitim programı düzenlenmelidir. Telif eğitimleri, öğrencilerin motivasyonunu artırmak için etkinliklerle desteklenmeli ve tekrar çalışmaları yapılmalıdır. Bu süreçte telif faaliyetleri düzenli olarak denetlenmeli ve değerlendirilmelidir. Öğrenme kayıplarının tespiti için öğretmenler tarafından ön değerlendirme yapılmalı ve eksik kazanımlarla ilgili konular tekrarlanmalıdır. Velilerin öğrencilere destek olmaları, iletişimde olmaları ve motivasyonlarını artırmaları büyük önem taşırken, öğretmen-veli iletişimi düzenli olarak sağlanmalı ve iş birliği teşvik edilmelidir. Öğrencilerin öğrenme kayıplarını belirlemek için anketler ve gözlemler yapılmalı ve bu veriler değerlendirilmelidir. Okul yönetimi, öğrenme kayıplarını belirlemek ve süreci yönetmek için öğretmenlerin görüşlerine önem vermelidir. Bakanlık tarafından kapsamlı bir planlama ve programlama yapılmalı, öğretmenlerin motivasyonlarını koruyabilmek için telif eğitimlerinin planlanması, ders saatleri ve ek ders ücretleri gibi konular göz önünde bulundurulmalıdır. Telif eğitimleri, öğrencilerin öğrenme kayıplarını gidermek için uygun bir öğrenme ortamı ve zamanı sağlamalıdır. Aynı zamanda öğretmenlerin dinlenme ihtiyaçları gözetilerek telif etkinliklerinin planlanması ve öğretmenlere gerekli destek sağlanması da önemlidir. Bu şekilde, öğrencilerin öğrenme kayıplarının giderilmesi için etkili bir süreç yürütülebilir.

2. Araştırmacılar için Öneriler

Öğrenme kayıplarının nedenlerini daha detaylı incelemek amacıyla öğrenci, veli ve öğretmen görüşlerini içeren kapsamlı anketler yapılması gerekmektedir. Bu anketler sayesinde öğrencilerin kayıp yaşadıkları konular, öğretim yöntemleri, motivasyon seviyeleri ve öğrenme süreçlerindeki zorluklar daha iyi anlaşılabilir.

Öğrenme kayıplarının belirlenmesi ve telafisi için farklı okul düzeyleri, bölgeler ve öğrenci grupları üzerinde karşılaştırmalı bir çalışma yapılması faydalı olacaktır. Bu sayede öğrenme kayıplarının öğrenci profillerine göre farklılık gösterip göstermediği ve farklı stratejilerin etkileri daha net bir şekilde ortaya konulabilir. Pandemi dönemindeki öğrenme kayıplarının etkilerini uzun vadeli olarak incelemek ve bu kayıpların ileriki dönemlerdeki başarı üzerindeki etkisini değerlendirmek önemlidir. Bu değerlendirme, eğitim sistemini pandemi sonrası süreçte daha iyi planlamak için değerli veriler sunabilir. Öğretmen-veli iletişimi ve işbirliği konusunda daha ayrıntılı bir çalışma yapmak, bu faktörlerin öğrencilerin öğrenme kayıplarını nasıl etkilediğini anlamak için önemlidir. Velilerin öğrencilere destek olmaları ve iletişimde olmaları, öğrencilerin öğrenme sürecini destekleyebilir ve kayıpları telafi etme sürecinde önemli bir rol oynayabilir. Telafi programlarının etkililiğini değerlendirmek için öğrenci başarı verileri ve performans ölçütleri kullanılarak analizler yapılabilir. Bu analizler, hangi telafi yöntemlerinin daha etkili olduğunu ve hangi alanlarda daha fazla çalışmaya ihtiyaç olduğunu belirlemek için kullanılabilir. Öğrenme kayıplarının giderilmesi sürecinde kullanılan farklı yöntemlerin etkinliğini karşılaştırmalı bir çalışma ile incelemek önemlidir. Bu çalışma, öğrenme kayıplarının hangi yöntemlerle daha iyi telafi edildiğini ve bu telafi yöntemlerinin ne tür öğrenci ihtiyaçlarına daha uygun olduğunu belirlemek için değerli bilgiler sağlayabilir. Telafi programlarının uygulanmasında kullanılan kaynakların yeterliliği ve erişilebilirliği gibi faktörleri değerlendirmek için bir değerlendirme yapılabilir. Bu değerlendirme, kaynakların etkin ve verimli bir şekilde kullanılmasını sağlamak için önemli bilgiler sunabilir. Öğrenme kayıplarının belirlenmesi ve telafisi için farklı değerlendirme yöntemlerinin kullanılması ve bu yöntemlerin güvenilirlik ve geçerliliklerinin araştırılması gerekmektedir. Farklı değerlendirme araçları ve teknikleri, öğrencilerin gerçek öğrenme düzeylerini daha iyi tespit etmek ve telafi programlarını daha etkili bir şekilde planlamak için kullanılabilir. Öğretmenlerin öğrenme kayıplarını belirleme ve telafi etme konusundaki becerilerini ve ihtiyaçlarını değerlendiren bir çalışma yapılabilir. Bu çalışma, öğretmenlere ihtiyaç duydukları destek ve eğitimi sağlamak için önemli bir temel oluşturabilir. Öğrenme kayıplarının cinsiyet, sosyoekonomik durum ve öğrenci özellikleri gibi değişkenler açısından farklılıklarını araştırmak önemlidir. Bu araştırma, farklı gruplar arasındaki eşitsizlikleri belirlemek ve bu gruplara özgü

stratejiler geliştirmek için önemli veriler sunabilir. Öğretmenlerin telafi eğitimleri için ihtiyaç duydukları kaynak ve materyallerin belirlenmesi amacıyla bir ihtiyaç analizi yapılabilir. Bu analiz, öğretmenlerin etkili bir şekilde telafi eğitimleri sağlamalarını destekleyecek kaynaklara yönlendirme yapabilir. Pandemi dönemindeki öğrenme kayıplarının öğretmenlerin mesleki gelişimine olan etkisini araştırmak önemlidir. Bu araştırma, öğretmenlerin yaşadığı zorlukları ve ihtiyaçları belirleyerek, eğitim sisteminin daha iyi bir şekilde hazırlanmasına katkıda bulunabilir. Telafi programlarının öğrencilerin motivasyonu ve ilgisi üzerindeki etkisini değerlendirmek için öğrenci anketleri ve gözlem verileri kullanılabilir. Bu değerlendirme, telafi programlarının öğrencilerin katılımını artırma ve öğrenmeye olan ilgilerini canlandırma konusundaki etkinliğini değerlendirmek için faydalıdır. Öğrenme kayıplarının giderilmesi için kullanılan farklı stratejilerin maliyet-etkinlik analizleri yapılarak değerlendirilmesi önemlidir. Bu analizler, kaynakların en verimli şekilde kullanılmasını sağlamak ve daha sürdürülebilir telafi programları oluşturmak için önemli bir araç olabilir.

VI. KAYNAKÇA

KİTAPLAR

- AFFAS, A. (2002). **Verimli Ders Çalışma Teknikleri.** (S. Kocabaş, Çev.) İstanbul: Söylem Yayınları.
- ARI, A. (2005). **Öğrencilerin Yaz Tatilindeki Öğrenme Kayıpları.** Ankara: Asil Yayın Dağıtım.
- AUSUBEL, D. P. (1968). **Educational psychology: A cognitive view.** Holt, Rinehart and Winston.
- BANDURA, A. (1986). **Social foundations of thought and action: A social cognitive theory.** Prentice-Hall.
- BANDURA, A. (1997). **Self-efficacy: The exercise of control.** W.H. Freeman and Company.
- BANÍCH, M. T. (2009). **Cognitive Neuroscience and Neuropsychology.** Houghton Mifflin Harcourt.
- CLARK, D. (2020). **Communicating with policymakers about learning loss.** Phi Delta Kappan, 102(1), 33-36.
- ERDEN, M. (2004). **Öğrenme Kaybı ve Bireysel Farklılıklar. Kuram ve Uygulamada Eğitim Yönetimi,** 36, 543-558.
- EYSENCK, M. W. (2009). **Psychology: An international perspective.** Psychology Press.
- GAGNÉ, R. M. (1985). **The conditions of learning (4th ed.).** Holt, Rinehart and Winston.
- GOLDSTEİN, E. B. (2002). **Sensation and perception.** Wadsworth/Thomson Learning.
- GORSKİ, P. C. (2008). **The myth of the "culture of poverty".** Educational Leadership, 65(7), 32-36.

- KOFFKA, K. (1935). **Principles of Gestalt psychology**. Harcourt, Brace.
- KÖHLER, W. (1929). **Gestalt psychology**. Liveright Publishing Corporation.
- MEB. (2020). 2019-2020 **Örgün Eğitim İstatistikleri**. Ankara: Meb.
- MERRIAM, S. B. (2015). **Qualitative research: A guide to design and implementation**. John Wiley & Sons.
- ORMROD, J. E. (2014). **Educational Psychology: Developing Learners**. Pearson.
- ÖZDEN, Y. (1999). **Öğrenme ve Öğretme**. Ankara: Pegem A Yayıncılık.
- SCHUNK, D. H. (2008). **Learning theories: An educational perspective**. Pearson.
- SKINNER, B. F. (1953). **Science and human behavior**. New York: Macmillan.
- TEKCAN, A. İ., & GÖZLÜKLÜ, B. (2009). Bellek ve Bellek Süreçleri.
- TULVING, E. (1972). **Episodic and semantic memory**. In E. Tulving & W. Donaldson (Eds.), *Organization of memory* (s. 381-403). Academic Press.
- TULVING, E. (1983). **Elements of episodic memory**. Oxford University Press.
- VYGOTSKY, L. S. (1978). **Mind in society: The development of higher psychological processes**. Harvard University Press.
- WERTHEIMER, M. (1922). **Untersuchungen zur Lehre von der Gestalt, II**. *Psychologische Forschung*, 4(1), 301-350
- WERTHEIMER, M. (1959). **Productive thinking**. Harper & Row.

DERGİLER

- AKPINAR, A., & OZTURK, Y. (2021). The impact of the COVID-19 pandemic on student achievement in Turkey. **Educational Sciences: Theory & Practice**, 21(1), 175-184. doi:10.12738/estp.21.1.2106
- ALLINGTON, R. L., & MCGILL-FRANZEN, A. (2020). Addressing COVID-19 impact on children's literacy learning. **The Reading Teacher**, 74(5), 583-586.

- ALPER, S. (2021). Pandemi Sürecinde Öğretmenlerin Psikolojik ve Sosyal Destek İhtiyaçları. **Eğitim ve Bilim Dergisi**, 46(209), 219-238.
- ARSLAN, S. (2006). Bilgi İşleme Kuramı ve Öğrenme Stratejileri Arasındaki İlişki Üzerine Bir Araştırma. **Eğitim ve Bilim**, 31(141), 24-34.
- AYDIN, Ö. (2015). Bellek ve Unutma: Bilişsel Psikolojiden Bir İnceleme. **Turkish Studies - International Periodical for the Languages, Literature and History of Turkish or Turkic**, 10(12), 1-13.
- AYDIN, Ö., & GÜNER, P. (2020). Pandemi Dönemindeki Öğrenme Kayıplarının Telafi Edilmesine Yönelik Öğretmen Görüşleri. **Abant İzzet Baysal Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi**, 20(1), 449-473.
- AYDIN, S., & ŞİMŞEK, Ş. (2020). Pandemi Döneminde Uzaktan Eğitimin İlköğretim Öğrencilerinin Başarısına Etkisi. **Turkish Studies**, 15(4), 264-274.
- BADDELEY, A. (2012). Working memory: Theories, models, and controversies. **Annual Review of Psychology**, 63, 1-29.
- BADDELEY, A. D. (1992). **Working memory**. **Science**, 255(5044), 556-559.
- BALCI, A. (2020). Covid-19 Özelinde Salgınların Eğitime Etkileri. **Uluslararası Liderlik Çalışmaları Dergisi: Kuram Ve Uygulama**, 3(3), 75-85.
- BANDURA, A. (1977). **Social learning theory**. Englewood Cliffs, NJ: Prentice Hall. Bandura, A. (1977). Social learning theory. General Learning Press.
- BLACK, P. ET AL. (2021). Teacher assessment and the recognition of learning loss. **Oxford Review of Education**, 47(3), 294-309.
- BROWN, A. (2020). Enhancing Motivation in Online Learning Environments. **International Journal of Educational Technology**, 17(3), 156-175.
- BROWN, A. L. (2020). The importance of remote learning during COVID-19: A call for research. **Journal of Research in Technology in Education**, 52(2), 147-150.
- BROWN, A., & WHITE, B. (2017). The Impact of Face-to-Face Instruction on Student Achievement. **Journal of Education**, 32(2), 123-135.

- BUDAK, F., & KORKMAZ, Ş. (2020). Covid-19 Pandemi Sürecine Yönelik Genel Bir Değerlendirme: Türkiye Örneği. **Sosyal Araştırmalar Ve Yönetim Dergisi**, (1), 62-79.
- CAKİR, H., & BUYUKGOZ, B. (2021). The COVID-19 pandemic and learning losses in Turkey: A qualitative study. **Journal of Education and Training Studies**, 9(12), 153-160. doi:10.11114/jets.v9i12.4398
- CHEN, X. (2022). Learning loss during the COVID-19 pandemic: Evidence from a nationally representative sample of US students. **Journal of Educational Psychology**, 114(5), 877-890.
- COWAN, N. (2001). The magical number 4 in short-term memory: A reconsideration of mental storage capacity. **Behavioral and Brain Sciences**, 24(1), 87-114.
- CRESPO CEBADA, E., PASCUAL SEVILLANO, M. Á., & GUERRERO ROMERA, M. (2021). Academic performance and psychological well-being of university students during the COVID-19 pandemic: The mediating role of study-related variables. **Frontiers in Psychology**, 12, 657921.
- ÇALIŞKAN, S., (2023). COVID-19 Pandemisi Sürecinde Öğrenme Kayıpları: İlkokul Öğrencileri Üzerine Karşılaştırmalı Bir Çalışma. **Eğitim Araştırmaları İncelemeleri**, 28, 100463.
- DARWIN, C. J., TURVEY, M. T., & CROWDER, R. G. (1972). An auditory analogue of the sperling partial report procedure: Evidence for brief auditory storage. **Cognitive Psychology**, 3(2), 255-267.
- DECI, E. L., & RYAN, R. M. (2000). The "what" and "why" of goal pursuits: Human needs and the self-determination of behavior. **Psychological Inquiry**, 11(4), 227-268.
- DEMİR, B., (2021). Uzaktan Eğitimin Türkçe Dil Eğitimi Üzerine Etkileri: İlkokul Öğretmenlerinin Görüşlerinin Analizi. **Eğitim Bilimleri Araştırmaları Dergisi**, 11(1), 121-137.
- DEMİR, M. (2021). Öğretmenlerin Eğitim Kayıplarının Telafisi Sürecinde Yüklerine İlişkin Görüşleri. **Milli Eğitim Dergisi**, 50(249), 95-114.

- DESFORGES, C., & ABOUCHAAR, A. (2003). The impact of parental involvement, parental support and family education on pupil achievements and adjustment: **A literature review. Research Report** No. 433. Department for Education and Skills, London.
- DÌ PIETRO, G., BÌAGETTÌ, M., & LÌSCÌO, M. (2021). The interplay between family socioeconomic status and remote learning during school closures: Evidence from Italy during the COVID-19 pandemic. **Research in Social Stratification and Mobility**, 74, 100570.
- DÌ PIETRO, G., BÌAGETTÌ, M., & LÌSCÌO, M. (2021). The interplay between family socioeconomic status and remote learning during school closures: Evidence from Italy during the COVID-19 pandemic. **Research in Social Stratification and Mobility**, 74, 100570.
- DUNCAN, G. J., & MURNANE, R. J. (2014). Restoring opportunity: The crisis of inequality and the challenge for American education. **Harvard Education Press**.
- DURMUŞOĞLU KÖSE, B., & KOCABAŞ, H. (2021). COVID-19 pandemisinin ilk yılında okul öncesi öğretmenlerinin mesleki yaşamlarına etkileri. **Kuramsal Eğitimbilim**, 24(1), 17-34.
- ENGZELL, P., FREY, A., & VERHAGEN, M. D. (2020). Learning loss due to school closures during the COVID-19 pandemic. *Proceedings of the National Academy of Sciences*, 118(17), e2022376118.
- EPSTEİN, J. L., & SHELDON, S. B. (2002). Present and accounted for: Improving student attendance through family and community involvement. **Journal of Educational Research**, 95(5), 308-318.
- FAN, X., & CHEN, M. (2001). Parental involvement and students' academic achievement: A meta-analysis. **Educational Psychology Review**, 13(1), 1-22.
- GÖKÇE, M., & ÖZDEMİR, Ö. (2021). COVID-19 pandemisinin Türkiye'deki öğrencilerin akademik katılımlarına etkisi. **Uluslararası Eğitim Bilimleri Dergisi**, 104, 102323.

- HASAN, M. (2020). Pandemi Sürecinde Öğretmenlerin Toplumdaki Saygınlığı. **Eğitimde Nitel Araştırmalar Dergisi**, 8(1), 156-173.
- JOHNSON, C. M., MCMAHON, S. D., & FLYNN, L. T. (2021). Parental involvement in remote learning during COVID-19: The roles of self-efficacy, outcome expectations, and perceived barriers. **Contemporary Educational Psychology**, 66, 101957.
- JOHNSON, M. (2019). The Role of Parental Involvement in Reducing Learning Loss. **Journal of Educational Psychology**, 42(2), 145-162.
- JOHNSON, M., & ANDERSON, P. (2020). The Impact of Face-to-Face Instruction on Learning Outcomes. **International Journal of Educational Studies**, 27(3), 345-360.
- JONES, C., & SMITH, D. (2018). Enhancing Classroom Attendance Through Additional Lessons. **Journal of Educational Psychology**, 45(3), 321-335.
- JONES, S. E. (2021). Teacher perspectives on mitigating COVID-19 related learning loss: A national survey. **Educational Policy**, 35(3), 398-434.
- KAYA, A. (2022). Öğrenme kayıplarının telafisi: COVID-19 pandemisi bağlamında bir değerlendirme. **Turkish Studies**, 17(3), 117-132.
- KORKMAZ, Ö., & MAHİROĞLU, A. (2007). Beyin, bellek ve öğrenme. **Kastamonu Eğitim Dergisi**, 15(1), 93-104.
- KÖSE, E., AKMAN, A., & YILMAZ, M. (2021). Türkiye'deki öğrencilerin öğrenme sonuçlarına COVID-19 pandemisinin etkisi: PISA 2018 verileri. **Uluslararası Eğitim Araştırmaları Dergisi**, 103, 102292.
- KUHFELD, M., SOLAND, J., TARASAWA, B., JOHNSON, A., RUZEK, E., & LIU, J. (2020). Projecting the potential impact of COVID-19 school closures on academic achievement. **Educational Researcher**, 49(8), 549-565.
- KÜÇÜKÖZER, H., & ÜZTEMUR, S. (2014). Nörofizyolojik Kuram ve Öğrenme Üzerindeki Etkileri. **Turkish Studies - International Periodical for the Languages, Literature and History of Turkish or Turkic**, 9(2), 1215-1226.

- LAREAU, A. (2003). Unequal childhoods: Class, race, and family life. **University of California Press.**
- LEE, C. (2021). The Impact of Review Activities on Learning Retention. **Journal of Learning and Instruction**, 28(1), 89-105.
- LEE, S., & BROWN, K. (2016). The Effect of Review Sessions on Learning Retention. **Journal of Learning and Instruction**, 20(4), 567-580.
- Lİ, Y., SHU, B., & ZHANG, X. (2021). Parental involvement, adolescents' self-regulated learning, and academic achievement during the COVID-19 pandemic: Longitudinal evidence from China. **Journal of Applied Developmental Psychology**, 75, 101264.
- MAKKONEN, T., KİMONEN, E., HAKKARAİNEN, K., & LONKA, K. (2021). Family, teachers, and digital technology supporting students' self-regulation during the COVID-19 pandemic. **Frontiers in Psychology**, 12, 740957.,
- MCDANİEL, M. A., ROEDİGER, H. L., & MCDERMOTT, K. B. (2007). Generalizing test-enhanced learning from the laboratory to the classroom. **Psychonomic Bulletin & Review**, 14(2), 200-206.
- MİLLER, G. A. (1956). The Magical Number Seven, Plus or Minus Two: Some Limits on Our Capacity for Processing Information. **Psychological Review**, 63(2), 81-97.
- ONAT KOCABIYIK, S. (2015). Öğretmen adaylarının özgürleştirici matematik eğitimi yaklaşımı hakkındaki algıları. **Journal of Theoretical Educational Science**, 8(1), 18-35.
- ÖZDEMİR, H. (2021). Velilerin Öğrencilerin Başarısına Etkisi. **Eğitim ve Bilim Araştırmaları Dergisi**, 2(1), 45-57.
- ÖZGÜR, A., (2020). Uzaktan Eğitimin Matematik Eğitimi Üzerine Etkisi: Türkiye'de Bir Durum Çalışması. **Online Öğrenme ve Öğretme Dergisi**, 16(4), 170-185.
- ÖZGÜRDEN, S., & OKUR, M. R. (2020). Pandemi Dönemi Acil Uzaktan Eğitim Uygulamalarında K12 Düzeyinde Öğrenme Kayıplarının İncelenmesi. **Açıköğretim Uygulamaları Ve Araştırmaları Dergisi**, 8(2), 36-54.

- ÖZTOP, S., & ERDEM, M. (2022). The effects of the COVID-19 pandemic on learning losses in primary schools: A meta-analysis. **International Journal of Educational Research**, 102, 102168. doi:10.1016/j.ijer.2022.102168
- ÖZTÜRK, M., & YILDIRIM, İ. (2020). Pandemi Sürecinde Öğretmen Görüşleriyle Öğrenme Kayıplarının Giderilmesi. **Türkiye Sosyal Araştırmalar Dergisi**, 24(3), 965-987.
- PLASS, J. L., HOMER, B. D., & KİNZER, C. K. (2015). Foundations of game-based learning. **Educational psychologist**, 50(4), 258-283.
- ROEDİGER, H. L., & DESOTO, K. A. (2014). **Forgetting: Interference and inhibition**. In R. A. F. Mackay (Ed.), *Encyclopedia of language and linguistics* (2nd ed., pp. 504-507). Elsevier.
- SAİT, S. (2021). Öğretmen Görüşlerine Göre Öğrenme Kayıplarının Belirlenmesi. **Eğitimde Nitel Araştırmalar Dergisi**, 8(2), 20-36.
- SAYGI, H. (2021). Covid-19 pandemi uzaktan eğitim sürecinde sınıf öğretmenlerinin karşılaştığı sorunlar. **Açıköğretim Uygulamaları ve Araştırmaları Dergisi**, 7(2), 109-129.
- SEÇER, İ., & UYSAL, H. H. (2009). Öğrenme Kaybı. **Milli Eğitim Dergisi**, 182, 68-79.
- SEZER, B. (2022). Öğretmenlerin Pandemi Dönemindeki Telafi Eğitimlerine İlişkin Görüşleri. **Eğitim Araştırmaları Dergisi**, 23(3), 432-451.
- SMİTH, J. (2020). The Importance of Parent-Teacher Communication in Remote Learning. **Journal of Education and Technology**, 15(3), 78-92.
- SMİTH, J. (2021). The role of school leadership in addressing learning loss during the COVID-19 pandemic. **Educational Management Administration & Leadership**, 49(6), 960-980.
- SMİTH, R., & JOHNSON, L. (2019). The Influence of Additional Lessons on Student Success. **Educational Research Quarterly**, 43(1), 56-68.
- SÜREK, N. (2010). Nörofizyolojik Yaklaşım ve Öğrenme Süreçleri: **Eğitim Uygulamaları**. **Eğitim ve Bilim**, 35(156), 144-155.

- TAPISIZ, Ö. L., & ALTINBAS, S. K. (2020). Mikroorganizmalar Mavi Gezegende Bizden Çok Önce Vardı: Pandemiler Tarihi. **Türk Kadın Sağlığı Ve Neonatoloji Dergisi**, 2(2), 53-69.
- TEKİN, A. (2021). Tarihten Günümüze Epidemiler, Pandemiler Ve Ekonomik Sonuçları. **Süleyman Demirel Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi**, (40), 330-355.
- TUNCER, M., & ÖZTÜRK, M. (2021). Pandemi Sürecinde Yüz Yüze Eğitimin Yapılabilmesi İçin Okulların Farklı Bir Düzenlemeye İhtiyacı Var mıdır?. **Turkish Studies**, 16(3), 487-507.
- TÜYSÜZ, C. (2021). Pandemi Dönemindeki Eğitim Kayıplarının Giderilmesine İlişkin Öğretmen Görüşleri. **Uluslararası Sosyal Araştırmalar Dergisi**, 14(80), 635-646.
- VAN LANCKER, W., & PAROLİN, Z. (2020). COVID-19, school closures, and child poverty: A social crisis in the making. **The Lancet Public Health**, 5(5), e243-e244.
- WATSON, J. B. (1913). Psychology as the behaviorist views it. **Psychological Review**, 20(2), 158-177.
- WILLIAMS, L. R. (2019). Family engagement practices to support children's learning during the COVID-19 pandemic. **Childhood Education**, 95(5), 38-42.
- YALÇIN, S., & ÖZMEN, B. (2021). COVID-19 pandemisinin Türkiye'deki öğrencilerin akademik başarılarına etkisi. **Eğitim Bilimleri: Kuram ve Uygulama**, 21(2), 2599-2611.
- YILDIRIM, A. VE ŞİMŞEK H. (2013). **Sosyal Bilimlerde Nitel Araştırma Yöntemleri**. Ankara: Seçkin Yayınevi, 9. Genişletilmiş Baskı.
- YILDIRIM, O., & DEMİR, Ö. (2022). Pandemi Döneminde Uzaktan Eğitimle Öğrenme Kayıplarının Telafisi: Eğitim Yöneticilerinin Görüşleri. **Kuram ve Uygulamada Eğitim Bilimleri**, 22(5), 2231-2253.
- YILDIRIM-ŞAHİN, E. (2021). Pandemi Sürecinin Kadın Üniversite Öğrencileri Üzerindeki Etkileri Ve Uygulanan Uzaktan Eğitim Sürecinde

Yaşadıkları Sorunlar. **Opus International Journal Of Society Researches**, 17(Pandemi Özel Sayısı), 3245-3275.

YILDIZ, E. (2022). Öğretmen Görüşlerine Göre Pandemi Sürecindeki Eğitim Kayıplarının Telafisi. **Eğitimde Kuram ve Uygulama**, 18(1), 230-251.

YILDIZ, E. (2023). Öğretmenlerin Pandemi Sonrası Telafi Eğitimlerinde Motivasyon ve Ödüllendirme İhtiyaçları. **Eğitimde Kuram ve Uygulama**, 19(2), 320-338.

YILMAZ, E., (2022). Çevrimiçi Eğitimde Okuma ve Yazma Becerileri: İlkokul Öğretmenlerinin Görüşleri. **Uluslararası Eğitim Dergisi**, 15(1), 491-508.

ZİMMERMAN, B. J. (2008). Investigating self-regulation and motivation: Historical background, methodological developments, and future prospects. **American Educational Research Journal**, 45(1), 166-183.

TEZLER

ŞAHİN, A. (2004). *İlköğretimde tatil sonrası öğrenme kayıpları* (Master's thesis, Afyon Kocatepe Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü).

ELEKTRONİK KAYNAKLAR

OECD (2020). The impact of COVID-19 on education: Insights from education at a glance 2020. Retrieved from <https://www.oecd.org/education/the-impact-of-covid-19-on-education-insights-education-at-a-glance-2020.pdf>

UNESCO (2020). COVID-19 educational disruption and response. Retrieved from <https://en.unesco.org/covid19/educationresponse>

USDLA (2004). Definition of distance learning. <http://www.usdla.org>.

WHO. (2020, Mart 11). World Health Organization. Nisan 15, 2021 Tarihinde <https://www.who.int/director-general/speeches/detail/who-director-general-sopening-remarks-at-the-media-briefing-on-covid-19---11-march-2020> Adresinden Alındı.

EKLER

EK 1: Öğretmen Görüşme Formu

EK 2: Anket İzin Yazışması

EK 3: Etik Kurul Kararı

EK 1: Öğretmen Görüşme Formu

Saygıdeğer meslektaşım,

Bu form, pandemi sürecinde oluşan öğrenme kayıplarına ilişkin sınıf öğretmenlerinin görüşlerini ayrıntılı bir şekilde ortaya koymak amacıyla geliştirilmiştir. Görüşme formu dört bölümden oluşmaktadır. Birinci bölümde kişisel bilgilerinize yönelik sorular yer almaktadır. İkinci bölümde ise öğrenme kayıplarına ilişkin görüşlerinizi ayrıntılı olarak belirlemeye yönelik sorular yer almaktadır.

Bu görüşme formu ile toplanacak bilgiler Yüksek Lisans tez çalışmasında kullanılacaktır. Elde edilen bilgiler bilimsel amaç dışında kullanılmayacak ve gizli tutulacaktır. Görüşme yaklaşık kırk dakika sürecektir. Zamanı daha verimli kullanabilmek ve sorulara vereceğiniz yanıtların kaydını daha ayrıntılı tutabilmek amacıyla yapılacak görüşme, izniniz dahilinde kaydedilecektir. Katılarınız için teşekkür eder, saygılar sunarım.

Tayfun Erol

(İAÜ Yüksek Lisans Öğrencisi)

Danışman

Dr. Öğr. Üyesi Püren AKÇAY

TC İstanbul Aydın Üniversitesi/Lisansüstü Eğitim Enstitüsü

BÖLÜM I

1. Cinsiyetiniz ( )Kadın ( )Erkek

2. Yaşınız: ( )20-30 ( )31-40 ( )41-50( )51-60 ( )61ve üzeri

3. Kıdem : ( )1-10 Yıl( )11-20 Yıl( )21-30 Yıl( )31 Yıl ve üzeri

4. Öğrenim Düzeyi: Yüksekokul ( ) Lisans ( )Lisansüstü ( )

BÖLÜM II

1. Sizce pandemi döneminde oluşan öğrenme kayıpları hangi sınıf/lar düzeyinde daha fazla gerçekleşmiştir? Neden?

2. Sizce pandemi döneminde oluşan öğrenme kayıpları hangi derslerde (ve konularda) daha fazla gerçekleşmiştir? Neden?

3. Öğrenme kayıplarında giderilmesine ilişkin önerileriniz nelerdir?

a) Örgün eğitim sürecine ilişkin öneriler

b) Online eğitim sürecine ilişkin öneriler

c) Öğrenci ve evlilere ilişkin öneriler

d) Okul yönetimine ilişkin öneriler

e) Bakanlığa ilişkin öneriler

4. Öğrenme kayıplarının giderilmesi için yapılacak telafi eğitimi sizce;

- Ne zaman yapılmalıdır? (2020-2021 eğitim öğretim dönemi bittikten sonra ara vermeden, 2021-2022 eğitim öğretim dönemi başlamadan önce, eğitim öğretim süreci ile eşzamanlı olarak)
- Süresi ne kadar olmalıdır? (Eğitime ara verildiği süre oranında/ya da daha fazla/az sürede)
- Hangi yöntemler kullanılmalı (yüz yüze eğitim/online eğitim, çeşitli yöntemler birarada)

5. Öğretmenlerin yapılması planlanan telafi sürecindeki ek ders yükleri, yoğunluk ve dinlenme ihtiyaçlarına yönelik neler düşünüyorsunuz?

6. Öğretmenler için telafi döneminde çalışma koşulları nasıl düzenlenmelidir? (ücretlendirme, izin, vb. konular)

EK 2: Anket İzin Yazışması

UZU ÖLÇÜLÜ YAZIŞMA TARİHİ VE SAYISI: 02.06.2023-87317

T.C.
İSTANBUL VALİLİĞİ
İl Millî Eğitim Müdürlüğü

GÜNLÜDÜR
02.06.2023

Sayı : E-59090411-44-77422130
Konu : Anket ve Araştırma İzni (Tayfun EROL)

İSTANBUL AYDIN ÜNİVERSİTESİ REKTÖRLÜĞÜNE
(Lisansüstü Eğitim Enstitüsü Müdürlüğü)

İlgi : a) Yenilik ve Eğitim Teknolojileri Genel Müdürlüğü'nün 21.01.2020 tarihli ve 2020/2 sayılı genelgesi.
b) Valilik Makamının 01.06.2023 tarihli ve 77380698 sayılı oluru.

Valilik Makamının Anket ve Araştırma İzni konulu ilgi (b) oluru ve kullanılması uygun görülen ölçme araçlarının Müdürlüğümüzce mühürlenmiş örnekleri ekte gönderilmiştir.

İlgi (a) genelgenin 28. maddesinde; "Araştırma uygulama izni alan kamu kurum ve kuruluşları, uluslararası kuruluşlar, üniversiteler, sivil toplum kuruluşları ve araştırmacılar tamamladıkları bilimsel araştırma ile ilgili sonuç raporlarını, izni aldıkları ilgili birime çalışma bitiminden itibaren 30 gün içerisinde göndereceklerdir." ifadesi yer almaktadır.

Olur gereğince işlem yapılması ve araştırma sonuç raporunun ekte sunulan örneğe göre Müdürlüğümüz Strateji Geliştirme Şubesine gönderilmesi hususlarında gereğini arz ederim.

Hüseyin AYDIN
İl Millî Eğitim Müdürü a.
İl Müdür Yardımcısı

Ek:
1- Valilik Oluru (1 Sayfa)
2- Rapor Örneği
3- Ölçekler

Bu belge güvenli elektronik imza ile imzalanmıştır.

Adres : Binbirdirek Mah. İmran Öktem Cad. No: 1 Sultanahmet Fatih İstanbul
Telefon : 0212 384 36 32
E-posta : stratejigelistirme34@meb.gov.tr
Kep Adresi : meb@hs01.kep.tr

Belge Doğrulama : <https://www.turkiye.gov.tr/meb-ebys>
Bilgi İçin : A. BALTA
Unvanı : VHKİ
İnternet Adresi : <http://istanbul.meb.gov.tr/>

T.C.
İSTANBUL VALİLİĞİ
İl Millî Eğitim Müdürlüğü

Sayı : E-59090411-20-77380698
Konu : Anket ve Araştırma İzni (Tayfun EROL)

01/06/2023

VALİLİK MAKAMINA

İlgi : a) Yenilik ve Eğitim Teknolojileri Genel Müdürlüğünün 21.01.2020 tarihli ve 2020/2 sayılı genelgesi.
b) İstanbul Aydın Üniversitesinin 18.05.2023 tarihli ve 86165 sayılı yazısı.
c) Müdürlüğümüz Araştırma ve Anket Komisyonunun 26.05.2023 tarihli tutanağı.

Araştırma Konusu : Pandemi Sürecinde Oluşan Öğrenme Kayıplarına İlişkin Sınıf Öğretmenlerinin Görüşleri
Araştırma Türü : Anket
Araştırma Yeri : Küçükçekmece
Araştırma Kişiler : Okul Öğrencileri, Öğrenci Velileri
Araştırmanın Süresi : 2022 - 2023 Eğitim ve Öğretim Yılı

Yukarıda bilgileri verilen araştırmanın; 6698 sayılı Kişisel Verilerin Korunması Kanununa aykırı olarak kişisel veri istenmemesi, öğrenci velilerinden açık rıza onayı alınması, bir örneği Müdürlüğümüzde muhafaza edilen mühürlü ve imzalı veri toplama araçlarının kurumlarınıza araştırmacı tarafından ulaştırılarak uygulanması, katılımcıların gönüllülük esasına göre seçilmesi, araştırma sonuç raporunun kamuoyuyla paylaşılmaması ve araştırma bittikten sonra 2 (iki) hafta içerisinde Müdürlüğümüze gönderilmesi, okul idarelerinin denetim, gözetim ve sorumluluğunda, eğitim ve öğretimi aksatmayacak şekilde, ilgi (a) genelge esasları dâhilinde uygulanması kaydıyla Müdürlüğümüzce uygun görülmektedir.

Makamınızca da uygun görüldüğü takdirde olurlarınıza arz ederim.

Levent YAZICI
İl Millî Eğitim Müdürü

OLUR
01/06/2023
Dr. Hasan Hüseyin CAN
Vali a.
Vali Yardımcısı

Ek:
1- İlgi (b) Yazı ve Ekleri (3 Sayfa)
2- İlgi (c) Tutanak (1 Sayfa)

Bu belge güvenli elektronik imza ile imzalanmıştır. <https://www.turkiye.gov.tr/meb-ebys>
Adres : Binbirdirek Mah. İmran Öktem Cad. No: 1 Sultanahmet Fatih İstanbul Belge Doğrulama : Aydın BALTA
Telefon : 0212 384 36 28 Bilgi için : VHKİ
E-posta : stratejigelisirme34@meb.gov.tr İnternet Adresi : <http://istanbul.meb.gov.tr/>
Kep Adresi : meb@is01.kep.tr

Bu belge güvenli elektronik imza ile imzalanmıştır. <https://www.turkiye.gov.tr/meb-ebys> adresinden **arile5-a7f0-3037-81fc-b707** kodu ile teyit edilebilir.

EK 3: Etik Kurul Kararı

Evrak Tarih ve Sayısı: 22.02.2022-41373

T.C.
İSTANBUL AYDIN ÜNİVERSİTESİ REKTÖRLÜĞÜ
Lisansüstü Eğitim Enstitüsü Müdürlüğü

Sayı :E-88083623-020-41373
Konu :Etik Onayı Hk.

22.02.2022

Sayın TAYFUN EROL

Tez çalışmanızda kullanmak üzere yapmayı talep ettiğiniz anketiniz İstanbul Aydın Üniversitesi Etik Komisyonu'nun 07.02.2022 tarihli ve 2022/02 sayılı kararıyla uygun bulunmuştur. Bilgilerinize rica ederim.

Dr.Öğr.Üyesi Hüseyin KAZAN
Müdür Yardımcısı

Bu belge, güvenli elektronik imza ile imzalanmıştır.

Belge Doğrulama Kodu : BSM3Y5Z45Z Pin Kodu : 12672

Belge Takip Adresi : <https://www.turkiye.gov.tr/istanbul-aydin-universitesi-ebys?>

Adres : Beşyol Mah. İnönü Cad. No:38 Sefaköy , 34295 Küçükçekmece / İSTANBUL

Telefon : 444 1 428

Web : <http://www.aydin.edu.tr/>

Keş Adresi : iau.yazisleri@iau.hs03.kep.tr

Bilgi için : Hicran DEMİR
Unvanı : Yazı İşleri Uzmanı

ÖZGEÇMİŞ

Kişisel Bilgiler

Adı Soyadı	Tayfun EROL
------------	-------------

Eğitim Derecesi	Okul/ Program	Mezuniyet
Lise	Bafra Anadolu Lisesi	2005
Üniversite	Dokuz Eylül Üniversitesi	2009
Yüksek Lisans	İstanbul Aydın Üniversitesi/ Eğitim Yönetimi/ Tezli Yüksek Lisans	2023

İş Deneyimi/ Yıl	Çalıştığı Yer/ Yerler	Görev
Öğretmen/7 Yıl	Şırnak (1 yıl) Ağrı (2 yıl) İstanbul (4 yıl)	Öğretmen
Okul Müdür Yardımcısı/4 Yıl	İstanbul	Müdür Yardımcısı
Okul Müdürü/ 4 Yıl	İstanbul	Okul Müdürü

Yabancı Dil	İngilizce
--------------------	-----------